

Koninklijke Marine

Voorschrift betreffende de uniformen voor militairen van de Koninklijke Marine

Voorschrift CZSK ALG 003

Kenmerk van het document	VCZSK ALG 003
Titel van het document	Voorschrift betreffende de uniformen voor militairen van de Koninklijke Marine
Vaststeller (directie/afdeling)	CZSK/PCZSK
Samensteller (directie/afdeling) + arbeidsplaatsnummer	CZSK P&O Kabinet R00430243
Vaststellingsdatum	09 maart 2026
Datum inwerkingtreding	Datum publicatie op het publicatieportaal
Versienummer	Definitief, editie 2025
Aanwijzing/Voorschrift/Instructie	Voorschrift
Procesdomein (cfm SG-002 bijlage D)	Bedrijfsvoering
Proces (cfm SG-002 bijlage D)	Bedrijfsvoeringsaspecten
Trefwoord	Uniformen Koninklijke Marine
Referentienummer (Xpost)	CZSK 2025007379
Vervanging	VCZSK ALG 003 editie 2017
Referte	-

INHOUDSOPGAVE

Inhoud

1000	VOORAFGAANDE BEPALINGEN	5
1100	Betekenis van enige uitdrukkingen en afkortingen in dit voorschrift	5
1200	Toepassing.....	6
1300	Intrekking bestaand voorschrift	7
1400	Inwerkingtreding.....	7
1500	Custodian.....	7
1600	Geldigheidsduur, wijzigingsvoorstellen en evaluatie	7
2000	ALGEMENE BEPALINGEN BETREFFENDE HET UNIFORM EN HET UITERLIJK VOORKOMEN VAN DE MILITAIR	8
2100	Verbodsbepalingen	10
2200	Hardheidsclausule	11
3000	TENUES.....	12
3100	Algemeen.....	12
3200	Het dragen van verschillende tenues	12
3210	Vertaaltabel Interservice-overzicht tenues.....	12
3300	EUROPESE TENUES	17
3310	Blauwe ceremoniële tenue (Tenue 2)	17
3320	Blauwe geklede tenue (Tenue 3)	35
3320	Blauwe geklede tenue, aangepast (Tenue 3A)	41
3330	Blauwe grote avondtenue (Tenue 4)	42
3340	Blauwe kleine avondtenue (Tenue 5)	46
3350	Blauwe daagse tenue (Tenue 6)	52
3360	Varianten op het blauwe daagse tenue.....	57
3361	Blauwe daagse tenue met trui (Tenue 6A)	57
3362	Zomertenuue (Tenue 10)	58
3400	WERKTENUES.....	59
3410	Boordtenue (Tenue 7).....	59
3420	Veldtenue (Tenue 9)	63
3500	TROPENTENUES	67
3520	Witte ceremoniële tenue (Tenue 12)	67
3530	Witte geklede tenue (Tenue 13)	74
3535	Witte geklede tenue, aangepast (Tenue 13A)	75
3540	Witte grote avondtenue (Tenue 14)	76
3550	Witte kleine avondtenue (Tenue 15)	77
3560	Witte daagse tenue (Tenue 16)	80
3570	Kaki daagse tenue (Tenue 16A).....	83
3600	BIJZONDERE TENUES.....	84

3610	Grote tenue (Tenue 1)	84
3620	Galatenue Korps Mariniers (Tenue 20)	84
3630	Concerttenue Marinierskapel der Koninklijke Marine (Tenue 21)	87
3640	Tenues voor vaandelwachten en vaandelgroepen.	89
3650	Ruitertenue Koninklijke marine (T6R).....	91
3660	Tenues chauffeurs	92
3670	Tenues voor KM militairen geplaatst bij een ander defensieonderdeel.....	92
4000	ONDERSCHEIDINGSTEKENS, NAAMPLAATJES, NAAMLINTEN, EMBLEMEN EN DECORATIES	93
4100	Algemeen	93
4200	Rangonderscheidingstekens	94
4300	Korps- en dienstgroepemblem	101
4400	(Militaire) vaardigheidselementen, brevetten, insignes en onderdeelselementen	107
4440	Locatie H, bijzondere persoonlijke ervaring en parachutistenvaardigheden.....	111
4450	Locatie A, parachutistenbrevet.....	111
4460	Locatie B, vaardigheden en plaatsingen.....	112
4470	Locatie C, brevetten en ervaringen	115
4480	Locatie D, brevetten	116
4490	Locatie E, vaardigheden	122
4495	Locaties F, bijzondere vaardigheden en G, idem.	126
4500	NESTELS, SCHOUDERTRESSEN EN KOORDEN	130
4510	Nestels.....	130
4520	Schoudertressen	131
4530	Eenheidskoorden	132
4540	Erekoord	135
4550	Functiekoord AROOKM	135
4600	DECORATIES	136
4610	Algemeen	136
4620	Onderscheidingen van model formaat	136
4630	Grootkruizen, grootofficiëren en commandeurs.	137
4640	Onderscheidingen van klein formaat	142
4650	Linten (batons)	142
4660	Welke decoratie op welk tenue	144
4670	Overige tenues.....	144
5000	HOOFDDEKSELS	145
5100	Algemeen	145
5200	Baret	145
5300	Pet, hoed en muts	145
5400	Wollen muts, zonnehoed, baseball-cap.....	147
6000	SABEL, PONJAARD EN ANDERE UITRUSTINGSSTUKKEN.....	148
6100	Sabel	148
6200	Ponjaard	156
6300	Andere uitrustingstukken, o.a. bij ceremoniële diensten	157
7000	OVERKLEDING, HANDSCHOENEN EN SJAALS.	158
7100	Overkleding	158
7110	Blauwe regenjas en isolatiejas	158
7111	De groene waterproof jas	160
7120	Pijjekker.....	160
7130	Mantel.....	162
7200	Handschoenen	163
7300	Sjaal	163

7400	Regenbroek	163
8000	DETAILBESCHRIJVINGEN VAN TECHNISCHE AARD	164
8100	RANG- EN KLASSE-ONDERSCHEIDINGSTEKENEN	164
8200	KORPSONDERSCHEIDINGSTEKENEN, DIENSTGROEPONDERSCHEIDINGSTEKENEN, BREVETONDERSCHEIDINGS- EN VAARDIGHEIDSTEKENEN	170
8300	DE NESTELS, TRESSSEN, SNOEREN EN KWASTEN	175
8400	HOOFDDEKSELS	179
8500	OMSCHRIJVING VAN KLEDINGSTUKKEN	182
8510	OMSCHRIJVING VAN KLEDINGSTUKKEN, IN HOOFDZAAK VOOR MANNELIJKE MILITAIREN VAN HET VLOOTPERSONEEL, UITGEZONDERD ADELBORSTEN	182
8600	OMSCHRIJVING VAN KLEDINGSTUKKEN, IN HOOFDZAAK VOOR MILITAIREN VAN HET KORPS MARINIERS	186
9000	OMSCHRIJVING VAN KLEDINGSTUKKEN VOOR VROUWELIJKE MILITAIREN VAN DE VLOOT.....	189
9500	OMSCHRIJVING VAN KLEDINGSTUKKEN VOOR VROUWELIJKE MILITAIREN VAN HET KORPS MARINIERS	190
10000	OMSCHRIJVING VAN KLEDINGSTUKKEN VOOR ADELBORSTEN.....	190
11000	EMBLEEM VOOR HET KORPS MARINIERS	192
12000	AANWIJZINGEN VOOR HET VERVAARDIGEN VAN DE LANGE JAS.....	193

1000 VOORAFGAANDE BEPALINGEN

- 1001 Doelstelling van dit voorschrift is het geven van regels met betrekking tot uniformen en tenues voor militairen van de Koninklijke Marine. De uniformen van de marine zijn, zoals hieronder weergegeven, in de loop der eeuwen geëvolueerd tot hun huidige vorm. Het marine-uniform is dan ook een essentieel onderdeel van de identiteit, tradities en gebruiken van de marine.

Iedere militair dient mede daarom goede nota te nemen van de strekking van dit voorschrift en er te allen tijde naar te handelen.

- 1002 In dit voorschrift worden uniformen en tenues beschreven die worden gedragen door militairen van de Koninklijke Marine en die kunnen worden voorgeschreven bij de uitvoering van de dagelijkse werkzaamheden of speciale gelegenheden, (dienst)reizen en reizen in het woon- werkverkeer.

Daarnaast kent de Koninklijke Marine tal van functionele kleding- en uitrustingsstukken, die worden gedragen bij operationele inzet of het uitvoeren van specifieke werkzaamheden. Deze worden niet in dit voorschrift beschreven.

- 1003 In dit voorschrift is de militair beschreven in de hij-vorm. Daar waar het vrouwelijke militairen betreft dient in voorkomend geval - zij - te worden gelezen.
- 1004 Dit voorschrift is een dienstvoorschrift. In strijd met de militaire tucht gedraagt zich de militair die dit dienstvoorschrift niet opvolgt (artikel 18 van de Wet militair tuchtrecht).

1100 Betekenis van enige uitdrukkingen en afkortingen in dit voorschrift

- a. militairen: militairen van de Koninklijke Marine, zowel binnen als buiten het Commando Zeestrijdkrachten geplaatst;
- b. officieren: militairen die de rang van luitenant ter zee der 3e klasse, een daarmee gelijkgestelde rang of een hogere rang bekleden;

- c. schepelingen: militairen die geen officier zijn
- d. onderofficieren: schepelingen die een rang (korporaal of hoger) bekleden;
- e. manschappen: schepelingen die geen rang bekleden;
- f. manschappen > 6 jaar: manschappen die 6 jaar in werkelijke dienst¹ hebben volbracht;
- g. adelborst: militair aangewezen voor een initiële officiersopleiding die langer duurt dan 1 jaar;
- h. vloot(personeel): militairen die niet behoren tot het Korps Mariniers of het Korps Adelborsten;
- i. Afkortingen:
 - 1/2/3 MCG: First / Second / Third Marine Combat Group
 - BBE: Bijzondere Bijstandseenheid
 - CCO: Commando Centrale Officier
 - CDS: Commandant der Strijdkrachten
 - C-DOSCO: Commandant Defensie Ondersteuningscommando
 - CKAB: Chef Kabinet
 - C-ZSK: Commandant Zeestrijdkrachten
 - CZSK: Commando Zeestrijdkrachten
 - DIG: Draaginsigne Gewonden
 - C-COMMIT: Commandant Commando Materieel en IT
 - EODD: Explosieven Opruimings Dienst Defensie
 - EU: Europese Unie
 - HDV: Hogere Defensie Vorming
 - KM: Koninklijke Marine
 - LARO: Land Rover
 - MB: Mercedes Benz
 - ML: Mountain Leader
 - NATO: North Atlantic Treaty Organization
 - NFP: Netherlands Fractal Pattern
 - NLFLEET: Netherlands Fleet
 - NLMARSOFF: Netherlands Maritime Special Operations Force
 - LMG: Littoral Manoeuvre Group
 - MSG: Marine Support Group
 - SNMG: Standing NATO Maritime Group
 - SNMCMG: Standing NATO Mine Countermeasures Group
 - UAV: Unmanned Aerial Vehicle

1200 Toepassing

Dit voorschrift is van toepassing op:

- a. militairen van de Koninklijke Marine;
- b. reservisten van de Koninklijke Marine opgeroepen in actieve dienst (let op: niet alle tenues en alle uitrustingstukken worden aan hen verstrekt);
- c. geestelijk verzorgers wanneer zij uniformkleding van de Koninklijke Marine dragen;
- d. gewezen militairen van de Koninklijke marine, voor zover die na hun eervol ontslag uit de militaire dienst gerechtigd zijn het uniform te dragen.²

De in dit voorschrift beschreven uniformen en tenues mogen alleen door militairen van de Koninklijke Marine worden gedragen.

Autoriteiten anders dan de Commandant Zeestrijdkrachten mogen aan militairen van de Koninklijke Marine geen aanwijzingen geven die strijdig zijn met het gestelde in dit voorschrift.

¹ Bij een onderdeel van de Nederlandse krijgsmacht.

² Regeling statusvoorrechten gewezen militairen, MP 31-101, regeling 1230

1300 Intrekking bestaand voorschrift

Het Voorschrift betreffende de uniformen voor militairen van de Koninklijke Marine (VCZSK ALG 003) van 30 juni 2017 is met de vaststelling van dit voorschrift ingetrokken.

1400 Inwerkingtreding

Dit voorschrift treedt in werking met ingang van publicatie op het Publicatieportaal Defensie.

1500 Custodian

De custodian van dit voorschrift is namens C-ZSK de Chef Kabinet, penvoerder is de Senior Medewerker Chef Kabinet (plaatsvervangend Chef Kabinet, tevens Hoofd Bureau Ceremonieel en Protocol KM, Secretaris Traditiecommissie KM en voorzitter Uniformcommissie KM).

1600 Geldigheidsduur, wijzigingsvoorstellen en evaluatie

Dit voorschrift is geldig tot vier jaar na de datum van publicatie en wordt doorlopend geëvalueerd door Chef kabinet C-ZSK in overleg met de uniformcommissie Koninklijke Marine. Wijzigingsvoorstellen dienen via uniformen.marine@mindef.nl aan CKAB C-ZSK gericht te worden.

2000 ALGEMENE BEPALINGEN BETREFFENDE HET UNIFORM EN HET UITERLIJK VOORKOMEN VAN DE MILITAIR

- 2001 Onder een uniform of tenue wordt verstaan de voorgeschreven militaire kleding of combinatie van kledingstukken, uitrustingsstukken en toebehoren zoals beschreven in dit voorschrift.
- 2002 De militair in werkelijke dienst is tijdens het verrichten van zijn diensten en/of werkzaamheden steeds gekleed in een daartoe voorgeschreven tenue, tenzij op medische grond een afwijking noodzakelijk is of er functionele kleding gedragen wordt.
- 2003 Het uniform wordt op correcte en verzorgde wijze gedragen. Hieronder wordt verstaan:
- de kleding wordt gesloten gedragen, alle knopen van overhemden en blouses met lange mouw zijn gesloten, ook de bovenste in de kraag, tenzij bij de detailbeschrijving van het tenue anders is bepaald;
 - de kleding moet een goede pasvorm hebben;
 - het bij het tenue behorende hoofddeksel is schoon en verzorgd;
 - de kleding en alle toebehoren mogen geen vlekken, beschadigingen of slijtage vertonen;
 - de kleding is goed in model geperst met vouwen in de broek (m.u.v. boordtenue en veldtenue)
 - de schoenen zijn correct onderhouden, en in voorkomende gevallen gepoetst.
 - de das is in een symmetrische knoop gestrikt, de onderste punt ongeveer tot op de broeksriem, en dicht om de overhemdkraag aangesloten. Bij ceremoniële gelegenheden geen zgn. 'clip-on'-dassen.

- de broekspijpen zijn niet te lang of te kort. De achterste vouw van de broek hoort in één rechte lijn door te lopen. De voorste vouw mag een kleine knik vertonen waarbij de zoom op de wreef van de schoen valt.

Indien nodig draagt de militair, bij ceremonieel, bretels om de broeklengte juist af te stellen.

De militair is persoonlijk verantwoordelijk voor het correcte uiterlijk voorkomen.

2004 Het dragen van wettelijk of in veiligheidsvoorschriften voorgeschreven bedrijfsveiligheidsartikelen is verplicht.

2005 Haardracht.

Algemeen.

Militairen van de Koninklijke Marine zorgen voor een net en verzorgd kapsel. Commandanten kunnen in lokale regelingen (orderboeken, opleidingsrichtlijnen) nadere aanwijzingen geven. Haar dat op of over de kraag valt, dient te worden bijeengebonden door haaraccessoires in een kleur die gelijk (of nagenoeg gelijk) is aan het uniform of de haarkleur.

Ceremonieel.

Bij gelegenheden van ceremoniële aard geldt dat het kapsel van één natuurlijke haarkleur is waarbij het haar niet voor de ogen, over de oren, of over de kraag van het uniform valt. Haar dat zo lang is dat het wel over de kraag van het uniform valt, dient te worden opgestoken dan wel te worden samengebonden in één enkele knot met gebruik van hulpmiddelen (elastiek of haarnetje) in een kleur die gelijk (of nagenoeg gelijk) is aan het uniform. Versierselen in het haar, waaronder vlechtjes, meerdere staartjes, 'dreads', 'extensions' en dergelijke, zijn bij ceremoniële gelegenheden niet toegestaan. Bij ceremonieel is het gelaat van de militair die geen volle baard en/of snor draagt glad geschoren. In een operatiebevel voor een militaire ceremonie kan een commandant nadere richtlijnen geven.

2006 Zwangeren.

Militairen die zwanger zijn en het hun verstrekte uniform niet meer kunnen dragen mogen zolang zij nog geen zwangerschapsverlof genieten hun werkzaamheden in burgerkleding verrichten. Zij zullen immers geen operationele taken meer verrichten. Als de zwangere militair toch het uniform wil blijven dragen kan dat uniform aangepast worden zodat het passend is. Daartoe moet de militair zelf tijdig afspraken maken bij

een (KPU-)kleermaker.³

- 2007 Voor militairen van de Koninklijke Marine geplaatst, gedetacheerd of te werk gesteld bij een van de andere defensieonderdelen blijven de in dit voorschrift opgenomen bepalingen onverkort van kracht. Zie ook paragraaf 3660. Dit gaat onverkort eveneens op voor militairen die tijdelijk bij andere (overheids)instanties te werk gesteld zijn. Militairen van de Koninklijke Marine geplaatst bij een ander defensieonderdeel die aanwijzingen van hun commandant, lijnmanager of andere leidinggevende krijgen over de draagwijze van het uniform welke strijdig zijn met dit voorschrift wijzen betrokkene op dit document. Dit geldt ook wanneer militairen van de Koninklijke Marine (tijdelijk) zijn aangewezen voor ceremoniële taken. In geval van twijfel nemen zij contact op met het kabinet van de Commandant Zeestrijdkrachten of verwijzen hun leidinggevende daar naar. Ten aanzien van de militair die bij een internationale staf is geplaatst, zijn de aldaar ter zake geldende (in internationaal verband vastgestelde) bepalingen van toepassing.

2100 Verbodsbepalingen

- 2101 Het is de militair verboden om zichtbaar uniformkleding in combinatie met burgerkleding te dragen.
- 2102 Het is de in uniform geklede militair verboden:
- a. voor zover uit dit voorschrift niet anders blijkt dan wel hiertoe uitdrukkelijk toestemming is verleend door C-ZSK, iets aan zijn uniform toe te voegen dat niet in dit voorschrift is opgenomen;
 - b. sleutel- of horlogekettingen, dasklemmen, speldjes, koptelefoons en andere soortgelijke voorwerpen zichtbaar te dragen;
 - c. nagellak in een andere kleur dan een natuurlijke nagelkleur te dragen;
 - d. in de dagelijkse dienst zichtbaar sieraden en andere onnatuurlijke toevoegingen aan het lichaam (waaronder begrepen zgn. versierselen met "piercing" of "tunnel" en dergelijke in bijvoorbeeld wenkbrauwen, lip, oor, neus etc.) te dragen, met uitzondering van één trouw/verlovingsring aan een vinger en oorversierselen (deze laatste echter tot een maximum van één per oor, van een onopvallende kleur en maximaal 1 cm in diameter) en met uitzondering van de haarelastieken en haarnetjes als hierboven beschreven;
 - e. bij ceremoniële gelegenheden of gelegenheden van representatieve aard, daarenboven alle oorversierselen, en brilmonturen met opzichtige kleuren of een zonnebril (waaronder begrepen brillen met meekleurende glazen) te dragen;
 - f. bij ceremoniële gelegenheden of gelegenheden van representatieve aard buiten het uniform zichtbare tatoeages te tonen;
 - g. voor zover niet uitdrukkelijk door C-ZSK anders is bepaald, kledingstukken, onderscheidingsteken of uitmonsteringen te dragen, die afwijken van de modellen, vastgesteld bij of op grond van dit voorschrift.
- 2103 In een operatiebevel voor een militaire ceremonie of ander evenement kan een commandant nadere richtlijnen geven.
Met betrekking tot de versierselen, bedoeld in het eerste lid, onder d, kan de commandant bepalen dat het dragen zo nodig wordt beperkt of verboden uit overwegingen van bedrijfsveiligheid, of, in het buitenland, in overeenstemming met de

³ De keuze welk uniform aangepast moet worden is aan de militair.

aldaar geldende normen.

2200 Hardheidsclausule

C-ZSK kan in afwijking van het gestelde in dit voorschrift, en/of wanneer de individuele militair daartoe verzoekt, toestemming verlenen tot het dragen van emblemen, spelden en andere kentekenen die daarvoor naar zijn oordeel in aanmerking komen.

In voorkomend geval zal Chef Kabinet C-ZSK deze bevoegdheid namens C-ZSK uitoefenen.

3000 TENUES

3100 Algemeen

De militair van de Koninklijke Marine draagt het voorgeschreven tenue op de wijze en in de samenstelling zoals beschreven in dit hoofdstuk.

De Koninklijke Marine kent de volgende vier hoofdcategorieën tenues:

1. Werktenues
2. Blauwe Europese tenues
3. Witte tropentenues
4. Bijzondere tenues

3200 Het dragen van verschillende tenues

3210 Vertaaltabel Interservice-overzicht tenues

Ieder krijgsmachtdeel kent zijn eigen tenuevoorschriften met bijbehorende benamingen. Om tijdens krijgsmachtdeelloverschrijdende activiteiten een zekere mate van harmonisatie te bereiken heeft de Commandant der Strijdkrachten een 'interservice staat tenues' vastgesteld. Deze is opgenomen in [DP 20-10](#), hoofdstuk 7, en is in de meest actuele vorm steeds via het publicatieportaal op Intranet te raadplegen. Deze interservice staat is een 'vertaalgereedschap' en geen tenuevoorschrift. Het is niet bedoeld om de uniformen van de krijgsmachtdelen met elkaar te harmoniseren, en kan nimmer een bepaling uit dit voorschrift teniet doen. Bij toepassing van de interservice staat tenues dient altijd in de geest van dit voorschrift gehandeld te worden. Voor vragen neemt u contact op met Kabinet C-ZSK.

3220 Waar tenues gedragen worden.

1. De werktenues (het boordtenue, T7, en het veldtenue, T9) worden zowel buiten als binnen de keerkringen gedragen.
2. Blauwe Europese tenues worden gedragen in gebieden gelegen buiten de keerkringen.
3. Witte tropentenues worden gedragen in gebieden gelegen binnen de keerkringen. In gebieden met hoge temperaturen buiten de keerkringen kunnen deze tenues ook worden gedragen, waarbij de gewoonten van de krijgsmacht van het gastland richtinggevend zijn.

3230 Wanneer welke tenues gedragen worden.

Voor details zie ook de beschrijvingen bij de tenues.

Tenue	Gelegenheid
Blauwe ceremoniële tenue (tenue 2) Witte ceremoniële tenue (tenue 12)	• Bij beëdigingen • In alle gevallen door militairen in een vaandelwacht of vaandelgroep • Ceremoniële binnenkomst van Zr.Ms. schepen • Grote parade • Erewacht • Bij hijsen en neerhalen van de Koninkrijksvlag met gewapende wacht of ander aanvullend ceremonieel • Ceremonieel waarbij een gewapende wacht en/of valreepsgasten aanwezig zijn

PUBLICATIEDATUM : 25-03-2026

	• Bezoek aan een militaire of burgerlijke autoriteit in binnen- of buitenland dat een officieel karakter draagt • Officiële plechtigheid in aanwezigheid van Zijne Majesteit de Koning • Commando-overdracht C-ZSK, CNLFLEET, CKMARNS, Zr.Ms. schepen, marinierseenheden en walinrichtingen CZSK • Doopplechtigheid Zr.Ms. schepen • In-/uitdienststelling van een eenheid • Uitreiking van een dapperheidsonderscheiding • Uitreiking van een ordeteken van de Militaire Willems-orde • Een uitvaart met militair eerbetoon cf wensen nabestaanden • Bruiloft, tijdens plechtigheid • Bij gelegenheden door de commandant te bepalen
Blauwe geklede tenue (tenue 3) Witte geklede tenue (tenue 13)	• Bij gelegenheden waarbij bijzonder representatief voorkomen als militair is verlangd • Een uitvaart met militair eerbetoon cf wensen nabestaanden • Alle hensen met een officieel karakter • Bij aankomst en vertrek van burger- en militaire autoriteiten • Bij die gelegenheden waarbij civiel kostuum gedragen wordt • Bij gelegenheden met beperkt militair ceremonieel • Indien in een operatieorder bepaald
Blauwe geklede tenue, aangepast (tenue 3A) Witte geklede tenue, aangepast (tenue 13A)	• Bij dodenherdenkingen en kransleggingen • Een uitvaart met militair eerbetoon cf wensen nabestaanden • Indien in een operatieorder bepaald
Blauwe grote avondtenue (tenue 4) Witte grote avondtenue (tenue 14)	• Bij die gelegenheden waarbij civiel een rokkostuum (white tie) gedragen wordt. • Noot; heeft men tenue 4 niet in het bezit, dan draagt men het burgerequivalent. Bij strikt militaire gelegenheden kan men dan tenue 5 in plaats van tenue 4 dragen.
Blauwe kleine avondtenue (tenue 5) Witte kleine avondtenue (tenue 15)	• Bij die gelegenheden waarbij civiel een smoking (black tie) gedragen wordt.
Blauwe daagse tenue (tenue 6) Witte en kaki daagse tenue (tenue 16/17)	• Gedurende de dagelijkse dienst bij schepen, walinrichtingen, en andere defensielocaties, indien het dragen van het boord- of veldtenue niet gewenst is, zulks ter beoordeling van de commandant of andere leidinggevende (zoals een SNR of oudst aanwezige marineofficier bij een buitenlandse staf). • Bij gelegenheden waarbij representatief voorkomen als militair is verlangd • Bij woon- werkverkeer en dienstreizen.

	• Bij gelegenheden door de commandant te bepalen
Blauwe daagse tenue met trui (tenue 6A)	• Gedurende de dagelijkse dienst bij schepen, walinrichtingen, en andere defensielocaties, indien het dragen van het boord- of veldtenue niet gewenst is, zulks ter beoordeling van de commandant of andere leidinggevende (zoals een SNR of oudst aanwezige marineofficier bij een buitenlandse staf). • Bij woon- werkverkeer en dienstreizen.
Boordtenue en veldtenue (tenue 7/9)	• Tijdens de normale dagelijkse dienst aan boord en aan de wal. • Bij woon- werkverkeer en dienstreizen
Zomertenu (tenue 10)	• Gedurende de dagelijkse dienst bij schepen, walinrichtingen, en andere defensielocaties, indien het dragen van het boord- of veldtenue niet gewenst is, zulks ter beoordeling van de commandant of andere leidinggevende. • Bij woon- werkverkeer en dienstreizen.
Grote Tenue (Tenue 1) / Galatenu Korps Mariniers (tenue 20)	• Bij bijzondere gelegenheden van ceremoniële aard, eventueel te bepalen in overleg met Chef Kabinet C-ZSK. • Bij militaire ceremonies waarbij zowel vloot- als marinierseenheden zijn aangetreden, dragen allen het tenue 2. Uitzonderingen in overleg met protocolofficier KM.⁴
Concerttenue (tenue 21)	• Bij optredens van de Marinierskapel, te bepalen door de dirigent en de commandant van deze kapel.

Indien daartoe de noodzaak bestaat is de commandant bevoegd om tijdelijk een van het voor de genoemde gelegenheid afwijkend tenue te bepalen.

De in bovenstaande lijst beschreven gelegenheden zijn niet uitputtend. In voorkomend geval zal de daartoe bevoegde autoriteit een voor die gelegenheid passend tenue bepalen.

3240 Aanduiden van tenues in operatieorders, uitnodigingen en dergelijke.

De commandant van een marine-eenheid of autoriteit binnen CZSK die voor een militaire ceremonie of ander evenement een operatieorder of uitnodiging verstuurt dient de volgende richtlijnen in acht te nemen bij de aanduiding van het te dragen tenue.

- Betreft het een intern marine-evenement waarbij geen militairen uit andere krijgsmachtdelen aanwezig zijn dan gebruikt men alleen de KM tenue-aanduidingen. Bijvoorbeeld: Diploma-uitreiking; T3
- Betreft het een marine-evenement waaraan mogelijk militairen van andere krijgsmachtdelen deelnemen dan neemt men de interservice tenue-aanduiding (zie [DP 20-10](#) hoofdstuk 7) op tussen haakjes. Bijvoorbeeld: Symposium parachutespringen; T6 (DT1)

⁴ Mail met ceremonieel.marine@mindef.nl

- Betreft het een defensiebreed evenement, dat door een marineautoriteit georganiseerd wordt, dan gebruikt men alleen de interservice-aanduiding. Bijvoorbeeld: medailleuitreiking joint missie Sharp Sword; DT2

Laat evidente toevoegingen aan een tenueaanduiding zoals DT1 'met batons' achterwege.

3250 Traditionele aanduidingen van tenues of uniformonderdelen.

Voor veel van de tenues, en voor sommige uniformstukken, zijn informele traditionele namen in gebruik. Op verzoek van de gebruikers van dit voorschrift volgt hier een korte opsomming met uitleg en verklaring, overigens zonder enige wetenschappelijke pretenties.

Atjeh	Tot ver in de 19 ^e eeuw droegen officieren bij dienst binnen de keurkringen de lange jas. Ook in het gevecht aan de wal wanneer ze een landingsdetachement aanvoerden. Ten tijde van de Atjeh oorlog werd dat sommigen toch te gortig en zette men de schaar in die lange jas. In Indië, en later in Nederland, ging men die korte jas (dat is nog steeds de officiële naam) de Jas, Atjeh, noemen.
Baaien hemd	Baai is een sterk geruwd en gevold wollen weefsel, uitgevoerd in linnenbinding of keperbinding. Het wordt niet of nauwelijks geschoren. Wollen baai is een sterk en waterafstotend weefsel, het werd daarom veel gebruikt door zeevarenden. Ook door de matrozen van de marine. Het matrozenbuis of matrozenhemd was van baai, en dus noemde men dat het baaien hemd. Omdat het een kort jasje was werd dat een baaitje. Het woord baaitje veranderde in baadje, het woord komt zelfs in het Maleis voor als badjoe, waarschijnlijk is dat dus een leenwoord uit het Nederlands.
Badman	In WO2 viel de KM voor de verstrekking van haar tropenuniformen terug op de VS en het VK. De tot dan in de dagelijkse dienst gedragen gesloten jas (toetoe, zie aldaar) bleek toch minder praktisch. Men sloot in de Oost deels aan bij de US Navy, die witte hemden met open kraag en korte mouwen droeg, daarbij een witte pantalon. Elders volgde men de Royal Navy en de Royal Australian Navy, waar men zo'n zelfde hemd droeg maar met witte korte broek en dito kniekousen. Toch bleven sommigen ook de jas toetoe dragen. Dat verschil in uitmonstering leidde natuurlijk tot discussie en plagerijen, waarbij de mannen met de korte mouwen spottend met badmeesters werden vergeleken. De naam badman bleef.
Barathea	Barathea is de benaming van een op een specifieke manier geweven stof. Net als gabardine, tweed, etc. Na WO2 was het een populaire stof en werd het veel gebruikt, ook voor uniformen. De MARVA en de mariniers droegen uniformen van barathea. Voor de mariniers waren dat de open uniformjassen die de gesloten jas (nu nog in gebruik voor kolonels en hoger) verving. De naam 'barathea-jas' is nog steeds in gebruik.

Bintangs	Bintang is het Maleise woord voor ster. Op hoogtijdagen droegen de hoge Nederlandse militairen en koloniale bestuurders in het tegenwoordige Indonesië hun ceremoniële uniformen met ridderordes, halskruizen, sjerpen en (borst)sterren. Het 'tenue met bintangs' sloop het spraakgebruik in. In de loop der jaren is dat geërodeerd, nu noemen we alleen de batons op de daagse tenues nog zo.
Bokkenttuig	Bokken werden vroeger gebruikt als trekdier voor kleine vrachten. De 'bokkenwagen' herinnert daar nog aan. Zo'n bok had een tuigje waarmee hij aan de dissel was verbonden. De toen ook al met een levendige fantasie uitgeruste matrozen en mariniers zagen in hun lederen koppel en bijbehorend stel draagriemen een treffende gelijkenis met dit hulpmiddel. Adelborsten en mariniers dragen nog steeds een bokkenttuig.
Damtenue	Minister van Defensie de Grave stoorde zich in 1999 aan de verschillen tussen de tenues van de Chef Defensiestaf en de Bevelhebbers van de Krijgsmachtdelen. De bij de 4 mei herdenking op de Dam in Amsterdam aanwezige vlagofficieren kleedden zich in lange jas, met sabel en witte handschoenen. De opperofficieren van KL en KLU droegen een kort uniformjasje, met een pet of baret en met zwarte handschoenen. Wel droegen ze allemaal onderscheidingen van model formaat. De heren kregen ter plekke opdracht dat dit het jaar daarop gelijk getrokken moest zijn. Zo geschiedde. Met de nodige traditionele maritieme tegenzin moest de BDZ er aan geloven; modelonderscheidingen op de atjeh-jas, bruine handschoenen, de sabel en de witte handschoenen bleven in de kofferbak van de dienstauto. Stomverbaasde marineofficieren zagen hun bevelhebber op televisie in deze tot dan toe onvoorstelbare combinatie. De hoop dat het wel zou overwaaien na het vertrek van deze minister vervloog snel. Het tenue bleef, maar heet nog steeds het Damtenue.
Gouden latten	Op het 'Groote tenue' (heel vroeger), en nog steeds op het grote avondtenue en het grote tenue, is op de buitenzijden van de broekspijpen een brede goudgalon aangebracht. Die zijn weinig flexibel. Binnen de traditie waarin voor alles een bijnaam wordt bedacht werden dat dus de 'gouden latten'. De naam is nu in gebruik voor het hele tenue; 'Wat is het tenue voor het Staatsbanket, gouden latten?' 'Jawel admiraal.'
Pika pak / piekenpak	In de jaren '50 van de vorige eeuw ontwierp dhr. Frans Smits sr. het galatenue voor het Korps Mariniers. Dat tenue was gebaseerd op het grote tenue van de mariniers uit de vooroorlogse periode, waarbij een piekenhelm werd gedragen. Dat kenmerkende element is waarschijnlijk de naamgever van het piekenpak. Pika-pak is een spreektaalvariant daarop.
Toetoeop	Tutup is Maleis voor 'gesloten'. De jas tutup, of pakkie tutup, is een gesloten jas. In het Nederlands verving de OE de U. De toetoeop is de witte gesloten uniformjas voor de ceremoniële tenues in de tropen. Let op; schrijf niet 'toetoeop'.

3300 EUROPESE TENUES

Algemeen.

Hier is per tenue de samenstelling beschreven. Detailomschrijvingen van de onderdelen zijn te vinden in de hoofdstukken 5000, 6000, 7000 en 8000.

3310 Blauwe ceremoniële tenue (Tenue 2)

Algemeen

Het blauwe ceremoniële tenue wordt gedragen door alle militairen. Het tenue wordt gedragen bij ceremoniële gelegenheden. Bij dit tenue worden onderscheidingen van modelformaat gedragen. Bij dit tenue draagt de militair geen naamplaatje.

De sabel, en indien van toepassing de lange of gesloten jas, worden alleen verstrekt aan actief dienenden. Zie 6100.

Samenstelling

a. Vloot

1. Mannelijke manschappen die nog geen zes jaar werkelijke dienst hebben volbracht, met uitzondering van hen die zijn aangewezen voor een initiële onderofficiersopleiding:

- Witte muts
- Blauw hemd
- Witte borstrok met blauwe rand
- Hemdkraag
- Zijden doek
- Blauwe broek
- Zwarte lederen riem
- Bruine lederen handschoenen
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen.

2. Mannelijke schepelingen, inclusief zij die zijn aangewezen voor een initiële onderofficiersopleiding, met uitzondering van adjudanten-onderofficier en manschappen die nog geen zes jaar werkelijke dienst hebben volbracht:

- Witte pet
- Blauwe korte jas
- Wit overhemd met lange mouwen
- Zwarte das
- Blauwe broek
- Zwarte lederen riem
- Bruine lederen handschoenen
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen.

3. Mannelijke officieren tot en met de rang van kapitein-luitenant ter zee, en adjudanten-onderofficier:

Als onder 2 echter met

- Witte handschoenen
- Koppel (te dragen onder de jas)
- Sabel met sabelkwast.

⁵ Tenue 2 hier met de nestel voor de adjudant van C-ZSK.

4. Mannelijke officieren vanaf de rang van kapitein ter zee en officieren belast met één der volgende functies:

- Adjudant van Zijne Majesteit de Koning
- Adjudant-generaal, tevens Chef van het Militaire Huis, van Zijne Majesteit de Koning
- Adjudant van de Minister van Defensie, van de Staatssecretaris van Defensie, van de CDS, van C-ZSK, van C-COMMIT en van C-DOSCO.

Samenstelling is als onder 3 echter met

- Blauwe lange jas
- Blauwe broek (hoog opgesneden)
- Koppel (over de jas).

Dit tenue mag eveneens worden gedragen door:

- De adjudanten in buitengewone dienst van Zijne Majesteit de Koning;
- (Adjunct) defensie- en marine-attaches
- Een officier die in het huwelijk treedt en de officieren die daarbij aanwezig zijn, gedurende de daaraan verbonden plechtigheden, na bekomen toestemming van Chef Kabinet C-ZSK
- In aangepaste vorm⁶, door de adjudant-onderofficier stafadjutant niveau 1 die de functie van krijgsmachtdeeladjudant van de Koninklijke Marine of krijgsmachtadjudant vervult, bij die gelegenheden waar hij C-ZSK respectievelijk de CDS vergezelt en deze laatste dit tenue (of, bij de CDS, een equivalent van een ander krijgsmachtdeel) ook draagt.

⁶ Zie hoofdstuk 8000

5. Vrouwelijke schepelingen:

- Zwarte hoed met wit hoedkapje (matrozenmuts voor hen die nog geen zes jaar werkelijke dienst hebben volbracht, met uitzondering van hen die zijn aangewezen voor een initiële onderofficiersopleiding)
- Blauwe korte jas
- Witte blouse met lange mouwen
- Zwarte das
- Blauwe broek of blauwe rok
- Bij de broek; zwarte lage (instap)schoenen met zwarte sokken of zwarte schoenen van pumpmodel
- Bij de rok; zwarte schoenen van pumpmodel
- Bruine lederen handschoenen.

6. Vrouwelijke officieren tot en met kapitein-luitenant ter zee, en adjudanten-onderofficier:

Als onder 5 echter met

- Witte handschoenen
- Koppel (te dragen onder de jas)
- Sabel met sabelkwast.

7. Vrouwelijke officieren vanaf de rang van kapitein ter zee en officieren belast met één der volgende functies:

- Adjutant van Zijne Majesteit de Koning
- Adjutant-generaal, tevens Chef van het Militaire Huis, van Zijne Majesteit de Koning
- Adjutant van de Minister van Defensie, van de Staatssecretaris van Defensie, van de CDS, van C-ZSK, van C-COMMIT en van C-DOSCO.

Samenstelling als onder 6 echter:

- Blauwe lange jas
- Blauwe lakense broek of blauwe lakense rok
- Bij de broek; zwarte lage (instap)schoenen met zwarte sokken of zwarte schoenen van pumpmodel
- Bij de rok; zwarte schoenen van pumpmodel
- Koppel (over de jas).

Dit tenue mag eveneens worden gedragen door:

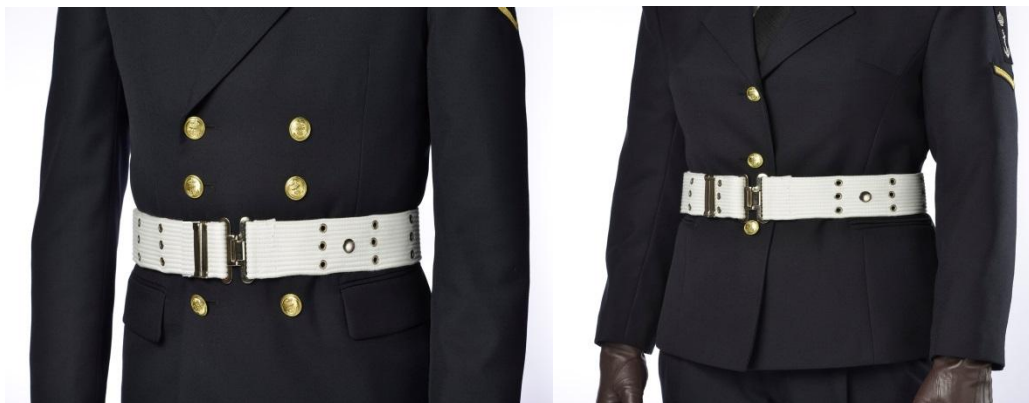
- De adjudanten in buitengewone dienst van Zijne Majesteit de Koning
- (Adjunct) defensie- en marine-attaches
- Een officier die in het huwelijk treedt en de officieren die daarbij aanwezig zijn, gedurende de daaraan verbonden plechtigheden, na bekomen toestemming van Chef Kabinet C-ZSK
- In aangepaste vorm⁷, door de adjutant-onderofficier stafadjutant niveau 1 die de functie van krijgsmachtdeeladjutant van de Koninklijke Marine of krijgsmachtadjutant vervult, bij die gelegenheden waar zij C-ZSK respectievelijk de CDS vergezelt en deze laatste dit tenue (of, bij de CDS, een equivalent van een ander krijgsmachtdeel) ook draagt.

⁷ Zie hoofdstuk 8000

8. Bij gewapende infanterie-exercitie die verricht wordt in de blauwe ceremoniële tenues worden de volgende uitrustingsstukken en wapens gedragen:

Door schepelingen tot en met de rang van sergeant-majoor een witte geweven koppel. De koppel wordt over de jas gedragen, de onderzijde boven de twee onderste knopen of de onderste knoop (vr. militairen). Daarbij het geweer C7. Wanneer voor een ceremonie wordt voorgeoefend kan de witte koppel worden vervangen worden door een groene.

Door schepelingen in de rang van adjudant-onderofficier⁸ en door officieren⁹ altijd de sabelkoppel met sabel zoals hierboven beschreven.
Bij gewapende infex wordt het witte hoofddekseel altijd met stormband onder de kin gedragen.

⁸ Adjudanten-onderofficier nemen niet deel aan gewapende infanterie-exercitie anders dan als vaandeldrager.

⁹ Officieren nemen niet deel aan gewapende infanterie-exercitie anders dan als commandant.

b. Mariniers¹⁰

1. Mannelijke schepelingen (m.u.v. adjudanten-onderofficier) van het Korps Mariniers:

- Witte pet
- Blauwe open uniformjas
- Wit overhemd met lange mouwen
- Zwarte das
- Blauwe broek met rode bies
- Zwarte lederen riem
- Bruine lederen handschoenen
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen.

¹⁰ Tevens voor schepelingen BDMZKT

2. Mannelijke officieren der mariniers¹¹ tot en met luitenant-kolonel der mariniers en adjudanten-onderofficier:

Als onder 1 echter met

- Witte handschoenen
- Koppel (te dragen onder de jas)
- Sabel met sabelkwast.

¹¹ Tevens voor officieren der marinierskapel.

3. Mannelijke officieren vanaf de rang van kolonel der mariniers en officieren belast met één der volgende functies:

- Adjudant van Zijne Majesteit de Koning
- Adjudant van de Minister van Defensie, van de Staatssecretaris van Defensie, van de CDS, van C-ZSK, van C-COMMIT en van C-DOSCO.

Samenstelling als onder 2 echter:

- Blauwe gesloten uniformjas met staande kraag
- Blauwe broek (hoog opgesneden) met rode bies
- Oranje sjerp. De kwasten te dragen aan de linkerzijde
- Fourragères.

Dit tenue mag eveneens worden gedragen door:

- De adjudanten in buitengewone dienst van Zijne Majesteit de Koning
- (Adjunct) defensie- en marine-attaches
- Een officier die in het huwelijk treedt en de officieren die daarbij aanwezig zijn, gedurende de daaraan verbonden plechtigheden, na toestemming van Chef Kabinet C-ZSK
- In aangepaste vorm¹², door de adjudant-onderofficier van de mariniers stafadjudant niveau 1 die de functie van Korpsadjudant, krijgsmachtdeeladjudant van de Koninklijke Marine of krijgsmachtadjudant vervult bij die gelegenheden waar hij respectievelijk CKMARNS, C-ZSK of de CDS vergezelt en deze laatste dit tenue (bij de CDS; of een equivalent van een ander krijgsmachtdeel) ook draagt.

¹² Samengesteld zoals beschreven in 8602 en 8321.4.

4. Vrouwelijke schepelingen (m.u.v. adjudanten-onderofficier) van het Korps Mariniers¹³:

- Zwarte hoed met wit hoedkapje
- Blauwe open uniformjas
- Witte blouse met lange mouwen
- Zwarte das
- Blauwe broek met rode bies of blauwe rok met rode bies
- Bij de broek; zwarte lage (instap)schoenen met zwarte sokken of zwarte schoenen van pumpmodel
- Bij de rok; zwarte schoenen van pumpmodel
- Bruine lederen handschoenen.

5. Vrouwelijke officieren der mariniers tot en met luitenant-kolonel der mariniers en adjudanten-onderofficier¹⁴:

Als hier boven echter met

- Witte handschoenen
- Koppel (te dragen onder de jas)
- Sabel met sabelkwast.

¹³ En schepelingen BDMZKT

¹⁴ Tevens voor adjudanten-onderofficier BDMZKT en officieren der marinierskapel.

6. Vrouwelijke officieren vanaf de rang van kolonel der mariniers en officieren belast met één der volgende functies:

- adjudant van Zijne Majesteit de Koning;
- adjudant van de Minister van Defensie, van de Staatssecretaris van Defensie, van de CDS, van C-ZSK, van C-COMMIT en van C-DOSCO.

Samenstelling als onder 3 echter:

- Blauwe gesloten uniformjas met staande kraag
- Oranje sjerp. De kwasten aan de linkerzijde
- Fourragères.

Dit tenue mag eveneens worden gedragen door:

- De adjudanten in buitengewone dienst van Zijne Majesteit de Koning;
- (Adjunct) defensie- en marine-attaches
- Een officier die in het huwelijk treedt en de officieren die daarbij aanwezig zijn, gedurende de daaraan verbonden plechtigheden, na toestemming van Chef Kabinet C-ZSK.
- In aangepaste vorm¹⁵, door de adjudant-onderofficier van de mariniers stafadjudant niveau 1 die de functie van Korpsadjudant, krijgsmachtdeeladjudant van de Koninklijke Marine of krijgsmachtadjudant vervult bij die gelegenheden waar zij respectievelijk CKMARNS, C-ZSK of de CDS vergezelt en deze laatste dit tenue (bij de CDS; of een equivalent van een ander krijgsmachtdeel) ook draagt.

7. Bij gewapende infanterie-exercitie die verricht wordt in de blauwe ceremoniële tenue worden de volgende uitrustingsstukken en wapens gedragen:

Door schepelingen tot en met de rang van sergeant-majoor een witte gewezen of een witte lederen koppel. De koppel wordt over de jas gedragen, de onderzijde boven de onderste knoop. Daarbij het geweer C7. Wanneer voor een ceremonie wordt voorgeoefend kan de witte koppel worden vervangen worden door een groene.

¹⁵ Beschrijving volgt in hoofdstuk 9000.

Door schepelingen in de rang van adjudant-onderofficier¹⁶ en door officieren¹⁷ altijd de sabelkoppel met sabel zoals hierboven beschreven.

Bij gewapende infex wordt het witte hoofddeksel altijd met stormband onder de kin gedragen.

¹⁶ Adjudanten-onderofficier nemen niet deel aan gewapende infanterie-exercitie anders dan als vaandeldrager.

¹⁷ Officieren nemen niet deel aan gewapende infanterie-exercitie anders dan als commandant.

c. Adelborsten

1. Mannelijke adelborsten:

- Witte pet
- Blauw baadje, alle knopen los, met staande ponceaurode kraag
- Blauw vest, alle knopen gesloten
- Wit overhemd met lange mouwen
- Blauwe broek met bretels, voor adelborsten voor het Korps Mariniers met rode bies
- Zwarte das
- Witte handschoenen
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen
- Koppel
- Ponjaard.

2. Vrouwelijke adelborsten:

- Zwarte hoed met wit hoedkapje
- Blauw baadje, alle knopen los, met staande ponceaurode kraag
- Witte blouse met lange mouwen
- Zwarte das
- Blauwe lakense broek of blauwe lakense rok, voor adelborsten voor het Korps Mariniers met rode bies
- Bij de broek; zwarte lage (instap)schoenen met zwarte sokken of zwarte schoenen van pumpmodel
- Bij de rok; zwarte schoenen van pumpmodel
- Witte handschoenen
- Koppel
- Ponjaard.

3. Bij gewapende infanterie-exercitie die verricht wordt in de blauwe ceremoniële tenue worden de kraag en alle knopen van het baadje gesloten, wordt het vest niet gedragen en draagt de adelborst de volgende uitrustingsstukken en wapens:

- a. De witte leren koppel met draagstel en koperen gesp. Daarbij het geweer C7.
- b. Door adelborsten ingedeeld als commandant van een peloton, compagnie, vaandelwacht of andere gewapende eenheid adelborsten; een klewang met witte lederen schede.
- c. Wanneer voor een ceremonie wordt voorgeoefend kan de witte koppel met draagstel worden vervangen worden door een groene koppel.
- d. Bij gewapende infex wordt het witte hoofddeksel altijd met stormband onder de kin gedragen.

Opmerkingen bij tenue 2

De vrouwelijke militairen mogen, naar eigen keuze, de rok óf de broek dragen.

Bij de rok altijd de zwarte schoenen van pumpmodel.

Bij de broek:

- zwarte lage (instap)schoenen en zwarte sokken, of
- zwarte schoenen van pumpmodel.

Het begrip 'eenheid van tenue' kan niet als argument gebruikt worden om deze eigen keuze te herroepen.

Gewapend en in troepenverband dragen de vrouwelijke militairen wel altijd de broek (voor vrouwelijke adelborsten en officieren de lakense lange broek) met zwarte sokken en zwarte lage (instap)schoenen. Gewapend in troepenverband dragen de adelborsten dit tenue zonder vest en zonder ponjaard, en met het baadje volledig gesloten.

Vrouwelijke militairen die dit tenue met rok dragen kiezen zelf of ze daar een panty bij dragen of niet. Vrouwelijke militairen die dit tenue met broek en pumps dragen kiezen zelf of ze daar pantykousen bij dragen of niet. Panty en pantykousen dienen huidkleurig te zijn.

3320 Blauwe geklede tenue (Tenue 3)

Algemeen

Dit tenue wordt gedragen door alle militairen. Dit tenue wordt gedragen bij gelegenheden met een representatief karakter. Het is vrijwel gelijk aan tenue 6, met uitzondering van het tenue voor adelborsten. De voornaamste afwijking ten opzichte van tenue 6 is dat bij tenue 3 altijd het witte hoofddeksel gedragen wordt en dat er bruine handschoenen bij horen. Bij dit tenue worden batons gedragen. Bij dit tenue draagt de militair het naamplaatje.

Samenstelling

a. Vloot

1. Mannelijke manschappen die nog geen zes jaar werkelijke dienst hebben volbracht:

- Witte matrozenmuts
- Blauw hemd
- Zijden doek
- Witte borstrok met blauwe rand
- Blauwe broek
- Zwarte lederen riem
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen
- Bruine lederen handschoenen.

2. Overige mannelijke militairen, inclusief zij die zijn aangewezen voor een initiële onderofficiersopleiding:

- Witte pet
- Blauwe korte jas
- Wit overhemd met lange mouwen
- Zwarte das
- Blauwe broek
- Zwarte lederen riem
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen
- Bruine lederen handschoenen.

3. Vrouwelijke militairen:

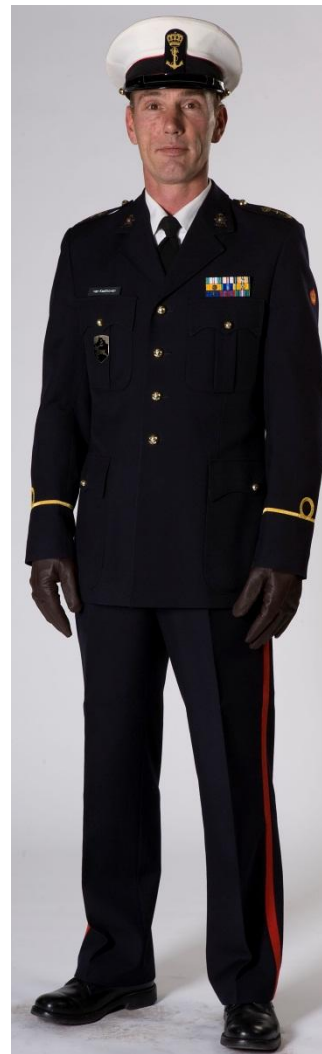
- Zwarte hoed met wit hoedkapje (matrozenmuts voor hen die nog geen zes jaar werkelijke dienst hebben volbracht, met uitzondering van hen die zijn aangewezen voor een initiële onderofficiersopleiding).
- Blauwe korte jas
- Witte blouse met lange mouwen
- Zwarte das
- Blauwe broek of blauwe rok
- Bij de broek; zwarte lage (instap)schoenen met zwarte sokken of zwarte schoenen van pumpmodel
- Bij de rok; zwarte schoenen van pumpmodel
- Bruine lederen handschoenen.

b. **Mariniers**¹⁸

1. Mannelijke officieren en schepelingen van het Korps Mariniers:

- Witte pet
- Blauwe open uniformjas
- Wit overhemd met lange mouwen
- Zwarte das
- Blauwe broek met rode bies
- Zwarte lederen riem
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen
- Bruine lederen handschoenen.

2. Vrouwelijke officieren en schepelingen van het Korps Mariniers:

- Zwarte hoed met wit hoedkapje
- Blauwe open uniformjas
- Witte blouse met lange mouwen
- Zwarte das
- Blauwe broek met rode bies of blauwe rok met rode bies
- Bij de broek; zwarte lage (instap)schoenen met zwarte sokken of zwarte schoenen van pumpmodel
- Bij de rok; zwarte schoenen van pumpmodel
- Bruine lederen handschoenen.

¹⁸ Tevens voor schepelingen BDMZKT en officieren der marinierskapel

e. Adelborsten

1. Mannelijke adelborsten:

- Witte pet
- Blauwe baadje, alle knopen los, met staande ponceaurode kraag
- Blauw vest, alle knopen gesloten
- Wit overhemd met lange mouwen
- Blauwe lakense broek, voor adelborsten voor het Korps Mariniers met rode bies
- Zwarte das
- Bruine lederen handschoenen
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen.

2. Vrouwelijke adelborsten:

- Zwarte hoed met wit hoedkapje
- Blauwe baadje, alle knopen los, met staande ponceaurode kraag
- Witte blouse met lange mouwen
- Zwarte das
- Blauwe lakense broek of blauwe lakense rok, voor adelborsten voor het Korps Mariniers met rode bies
- Bij de broek; zwarte lage (instap)schoenen met zwarte sokken of zwarte schoenen van pumpmodel
- Bij de rok; zwarte schoenen van pumpmodel
- Bruine lederen handschoenen.

Opmerkingen bij tenue 3

De vrouwelijke militairen mogen, naar eigen keuze, de rok óf de (lakense) broek dragen.

Bij de rok altijd de zwarte schoenen van pumpmodel.

Bij de broek:

- zwarte lage (instap)schoenen en zwarte sokken, of
- zwarte schoenen van pumpmodel.

Het begrip 'eenheid van tenue' kan niet als argument gebruikt worden om deze eigen keuze te herroepen.

Gewapend in troepenverband dragen de vrouwelijke militairen wel altijd de broek (voor vrouwelijke adelborsten de lakense lange broek) met zwarte sokken en zwarte lage (instapschoenen). Gewapend in troepenverband dragen de adelborsten dit tenue zonder vest en met het baadje volledig gesloten.

Vrouwelijke militairen die dit tenue met rok dragen kiezen zelf of ze daar een panty bij dragen of niet. Vrouwelijke militairen die dit tenue met broek en pumps dragen kiezen zelf of ze daar pantykousen bij dragen of niet. Panty en pantykousen dienen huidkleurig te zijn.

Bij het blauwe geklede tenue mogen onderofficieren van de subdienstgroep nautische dienst van de dienstgroep operationele dienst een bootsmansfluit dragen in het knoopsgat van de linker revers van de korte uniformjas.

3320 Blauwe geklede tenue, aangepast (Tenue 3A)

Dit tenue wordt gedragen door alle militairen. Dit tenue wordt gedragen bij ceremoniële gelegenheden met een ingetogen karakter zoals (doden)herdenkingen of uitvaarten met militair ceremonieel.

De samenstelling is cf Tenue 3, echter met onderscheidingen van modelformaat in plaats van de batons. Ook bij tenue 3A draagt de militair het naamplaatje.

Gewapend in troepenverband dragen de vrouwelijke militairen altijd de broek (voor vrouwelijke adelborsten de lakense lange broek) met zwarte sokken en zwarte lage instapschoenen.

Indien een officier optreedt als commandant van een gewapende eenheid die dit tenue draagt, draagt hij bij dit tenue de sabel met witte handschoenen.

Indien een adelborst optreedt als commandant van een gewapende eenheid adelborsten die dit tenue draagt, draagt hij bij dit tenue de klewang met witte handschoenen.

Indien bij dit tenue door schepelingen en adelborsten wapens worden gedragen zijn de bepalingen inzake het dragen van de witte koppel zoals beschreven voor de blauwe ceremoniële tenues in 3310 a.8, b.7. en c.3.

3330 Blauwe grote avondtenue (Tenue 4)

Algemeen

Het blauwe grote avondtenue wordt gedragen door actief dienende officieren vanaf de rang van kapitein ter zee/kolonel der mariniers, en/of officieren belast met één der volgende functies:

- adjudant van Zijne Majesteit de Koning;
- adjudanten in buitengewone dienst van Zijne Majesteit de Koning;
- adjudant van de Minister van Defensie, van de Staatssecretaris van Defensie, van de CDS, van C-ZSK, van C-COMMIT en van C-DOSCO.

De overige officieren mogen (d.w.z. dat ze het niet verstrekt of vergoed krijgen) het blauwe grote avondtenue dragen. Voor adelborsten is de samenstelling cf Tenue 5, commandant KIM kan bepalen dat een wit avondvest in plaats van een blauw avondvest wordt gedragen. Voor schepelingen is er geen equivalent van dit tenue.

Het blauwe grote avondtenue wordt gedragen tijdens een diner, avondpartij of andere feestelijke gelegenheid van officiële aard, waarbij dat volgens de uitnodiging is vereist, hetgeen in de regel het geval zal zijn wanneer men, burgerkleding dragend, in rokkostuum (*white tie*) verschijnt. Bij dit tenue worden onderscheidingen van klein formaat gedragen. Bij dit tenue draagt de militair geen naamplaatje.

Samenstelling

a. Vloot

1. Mannelijke officieren:

- Witte pet
- Blauw avondbaadje
- Wit avondvest
- Wit rok overhemd met staande boord
- Witte vlinderdas
- Blauwe lakense broek (hoog opgesneden)¹⁹ met goudgalon
- Witte handschoenen
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen²⁰.

¹⁹ Te dragen met bretels.

²⁰ Dit mogen lakschoenen zijn.

2. Vrouwelijke officieren;

- Zwarte hoed met wit hoedkapje
- Blauw avondbaadje
- Wit rok overhemd met staande boord
- Wit avondstrikje
- Blauwe lakense broek met goudgalon of blauwe lange lakense rok
- Bij de broek; zwarte lage (instap)schoenen²¹ met zwarte sokken of zwarte schoenen van pumpmodel
- Bij de rok; zwarte schoenen van pumpmodel
- Witte cumberband
- Witte handschoenen.

²¹ Al de schoenen bij dit tenue mogen lakschoenen zijn.

²² Tenue 4 voor mannelijke officier hier met nestel en tressen van adjudant van Zijne Majesteit de Koning.

b. Mariniers

1. Mannelijke officieren der mariniers:

- Witte pet
- Blauw avondbaadje
- Wit avondvest
- Wit rok overhemd met staande boord
- Witte vlinderdas
- Blauwe lakense broek (hoog opgesneden)²³ met rode bies en goudgalon
- Witte handschoenen
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen²⁴.

²³ Te dragen met bretels.

²⁴ Dit mogen lakschoenen zijn.

2. Vrouwelijke officieren der mariniers:
- Zwarte hoed met wit hoedkapje
 - Blauw avondbaadje
 - Wit rok overhemd met staande boord
 - Wit avondstrikje
 - Blauwe lakense broek met rode bies en goudgalon of blauwe lange lakense rok
 - Bij de broek; zwarte lage (instap)schoenen²⁵ met zwarte sokken of zwarte schoenen van pumpmodel
 - Bij de rok; zwarte schoenen van pumpmodel
 - Witte handschoenen.

c. Adelborsten

Dit tenue is voor adelborsten gelijk aan het blauwe kleine avondtenue, waarbij commandant KIM kan bepalen dat een wit avondvest / witte cumberband wordt gedragen.

Opmerkingen:

De vrouwelijke militairen mogen, naar eigen keuze, de lange lakense rok óf de lakense broek dragen.

Bij de rok altijd de zwarte schoenen van pumpmodel.

Bij de broek:

- zwarte lage (instap)schoenen en zwarte sokken, of
- zwarte schoenen van pumpmodel.

Het begrip 'eenheid van tenue' kan niet als argument gebruikt worden om deze eigen keuze te herroepen.

Vrouwelijke militairen die dit tenue met rok dragen kiezen zelf of ze daar een panty bij dragen of niet. Vrouwelijke militairen die dit tenue met broek en pumps dragen kiezen zelf of ze daar pantykousen bij dragen of niet. Panty en pantykousen dienen huidkleurig te zijn.

²⁵ Al de schoenen bij dit tenue mogen lakschoenen zijn.

3340 Blauwe kleine avondtenue (Tenue 5)

Algemeen

Het blauwe kleine avondtenue wordt gedragen door alle actief dienende officieren en adjudant-onderofficieren stafadjudant. De overige officieren en adjudant-onderofficieren stafadjudant mogen (d.w.z. dat ze het niet verstrekt of vergoed krijgen) het blauwe kleine avondtenue dragen. Dit tenue wordt gedragen tijdens een diner, avondpartij of andere feestelijke gelegenheid, waarbij men, burgerkleding dragend, in smoking (*black tie*) verschijnt of bij voorkomende gelegenheden, wanneer de commandant dat bepaalt. Bij dit tenue worden onderscheidingen gedragen. Voor officieren, adjudant-onderofficieren stafadjudant en adelborsten zijn deze van klein formaat, voor onderofficieren t/m sergeant-majoor van modelformaat. Bij dit tenue draagt de militair geen naamplaatje.

Samenstelling

a. Vloot

1. Mannelijke officieren en adjudant-onderofficieren stafadjudant:

- Witte pet
- Blauw avondbaadje
- Blauw avondvest
- Wit smoking overhemd met vaste liggende boord
- Zwarte vlinderdas
- Blauwe lakense broek (hoog opgesneden)²⁶
- Witte handschoenen
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen²⁷.

²⁶ Te dragen met bretels.

²⁷ Dit mogen lakschoenen zijn.

2. Vrouwelijke officieren en adjudant-onderofficieren stafadjudant:

- Zwarte hoed met wit hoedkapje
- Blauw avondbaadje
- Wit smokinghemd met vaste liggende boord
- Zwart avondstrikje
- Blauwe lakense broek of blauwe lange lakense rok
- Bij de broek; zwarte lage (instap)schoenen²⁸ met zwarte sokken of zwarte schoenen van pumpmodel
- Bij de rok; zwarte schoenen van pumpmodel
- Zwarte cumberband
- Witte handschoenen.

²⁸ Al de schoenen bij dit tenue mogen lakschoenen zijn.

b. Mariniers²⁹

1. Mannelijke officieren der mariniers en adjudant-onderofficieren stafadjudant:

- Witte pet
- Blauw avondbaadje
- Blauw avondvest
- Wit smoking overhemd met vaste liggende boord
- Zwarte vlinderdas
- Blauwe lakense broek (hoog opgesneden) met rode bies³⁰
- Witte handschoenen
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen³¹.

²⁹ Tevens voor officieren der marinierskapel.

³⁰ Te dragen met bretels.

³¹ Dit mogen lakschoenen zijn.

2. Vrouwelijke officieren der mariniers en adjudant-onderofficieren stafadjudant:

- Zwarte hoed met wit hoedkapje
- Blauw avondbaadje
- Wit smokinghemd met vaste liggende boord
- Zwart avondstrikje
- Blauwe lakense broek met rode bies of blauwe lange lakense rok
- Bij de broek; zwarte lage (instap)schoenen³² met zwarte sokken of zwarte schoenen van pumpmodel
- Bij de rok; zwarte schoenen van pumpmodel
- Zwarte cumberband
- Witte handschoenen.

c. Onderofficieren in de rangen t/m sergeant-majoor

Voor onderofficieren t/m sergeant-majoor is het blauwe kleine avondtenue gelijk aan het ceremoniële tenue (T2). De zwarte das wordt echter vervangen door een zwarte vlinderdas / zwart avondstrikje en de bruine handschoenen door witte handschoenen. Het witte overhemd met lange mouwen mag desgewenst worden vervangen door het witte smokinghemd met vastliggende boord.

³² Al de schoenen bij dit tenue mogen lakschoenen zijn.

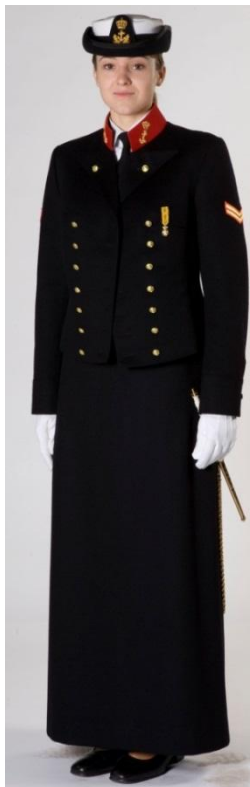
d. Adelborsten

1. Mannelijke adelborsten:

- Witte pet
- Blauw baadje, alle knopen los, met staande ponceaurode kraag
- Blauw vest, alle knopen vast
- Wit overhemd met lange mouwen
- Zwarte das
- Blauwe broek, adelborsten voor het Korps Mariniers met rode bies
- Witte handschoenen
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen.

2. Vrouwelijke adelborsten:

- Zwarte hoed met wit hoedkapje
- Blauw baadje, alle knopen los, met staande ponceaurode kraag
- Witte blouse met lange mouwen
- Zwarte das
- Blauwe lakense broek (adelborsten voor het Korps Mariniers met rode bies) of blauwe lange lakense rok
- Bij de broek; zwarte lage (instap)schoenen met zwarte sokken of zwarte schoenen van pumpmodel
- Bij de rok; zwarte schoenen van pumpmodel
- Zwarte cumberband
- Witte handschoenen.

Opmerkingen:

Voor adelborsten kan de commandant KIM bepalen dat de koppel en ponjaard worden gedragen.

PUBLICATIEDATUM : 25-03-2026

De vrouwelijke militairen mogen, naar eigen keuze, de rok óf de (lakense) broek dragen.

Bij de rok altijd de zwarte schoenen van pumpmodel.

Bij de broek:

- zwarte lage (instap)schoenen en zwarte sokken, of
- zwarte schoenen van pumpmodel.

Het begrip 'eenheid van tenue' kan niet als argument gebruikt worden om deze eigen keuze te herroepen.

Vrouwelijke militairen die dit tenue met rok dragen kiezen zelf of ze daar een panty bij dragen of niet. Vrouwelijke militairen die dit tenue met broek en pumps dragen kiezen zelf of ze daar pantykousen bij dragen of niet. Panty en pantykousen dienen huidkleurig te zijn.

3350 Blauwe daagse tenue (Tenue 6)

Algemeen

Dit tenue wordt gedragen door alle militairen. Het blauwe daagse tenue wordt tijdens de normale dagelijkse dienst aan boord en aan de wal gedragen en in die gevallen, waarin is bepaald dat het boord- of veldtenue niet mag worden gedragen.

Het blauwe daagse tenue moet worden gedragen bij dienstreizen naar niet-defensie locaties en dienstreizen met een representatief karakter. Bij dit tenue worden batons gedragen. Bij dit tenue draagt de militair het naamplaatje.

Samenstelling

a. Vloot

1. Mannelijke manschappen die nog geen zes jaar werkelijke dienst hebben volbracht:

- Witte matrozenmuts
- Blauw hemd
- Zijden doek
- Witte borstrok met blauwe rand
- Blauwe broek
- Zwarte lederen riem
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen.

2. Overige mannelijke militairen, inclusief adelborsten, aspirant-officieren en zij die zijn aangewezen voor een initiële onderofficiersopleiding:

- Witte pet
- Blauwe korte jas
- Wit overhemd met lange mouwen
- Zwarte das
- Blauwe broek
- Zwarte lederen riem
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen.

3. Vrouwelijke militairen, inclusief adelborsten:

- Zwarte hoed met wit hoedkapje (matrozenmuts voor matrozen die nog geen zes jaar werkelijke dienst hebben volbracht, met uitzondering van hen die zijn aangewezen voor een initiële onderofficiersopleiding).
- Blauwe korte jas
- Witte blouse met lange mouwen
- Zwarte das of shawl
- Blauwe broek of blauwe rok
- Bij de broek; zwarte lage (instap)schoenen met zwarte sokken of zwarte schoenen van pumpmodel
- Bij de rok; zwarte schoenen van pumpmodel.

b. Mariniers³³

1. Mannelijke officieren en schepelingen van het Korps Mariniers, adelborsten en aspirant officieren voor het Korps Mariniers:

- Witte pet
- Blauwe open uniformjas
- Wit overhemd met lange mouwen
- Zwarte das
- Blauwe broek met rode bies
- Zwarte lederen riem
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen.

³³ Tevens voor schepelingen BDMZKT en officieren der marinierskapel

2. Vrouwelijke officieren en schepelingen van het Korps Mariniers, adelborsten en aspirant-officieren voor het Korps Mariniers:

- Zwarte hoed met wit hoedkapje
- Blauwe open uniformjas
- Witte blouse met lange mouwen
- Zwarte das of shawl
- Blauwe broek met rode bies of blauwe rok met rode bies
- Bij de broek; zwarte lage (instap)schoenen met zwarte sokken of zwarte schoenen van pumpmodel
- Bij de rok; zwarte schoenen van pumpmodel.

Toevoegingen

Bij het blauwe daagse tenue mogen onderofficieren van de subdienstgroep nautische dienst van de dienstgroep operationele dienst een bootsmansfluit dragen in het knoopsgat van de linker revers van de korte uniformjas.

Opmerkingen bij tenue 6

De vrouwelijke militairen mogen, naar eigen keuze, de rok óf de broek dragen. Bij de rok altijd de zwarte schoenen van pumpmodel.

Bij de broek:

- zwarte lage (instap)schoenen en zwarte sokken, of
- zwarte schoenen van pumpmodel.

Het begrip 'eenheid van tenue' kan niet als argument gebruikt worden om deze eigen keuze te herroepen.

Gewapend in troepenverband dragen de vrouwelijke militairen wel altijd de broek met daarbij zwarte sokken en zwarte lage (instap)schoenen.

Vrouwelijke militairen die dit tenue met rok dragen kiezen zelf of ze daar een panty bij dragen of niet. Vrouwelijke militairen die dit tenue met broek en pumps dragen kiezen zelf of ze daar pantykousen bij dragen of niet. Panty en pantykousen dienen huidkleurig te zijn.

Bij het dragen van de shawl in plaats van de das door vrouwelijke militairen is het bovenste knoopje van de blouse geopend.

3360 Varianten op het blauwe daagse tenue

De navolgende varianten op het blauwe daagse tenue zijn toegestaan:

- Blauwe daagse tenue met trui (tenue 6A)
- Zomertenu (tenue 10)

3361 Blauwe daagse tenue met trui (Tenue 6A)

Bij dit tenue wordt in plaats van de jas de trui gedragen.

Draagregels:

- de trui wordt over de broek c.q. rok gedragen;
- het overhemd en de blouse met lange mouwen worden met de zwarte das gedragen;
- op de trui worden de rangonderscheidingstekens gedragen. Zie ook paragraaf 4240;
- bij dit tenue mag door individuele militairen (dus niet in groepsverband, en ook niet collectief voorgeschreven door een commandant) alleen bij normale dagelijkse werkzaamheden op Defensie-locaties de baret met goudkleurig anker worden gedragen;
- voor alle adelborsten is de trui voorzien van een gebogen lint, aangebracht bovenaan de linkermouw, met de tekst KORPS ADELBORSTEN.
- voor aspirant officieren is de trui voorzien van een gebogen lint, aangebracht bovenaan de linkermouw, met de tekst: ASPIRANT OFFICIER.

3362 Zomertenuue (Tenue 10)

Bij dit tenue wordt de jas/het blauwe hemd niet gedragen.

Draagregels:

- het overhemd / de blouse met lange mouw wordt gedragen met das. Voor vrouwelijk militairen is ook het dragen van de shawl toegestaan, de bovenste knoop van de blouse is dan los. De mouwen worden niet opgerold. Op het overhemd / de blouse worden de rangonderscheidingstekens gedragen;
- het overhemd / de blouse met korte mouw wordt gedragen zonder das en met de kraag open (alleen bovenste knoopje los). Op het overhemd worden de rangonderscheidingstekens gedragen. Het is toegestaan onder het overhemd / de blouse met korte mouw een wit T-shirt met ronde hals te dragen. Het is niet toegestaan het overhemd /de blouse met korte mouw met een das/shawl onder de korte of open blauwe jas te dragen;
- mannelijke manschappen van het vlootpersoneel die nog geen zes jaar werkelijke dienst hebben volbracht dragen in plaats van de witte borstrok met blauwe rand bij dit tenue het overhemd met lange mouw en das of het overhemd met korte mouw zonder das, zoals hierboven beschreven.
- Vrouwelijke militairen die dit tenue met rok dragen kiezen zelf of ze daar een panty bij dragen of niet. Vrouwelijke militairen die dit tenue met broek en pumps dragen kiezen zelf of ze daar pantykousen bij dragen of niet. Panty en pantykousen dienen huidkleurig te zijn.
- bij dit tenue mag door individuele militairen (dus niet in groepsverband, en ook niet collectief voorgeschreven door een commandant) en alleen bij normale dagelijkse werkzaamheden op Defensie-locaties de baret met goudkleurig anker worden gedragen.

3400 WERKTENUES

Algemeen.

Hier is per tenue de samenstelling beschreven. Detailomschrijvingen van de onderdelen zijn te vinden in de hoofdstukken 5000, 6000, 7000 en 8000.

3410 Boordtenue (Tenue 7)

Algemeen

Het boordtenue wordt gedragen door alle militairen van de vloot, waaronder ook de aspirant officieren en adelborsten die voor een van de officierskorpsen in opleiding zijn. Het boordtenue mag zowel binnen als buiten de keerkringen tijdens de normale dagelijkse dienst aan boord en aan de wal worden gedragen.

Het boordtenue mag worden gedragen bij woon- werkverkeer en dienstreizen tussen defensielocaties.

Het boordtenue mag niet worden gedragen bij dienstreizen met een representatief karakter.

Samenstelling

- Baret met goudkleurig anker
- NFP-blauwe jas met lange mouwen, alleen de bovenste knoop los, jas over de broek
- blauw T-shirt
- NFP-blauwe broek
- donkerblauwe riem met zwarte gesp
- zwarte sokken
- zwarte halfhoge veiligheidsschoenen, zwarte hoge veiligheidsschoenen of zwarte gevechtsslaarzen. Zie ook 6. hieronder.

FOTO'S VOLGEN ZODRA DOKS IN NFP-BLUE IS UITGEGEVEN.

Nadere bepalingen

1. In plaats van de baret bij het BT mag, aan boord van schepen en op walinstellingen van de Koninklijke Marine, maar dus bijvoorbeeld niet in het openbaar vervoer, in de stad of op defensielocaties van andere defensieonderdelen, een ball cap worden gedragen. De blauwe ball cap is Mono Average Blue/marineblauw van kleur en van een conventioneel 'baseball cap' model. De cap mag een verstelbare band hebben en een 'mesh' achterzijde. Op de voorzijde van de cap mag een eenvoudig vormgegeven (advies via uniformen.marine@mindef.nl) naam, embleem, silhouet, etc. van de eenheid, directie, afdeling, stafafdeling, kazerne, school, etc. aangebracht worden. Daarvoor mogen de kleuren goud (of okergeel) en zilver (of wit) worden gebruikt. Ook mag een verkleinde versie van het officiële eenheidseembleem³⁴ op de voorkant van de cap worden gedragen. De cap mag ook worden gedragen bij functionele kleding zoals (vlieg)overall, sporttenues, etc. De cap mag ook bij burgerkleding worden gedragen. (Afgekorte) officiële functieaanduidingen zoals CDT, EO, CdE, CTD, VDO, HTD, CBOTT, etc. (geen (bij)namen) mogen in okergele of witte letters op de achterzijde van de cap op een blauwe klittenbandstrook worden aangebracht. Op de klep van de cap is goud of okergeel eikenloof (enkele rij voor KLTZ en KTZ en dubbele rij voor vlagofficieren) toegestaan. De cap wordt recht op het hoofd gedragen, met de klep aan de voorzijde, en de onderste rand van de bol 3 cm boven de wenkbrauwen. De

³⁴ [Emblemen Koninklijke Marine | Emblemen van de krijgsmacht | Defensie.nl](#)

commandant kan per gelegenheid bepalen wanneer de ball cap al dan niet gedragen mag worden.

2. Onder de jas van het boordtenue mag de blauwe *midlayer* trui met rolkraag worden gedragen, de mouwen van de jas zijn dan volledig afgerold. De rolkraag mag open en gesloten worden gedragen. Als de rolkraag geopend is draagt men de kraag onder de jas. De mouwen van de blauwe jas mogen worden opgerold tot boven de elleboog. Indien de mouwen worden opgerold mag de blauwe *midlayer* trui met rolkraag niet worden gedragen.
3. Bij het daadwerkelijk uitvoeren van fysieke werkzaamheden kan de commandant toestaan dat de jas wordt uitgetrokken en de militair die werkzaamheden verricht in de blauwe broek en het blauwe T-shirt.

VEILIGHEIDSWAARSCHUWING: Mede omdat het blauwe T-shirt korte mouwen heeft, biedt dit kledingstuk niet dezelfde mate van bescherming tegen invloeden van buitenaf als de blauwe jas. Commandanten kunnen daarom aan het dragen van enkel het blauwe T-shirt nadere voorwaarden verbinden.

4. Op de jas van het boordtenue draagt de militair
 - a. rangonderscheidingstekens op de schouders.

- b. op de rechterborst het naamlint.
 - c. Op de rechtermouw het onderscheidingsteken van het korps (officieren) of dienstgroep (schepelingen) waartoe hij behoort.

Zeeofficieren
Officieren SD
Schepelingen OD

Officieren en
schepelingen TD

Officieren en
schepelingen LD

Schepelingen BD (muv BDMZKT)

Officiers vlieger en waarnemer

Officiers arts

Officiers tandarts

Officiers apotheker

Adelborsten voor de zeedienst.³⁵

- d. op de linkerborst het officiële geborduurde blauwwitte embleem van de eenheid waartoe de militair behoort. Emblemen van een ander ontwerp dan hieronder afgebeeld zijn nadrukkelijk niet toegestaan. Als de militair bij een niet CZSK-eenheid is geplaatst³⁶ dient de commandant van die eenheid zorg te dragen voor een embleem met witte geborduurde tekst of dito symbool op een blauwe achtergrond, zulks in overleg met de Uniformcommissie Koninklijke Marine.³⁷

³⁵ Overige adelborsten embleem cf het officierskorps waar ze voor in opleiding zijn.

³⁶ Bijvoorbeeld bij CLAS, CLSK, DOSCO, COMMIT, DS, etc. of bij een buitenlandse dan wel bi- of multinationale eenheid.

³⁷ Mail naar uniformen.marine@mindef.nl tav Voorzitter Uniformcommissie.

- e. op de linkermouw een afbeelding van de Koninkrijksvlag (rood-wit-blauw). Op de linkermouw mag, in plaats van de Koninkrijksvlag, per schip/walinstelling/eenheid een eenheids-, missie- of oefeningsbadge worden gedragen. Deze badge mag niet groter zijn dan de velcro stukken op de linkermouw van de BT jas. Badges die de eenheid verwerft voor nationaal gebruik moeten een militaire uitstraling hebben, de kleuren van de Koninkrijksvlag herkenbaar bevatten, een relatie hebben met de eenheid, missie of oefening en voldoende representatief zijn. Voordat badges besteld kunnen worden dient een (digitaal) voorbeeld ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de secretaris van de uniformcommissie KM. Mail naar uniformen.marine@mindef.nl. Bij werkzaamheden waarbij eenheid van uitstraling gewenst is kan door de CDT worden bepaald dat alle betrokken militairen dezelfde badge (of enkel de reguliere Koninkrijksvlag) op het tenue dragen.
- f. geen andere emblemen met uitzondering van de zaken zoals omschreven in paragraaf 4434.

5. Bij het boordtenue mag in plaats van de jas het blauwe poloshirt worden gedragen. Dat poloshirt mag ook onder de jas gedragen worden. Het blauwe poloshirt wordt gedragen met de bovenste knoop los en de onderste knoop vast. Het blauwe poloshirt is voorzien van
 - rangonderscheidingstekens op de schouders
 - het officiële blauwwitte embleem van de eenheid waartoe de militair behoort op de linkerborst
 - een naamlint op de rechterborst
 - het korps- of dienstgroeponderscheidingsteken op de rechtermouw.

Het blauwe poloshirt mag zowel met als zonder het blauwe T-shirt worden gedragen. Het blauwe poloshirt wordt in de broek gedragen. Op het blauwe poloshirt mag een (1) embleem uit hoofdstuk 4000 worden gedragen. De plaats voor een dergelijk embleem is onmiddellijk onder het eenheidseembleem op de linkerborst.

VEILIGHEIDSWAARSCHUWING: Mede omdat het blauwe poloshirt korte mouwen heeft, biedt dit kledingstuk niet de zelfde mate van bescherming tegen invloeden van buitenaf als de blauwe jas. Commandanten kunnen daarom aan het dragen van enkel het blauwe poloshirt nadere voorwaarden verbinden.

6. Bij dienst aan de wal mogen bij dit tenue zwarte lage schoenen (mannen)/ zwarte lage instapschoenen (vrouwen) gedragen worden.
7. Wanneer de militair de hoge veiligheidsschoenen of de gevechtslaarzen draagt, dan wordt de broek met elastiek naar binnen omgeslagen. .

3420 Veldtenue (Tenue 9)

Algemeen

Het veldtenue wordt gedragen door alle militairen van het Korps Mariniers, door de adelborsten en aspirant officieren voor het Korps Mariniers, door schepelingen BDMZKT en officieren der marinierskapel, alsmede door militairen van de vloot ingedeeld bij een operationele marinierseenheid ³⁸ of bij operaties te land door staf NLFLEET.

Het veldtenue mag zowel binnen als buiten de keerkringen, tijdens de normale dagelijkse dienst aan boord en aan de wal worden gedragen.

Het veldtenue mag worden gedragen bij woon- werkverkeer en dienstreizen tussen defensielocaties.

Het veldtenue mag niet worden gedragen bij dienstreizen met een representatief karakter.

Samenstelling

- baret met zwart anker
- NFP green-camouflagejas (alleen bovenste knoop open, jas over de broek)
- groen T-shirt of T-shirt in camouflagepatroon
- NFP green-camouflagebroek
- groene riem met zwarte gesp
- zwarte sokken
- bruine gevechtslaarzen of zwarte hoge veiligheidsschoenen

³⁸ Alleen 1, 2 en 3 MCG, LMG, NLMARSOFF, MSG en MSC (Caribisch gebied).

FOTO'S VOLGEN ZODRA DOKS IN NFP-GREEN IS UITGEGEVEN.**Nadere bepalingen**

1. In plaats van de baret mogen militairen van het Korps Mariniers bij hun VT een ball cap dragen tijdens verzwaarde werkzaamheden (zoals het opbouwen van de Wereldhavendagen) en tijdens oefeningen en missies. Niet op walinstellingen van de KM, het openbaar vervoer, in de stad of op defensielocaties van andere defensieonderdelen. De ball cap is kaki van kleur en van een conventioneel 'baseball cap' model. De cap mag een verstelbare of flexibele band hebben en een 'mesh' achterzijde. Er mag een verkleinde versie van het officiële eenheidseembleem³⁹ op de voorkant van de cap worden gedragen. De cap mag ook worden gedragen bij functionele kleding zoals (vlieg)overall, sporttenues, etc. De cap mag ook bij burgerkleding worden gedragen. (Afgekorte) officiële functieaanduidingen zoals CDT, RSM, Call signs etc. (geen (bij)namen) mogen in zwarte letters op de achterzijde van de cap op een kaki klittenbandstrook worden aangebracht. Op de klep van de cap is eikenloof in zwart (enkele rij voor LTKOLMARNS en KOLMARNS en dubbele rij voor vlagofficieren) toegestaan. De cap wordt recht op het hoofd gedragen, met de klep aan de voorzijde, en de onderste rand van de bol 3 cm boven de wenkbrauwen. De commandant kan per gelegenheid bepalen wanneer de ball cap al dan niet gedragen mag worden.
2. In plaats van de baret mogen militairen van het vlootpersoneel die VT dragen een ball cap dragen aan boord van schepen en op walinstellingen van de KM. Niet in het openbaar vervoer, in de stad of op defensielocaties van andere defensieonderdelen. De ball cap is kaki van kleur en van een conventioneel 'baseball cap' model. De cap mag een verstelbare of flexibele band hebben en een 'mesh' achterzijde. Op de voorzijde van de cap mag een eenvoudig vormgegeven (advies via uniformen.marine@mindef.nl) naam, embleem, silhouet, etc. van de eenheid, directie, afdeling, stafafdeling, kazerne, school, etc. aangebracht worden in het zwart. Ook mag een verkleinde versie van het officiële eenheidseembleem² op de voorkant van de cap worden gedragen. De cap mag ook worden gedragen bij functionele kleding zoals (vlieg)overall, sporttenues, etc. De cap mag ook bij burgerkleding worden gedragen. (Afgekorte) officiële functieaanduidingen zoals Dokter, ziekenpa, S8, Dominee, etc. (geen (bij)namen) mogen in zwarte letters op de achterzijde van de cap op een kaki klittenbandstrook worden aangebracht. Op de klep van de cap is eikenloof in zwart (enkele rij voor KLTZ en KTZ en dubbele rij voor vlagofficieren) toegestaan. De cap wordt recht op het hoofd gedragen, met de klep aan de voorzijde, en de onderste rand van de bol 3 cm boven de wenkbrauwen. De commandant kan per gelegenheid bepalen wanneer de ball cap al dan niet gedragen mag worden.
3. Onder het veldtenu mag de groene *midlayer* trui met rolkraag worden gedragen. De rolkraag mag open en gesloten worden gedragen. Als de rolkraag geopend is draagt men die onder de jas. De mouwen van de camouflagejas mogen worden opgerold tot boven de elleboog. Indien de mouwen worden opgerold mag de groene *midlayer* trui met rolkraag niet worden gedragen. Bij het daadwerkelijk uitvoeren van fysieke werkzaamheden kan de commandant toestaan dat de jas wordt uitgetrokken en de militair die werkzaamheden verricht in de NFP-groene camouflage broek en het groene T-shirt of T-shirt in camouflagepatroon.

VEILIGHEIDSWAARSCHUWING: Mede omdat het T-shirt korte mouwen heeft biedt dit kledingstuk niet de zelfde mate van bescherming tegen invloeden van buitenaf als de camouflagejas. Commandanten kunnen daarom aan het dragen van enkel het T-shirt nadere voorwaarden verbinden.

³⁹ [Emblemen Koninklijke Marine | Emblemen van de krijgsmacht | Defensie.nl](#)

4. Op de jas van het veldtenue draagt de militair
- rangonderscheidingstekens van groene stof met zwart borduursel op de schouders;
 - op de rechterborst het naamlint;
 - op de rechtermouw het onderscheidingsteken van het korps (officieren) of dienstgroep (schepelingen) waartoe hij behoort.

Officieren en schepelingen mariniers⁴⁰

Zeeofficieren, Officieren SD en schepelingen OD

Officieren en schepelingen TD

Officieren en schepelingen LD

Officieren arts

Officieren tandarts

Schepelingen BDMZKT

Overige schepelingen BD

etcetera

- op de linkerborst het officiële geborduurde groen-zwarte embleem van de eenheid waartoe de militair behoort. Emblemen van een ander ontwerp zijn nadrukkelijk niet toegestaan. Als de militair bij een niet CZSK-eenheid is

⁴⁰ Adelborsten voor het Korps Mariniers dragen dit onderscheidingsteken in de uitvoering met een ponceaurode achtergrond.

geplaatst⁴¹ dient de commandant van die eenheid zorg te dragen voor een embleem met zwarte geborduurde tekst of dito symbool op een groene achtergrond, zulks in overleg met de Uniformcommissie Koninklijke Marine.⁴²

- e. op de linkermouw een afbeelding van de Koninkrijksvlag (rood-wit-blauw) en/of een gebogen naamlint 'KORPS MARINIERS' (voor militairen van dat Korps). Op de linkermouw mag, in plaats van de Koninkrijksvlag, per schip/walinstelling/marinierseenheid een eenheids-, missie- of oefeningsbadge worden gedragen. Deze badge mag niet groter zijn dan de velcro stukken op de linkermouw van de VT jas. Badges die de eenheid verwerft voor nationaal gebruik moeten een militaire uitstraling hebben, de kleuren van de Koninkrijksvlag herkenbaar bevatten, een relatie hebben met de eenheid, missie of oefening en voldoende representatief zijn. Voor het VT kunnen de badges ook in een tone down (zwart op groen) variant worden ontworpen. Daarbij moet goede aandacht worden geschonken aan de weergave van de Koninkrijksvlag. Voordat badges besteld kunnen worden dient een (digitaal) voorbeeld ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de secretaris van de uniformcommissie KM. Mail naar uniformen.marine@mindef.nl. Bij werkzaamheden waarbij eenheid van uitstraling gewenst is kan door de CDT worden bepaald dat alle betrokken militairen dezelfde badge (of enkel de reguliere Koninkrijksvlag) op het tenue dragen.
- f. geen andere emblemen.

- 5. De onderzijde van de broekspijpen wordt met elastiek naar binnen omgeslagen.
- 6. De commandant kan bepalen dat bij de tenue handschoenen worden gedragen.
- 7. De commandant kan bepalen dat in plaats van de baret de veldpet of groene baseballcap wordt gedragen.

⁴¹ Bijvoorbeeld bij CLAS, CLSK, DOSCO, COMMIT, DS, etc. of bij een buitenlandse dan wel bi- of multinationale eenheid.

⁴² Mail naar uniformen.marine@mindef.nl tav Voorzitter Uniformcommissie.

3500 TROPENTENUES

Algemeen.

Hier is per tenue de samenstelling beschreven. Detailomschrijvingen van de onderdelen zijn te vinden in de hoofdstukken 5000, 6000, 7000 en 8000.

3520 Witte ceremoniële tenue (Tenue 12)

Algemeen

Het witte ceremoniële tenue wordt gedragen door alle militairen (vloot en mariniers). Het witte ceremoniële tenue wordt gedragen bij ceremoniële gelegenheden. Bij dit tenue worden onderscheidingen van modelformaat gedragen. Bij dit tenue draagt de militair geen naamplaatje. De sabel wordt alleen verstrekt aan actief dienenden. Zie 6100.

Samenstelling

- a. Mannelijke manschappen van de vloot die nog geen zes jaar werkelijke dienst hebben volbracht, met uitzondering van hen die zijn aangewezen voor een initiële onderofficiersopleiding:
 - Witte muts
 - Witte hemd met kraag en lange mouwen
 - Witte borstrok met blauwe rand
 - Zijden doek
 - Witte lange broek
 - Witte riem met koperkleurige gesp
 - Witte sokken
 - Witte lage schoenen.

PUBLICATIEDATUM : 25-03-2026

- Overige mannelijke schepelingen, inclusief manschappen van de vloot die zijn aangewezen voor een initiële onderofficiersopleiding, en inclusief mariniers met een diensttijd van minder dan zes jaren:
Witte pet
- Witte gesloten jas met staande kraag
- Witte lange broek
- Witte riem met koperkleurige gesp
- Witte sokken
- Witte lage schoenen.

b. Mannelijke officieren en adjudanten-onderofficier:
Als onder b. echter met

- Witte handschoenen
- Koppel (te dragen onder de jas)
- Sabel met sabelkwast.

⁴³ Hier afgebeeld met nestel van officier-adjudant van C-ZSK

- c. Mannelijke adelborsten:
Als onder b. echter met
- Witte handschoenen
 - Koppel (te dragen onder de jas)
 - Ponjaard.

d. Vrouwelijke militairen:

- Zwarte hoed met wit hoedkapje, of
- matrozenmuts voor matrozen die nog geen zes jaar werkelijke dienst hebben gedaan, met uitzondering van hen die zijn aangewezen voor een initiële onderofficiersopleiding.
- Witte gesloten jas met staande kraag
- Witte lange broek of witte rok
- Bij de broek; witte lage (instap)schoenen met witte sokken of witte schoenen van pumpmodel
- Bij de rok; witte schoenen van pumpmodel
- Bij de broek; witte riem met koperkleurige gesp.

e. Vrouwelijke officieren en adjudanten-onderofficier:
Als onder e. echter met

- Witte handschoenen
- Koppel (te dragen onder de jas)
- Sabel met sabelkwast.

f. Vrouwelijke adelborsten:
Als onder e. echter met

- Witte handschoenen
- Koppel (te dragen onder de jas)
- Ponjaard.

Opmerkingen:

De vrouwelijke militairen mogen, naar eigen keuze, de rok óf de broek dragen.

Bij de rok altijd de witte schoenen van pumpmodel.

Bij de broek:

- witte lage (instap)schoenen en witte sokken, of
- witte schoenen van pumpmodel.

Het begrip 'eenheid van tenue' kan niet als argument gebruikt worden om deze eigen keuze te herroepen.

Vrouwelijke militairen die dit tenue met rok dragen kiezen zelf of ze daar een panty bij dragen of niet. Vrouwelijke militairen die dit tenue met broek en pumps dragen kiezen zelf of ze daar pantykousen bij dragen of niet. Panty en pantykousen dienen huidkleurig te zijn.

Bij optreden in (gewapend) troepenverband dragen de vrouwelijke militairen wel altijd de broek en alle militairen de lage zwarte schoenen met zwarte sokken.

3530 Witte geklede tenue (Tenue 13)

Algemeen

Het witte geklede tenue wordt gedragen door alle militairen (vloot en mariniers). Het witte geklede tenue wordt gedragen bij recepties en gelegenheden van representatieve aard, te bepalen door de commandant. Bij dit tenue worden batons gedragen. Bij dit tenue draagt de militair een naamplaatje.

Samenstelling

a. Mannelijke manschappen van de vloot die nog geen zes jaar werkelijke dienst hebben volbracht, met uitzondering van hen die zijn aangewezen voor een initiële onderofficiersopleiding:

- Witte matrozenmuts
- Witte hemd met kraag en lange mouwen
- Witte borstrok met blauwe rand
- Zijden doek
- Witte lange broek
- Witte riem met koperkleurige gesp
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen.

b. Overige mannelijke militairen, inclusief aspirant officieren en adelborsten:

- Witte pet
- Witte gesloten jas met staande kraag
- Witte lange broek
- Witte riem met koperkleurige gesp
- Witte sokken
- Witte lage schoenen.

c. Vrouwelijke militairen:

- Zwarte hoed met wit hoedkapje, of
- matrozenmuts voor matrozen die nog geen zes jaar werkelijke dienst hebben gedaan, met uitzondering van hen die zijn aangewezen voor een initiële onderofficiersopleiding.
- Witte gesloten jas met staande kraag
- Witte lange broek of witte rok
- Bij de broek; witte lage (instap)schoenen met witte sokken of witte schoenen van pumpmodel,
- Bij de rok; witte schoenen van pumpmodel
- Bij de broek, witte riem met koperkleurige gesp.

Opmerkingen

De vrouwelijke militairen mogen, naar eigen keuze, de rok óf de broek dragen.

Bij de rok altijd de witte schoenen van pumpmodel.

Bij de broek:

- witte lage (instap)schoenen en witte sokken, of
- witte schoenen van pumpmodel.

Het begrip 'eenheid van tenue' kan niet als argument gebruikt worden om deze eigen keuze te herroepen.

Vrouwelijke militairen die dit tenue met rok dragen kiezen zelf of ze daar een panty bij dragen of niet. Vrouwelijke militairen die dit tenue met broek en pumps dragen kiezen zelf of ze daar pantykousen bij dragen of niet. Panty en pantykousen dienen huidkleurig te zijn.

Bij optreden in (gewapend) troepenverband dragen de vrouwelijke militairen wel altijd de broek en alle militairen de lage zwarte schoenen met zwarte sokken.

3535 Witte geklede tenue, aangepast (Tenue 13A)

Dit tenue wordt gedragen door de militairen zoals beschreven onder 3530. Dit tenue wordt gedragen bij ceremoniële gelegenheden met een ingetogen karakter zoals (doden)herdenkingen of uitvaarten met militair ceremonieel. De samenstelling is cf Tenue 13, echter met onderscheidingen van modelformaat in plaats van de batons. Ook bij tenue 13A draagt de militair het naamplaatje.

Bij optreden in (gewapend) troepenverband dragen de vrouwelijke militairen altijd de broek en alle militairen de lage zwarte schoenen.
Indien een adelborst optreedt als commandant van een gewapende eenheid adelborsten die dit tenue draagt, draagt hij bij dit tenue de klewang met witte handschoenen.
Indien een officier optreedt als commandant van een gewapende eenheid die dit tenue draagt, draagt hij bij dit tenue de sabel met witte handschoenen.
Indien bij dit tenue door schepelingen en adelborsten wapens worden gedragen zijn de bepalingen inzake het dragen van de witte koppel zoals beschreven voor de blauwe ceremoniële tenues in 3310 a.8, b.7 en c.3.

3540 Witte grote avondtenue (Tenue 14)

Algemeen

Het bezit van het witte grote avondtenue is vereist voor de officieren die een der functies bekleden, bedoeld in artikel 3310-a-4, en de adjudanten van de Gouverneurs van de Caribische landen van het Koninkrijk.

De overige officieren kunnen zich naar eigen verkiezing (d.w.z. dat ze het niet verstrekt krijgen) van het tenue voorzien. Het witte avondtenue wordt gedragen tijdens een diner, avondpartij of andere feestelijke gelegenheid, waarbij men, burgerkleding dragend, in rokkostuum verschijnt of bij voorkomende gelegenheden, wanneer de commandant dat bepaalt.

Bij dit tenue worden onderscheidingen gedragen van klein formaat. Bij dit tenue draagt de militair geen naamplaatje.

Samenstelling

a. Vloot

1. Mannelijke officieren:

- Witte pet
- Wit avondbaadje
- Wit rok overhemd met staande boord
- Witte vlinderdas
- Blauwe lakense broek (hoog opgesneden) met galon⁴⁴
- Witte handschoenen
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen⁴⁵.

2. Vrouwelijke officieren:

- Zwarte hoed met wit hoedkapje
- Wit avondbaadje
- Wit rok overhemd met staande boord
- Wit avondstrikje
- Blauwe lakense broek met galon of blauwe lakense lange rok
- Bij de broek; zwarte (instap)schoenen⁴⁶ met zwarte sokken of zwarte schoenen van pumpmodel
- Bij de rok; zwarte schoenen van pumpmodel
- Zwarte cumberband
- Witte handschoenen.

⁴⁴ Te dragen met bretels.

⁴⁵ Dit mogen lakschoenen zijn.

⁴⁶ Al de schoenen bij dit tenue mogen lakschoenen zijn.

b. Mariniers

1. Mannelijke officieren der mariniers:

- Witte pet
- Wit avondbaadje
- Wit rok overhemd met staande boord
- Witte vlinderdas
- Blauwe lakense broek (hoog opgesneden) met rode bies en galon⁴⁷
- Witte handschoenen
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen⁴⁸.

2. Vrouwelijke officieren der mariniers:

- Zwarte hoed met wit hoedkapje
- Wit avondbaadje
- Wit rok overhemd met staande boord
- Wit avondstrikje
- Blauwe broek met rode bies en galon of blauwe lange rok
- Bij de broek; zwarte (instap)schoenen⁴⁹ met zwarte sokken of zwarte schoenen van pumpmodel
- Bij de rok; zwarte schoenen van pumpmodel
- zwarte cumberband
- Witte handschoenen.

Opmerkingen

De vrouwelijke militairen mogen, naar eigen keuze, de rok óf de broek dragen.

Bij de rok altijd de zwarte schoenen van pumpmodel.

Bij de broek:

- zwarte lage (instap)schoenen en zwarte sokken, of
- zwarte schoenen van pumpmodel.

Het begrip 'eenheid van tenue' kan niet als argument gebruikt worden om deze eigen keuze te herroepen.

Vrouwelijke militairen die dit tenue met rok dragen kiezen zelf of ze daar een panty bij dragen of niet. Vrouwelijke militairen die dit tenue met broek en pumps dragen kiezen zelf of ze daar pantykousen bij dragen of niet. Panty en pantykousen dienen huidkleurig te zijn.

3550 Witte kleine avondtenue (Tenue 15)

Algemeen

Dit tenue wordt gedragen door alle actief dienende officieren. De overige officieren kunnen zich naar eigen verkiezing (d.w.z. dat ze het niet verstrekt krijgen) van het tenue voorzien. Het witte avondtenue wordt gedragen tijdens een diner, avondpartij of andere feestelijke gelegenheid, waarbij men, burgerkleding dragend, in smoking verschijnt of bij voorkomende gelegenheden, wanneer de commandant dat bepaalt. Bij dit tenue mogen onderscheidingen worden gedragen. Voor officieren en adelborsten zijn deze van miniatuur formaat, voor onderofficieren van modelformaat. Bij dit tenue draagt de militair geen naamplaatje.

Samenstelling

a. Vloot

1. Mannelijke officieren:

⁴⁷ Te dragen met bretels.

⁴⁸ Dit mogen lakschoenen zijn.

⁴⁹ Al de schoenen bij dit tenue mogen lakschoenen zijn.

- Witte pet
- Wit avondbaadje
- Wit smoking overhemd met vast liggende boord
- Zwarte vlinderdas
- Blauwe broek (hoog opgesneden)⁵⁰
- Witte handschoenen
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen⁵¹.

2. Vrouwelijke officieren

- Zwarte hoed met wit hoedkapje
- Wit avondbaadje
- Wit smokinghemd met vastliggende boord
- Zwart avondstrikje
- Blauwe lakense broek of blauwe lakense lange rok
- Bij de broek; zwarte (instap)schoenen⁵² met zwarte sokken of zwarte schoenen van pumpmodel
- Bij de rok; zwarte schoenen van pumpmodel
- zwarte cumberband
- Witte handschoenen.

b. Mariniers

1. Mannelijke officieren der mariniers:

⁵⁰ Te dragen met bretels.

⁵¹ Dit mogen lakschoenen zijn.

⁵² Al de schoenen bij dit tenue mogen lakschoenen zijn.

- Witte pet
- Wit avondbaadje
- Wit smoking overhemd met vast liggende boord
- Zwarte vlinderdas
- Blauwe broek (hoog opgesneden) met rode bies⁵³
- Witte handschoenen
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen⁵⁴.

2. Vrouwelijke officieren der mariniers:
- Zwarte hoed met wit hoedkapje
 - Wit avondbaadje
 - Wit smokinghemd met vastliggende boord
 - Zwart avondstrikje
 - Blauwe lakense broek met rode bies en galon of blauwe lakense lange rok
 - Bij de broek; zwarte (instap)schoenen⁵⁵ met zwarte sokken of zwarte schoenen van pumpmodel
 - Bij de rok; zwarte schoenen van pumpmodel
 - zwarte cumberband
 - Witte handschoenen.

Opmerkingen

Voor aspirant officieren, adelborsten en schepelingen en voor hen die het tenue niet verstrekt krijgen is de samenstelling van het witte avondtenue gelijk aan het witte ceremoniële tenue.⁵⁶ Voor adelborsten is het dan met miniatuuronderscheidingen. Voor adjudanten-onderofficier is het tenue dan zonder sabel en koppel.

De vrouwelijke militairen mogen, naar eigen keuze, de rok óf de broek dragen. Bij de rok altijd de zwarte schoenen van pumpmodel.

⁵³ Te dragen met bretels.

⁵⁴ Dit mogen lakschoenen zijn.

⁵⁵ Al de schoenen bij dit tenue mogen lakschoenen zijn.

⁵⁶ Voor de krijgsmachtadjudant, krijgsmachtdeeladjudant, een defensieonderdeelsadjudant (COMMIT en DOSCO) en de korpsadjudant (mariniers) is de samenstelling conform die voor officieren.

Bij de broek:

- zwarte lage (instap)schoenen en zwarte sokken, of
- zwarte schoenen van pumpmodel.

Het begrip 'eenheid van tenue' kan niet als argument gebruikt worden om deze eigen keuze te herroepen.

Vrouwelijke militairen die dit tenue met rok dragen kiezen zelf of ze daar een panty bij dragen of niet. Vrouwelijke militairen die dit tenue met broek en pumps dragen kiezen zelf of ze daar pantykousen bij dragen of niet. Panty en pantykousen dienen huidkleurig te zijn.

3560 Witte daagse tenue (Tenue 16)

Algemeen

Het witte daagse tenue wordt gedragen door alle militairen van de vloot en van het Korps Mariniers, met uitzondering van manschappen van de mariniers die nog geen zes jaar daadwerkelijk dienst hebben gedaan. Het witte daagse tenue wordt tijdens de normale dagelijkse dienst aan boord en aan de wal gedragen en in die gevallen, waarin is bepaald dat het boordtenue of het veldtenue niet mag worden gedragen.

Het witte daagse tenue moet worden gedragen bij dienstreizen naar niet-defensie locaties en dienstreizen met een representatief karakter.

Bij dit tenue mogen batons worden gedragen. Bij dit tenue draagt de militair een naamplaatje.

Samenstelling

a. Mannelijke militairen:

- Witte pet of
- Witte matrozenmuts voor manschappen van de vloot die nog geen zes jaar werkelijke dienst hebben volbracht
- Wit tropenhemd, in de broek gedragen
- Witte lange broek
- Witte riem met koperkleurige gesp
- Witte sokken
- Witte lage schoenen.

b. Vrouwelijke militairen:

- Zwarte hoed met wit hoedkapje , of
- Witte matrozenmuts voor matrozen die nog geen zes jaar werkelijke dienst hebben volbracht
- Wit tropenhemd, in de broek of rok gedragen
- Witte lange broek of witte rok
- Bij de broek; witte lage (instap)schoenen met witte sokken of witte schoenen van pumpmodel
- Bij de rok; witte schoenen van pumpmodel
- Witte riem met koperkleurige gesp.

Opmerkingen.

Bij regenachtig weer mogen bij de witte broek de zwarte lage (instap)schoenen met zwarte sokken worden gedragen.

De vrouwelijke militairen mogen, naar eigen keuze, de rok óf de broek dragen.

Bij de rok altijd de witte schoenen van pumpmodel.

Bij de broek:

- witte lage (instap)schoenen en witte sokken, of
- witte schoenen van pumpmodel.

Het begrip 'eenheid van tenue' kan niet als argument gebruikt worden om deze eigen keuze te herroepen.

Vrouwelijke militairen die dit tenue met rok dragen kiezen zelf of ze daar een panty bij dragen of niet. Vrouwelijke militairen die dit tenue met broek en pumps dragen kiezen zelf of ze daar pantykousen bij dragen of niet. Panty en pantykousen dienen huidkleurig te zijn.

Bij optreden in (gewapend) troepenverband dragen de vrouwelijke militairen wel altijd de broek en alle militairen de lage zwarte schoenen met zwarte sokken.

3570 Kaki daagse tenue (Tenue 16A)

Algemeen

Het kaki daagse tenue wordt gedragen door alle militairen van, alsmede aspirant officieren en adelborsten voor, het Korps Mariniers⁵⁷. Het kaki daagse tenue wordt tijdens de normale dagelijkse dienst aan boord en aan de wal gedragen en in die gevallen, waarin is bepaald dat het veldtenue niet mag worden gedragen.

Het tenue moet worden gedragen bij dienstreizen naar niet-defensie locaties en dienstreizen met een representatief karakter.

Bij dit tenue mogen batons worden gedragen. Bij dit tenue draagt de militair een naamplaatje.

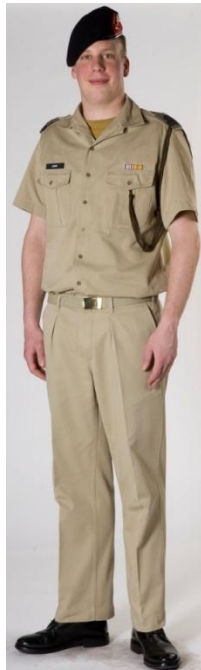
Samenstelling

Officieren en schepelingen van het Korps Mariniers, aspirant officieren en adelborsten voor het Korps Mariniers

- Baret met goudkleurig anker
- Kaki hemd met korte mouwen, in de broek gedragen
- Kaki T-shirt
- Kaki lange broek
- Kaki riem met koperkleurige gesp
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen.

Voor vrouwelijke militairen is de kaki lange broek van aangepast model. Zij mogen ook zwarte instapschoenen dragen.

Voor officieren, onderofficieren, aspirant officieren en adelborsten hoort een fluitkoord bij het tenue. Dit fluitkoord wordt gedragen om de linkerschouder van het kaki hemd onder de epaulet. Op de rechtermouw van het kaki hemd is een embleem Korps Mariniers aangebracht.

⁵⁷ Niet door Officieren der Marinierskapel en schepelingen BDMZKT.

3600 BIJZONDERE TENUES

3610 Grote tenue (Tenue 1)

Algemeen

Het grote tenue kan, bij bijzondere ceremoniële gelegenheden, worden gedragen door officieren belast met één der volgende functies:

- adjudant van Zijne Majesteit de Koning;
- adjudant-generaal, tevens Chef van het Militaire Huis, van Zijne Majesteit de Koning,

en door andere officieren zoals benoemd in 3310.a.4, 3310.a.7, 3310.b.3 en 3310.b.6 die samen met de hier boven genoemde officieren deelnemen aan een dergelijke ceremonie.

Samenstelling

De samenstelling van het tenue voor officieren behorende tot het vlootpersoneel is zoals beschreven in 3310.a.4 en 3310.a.7, echter met de blauwe lakense broek met goudgalon.

De samenstelling van het tenue voor officieren der mariniers is zoals beschreven in 3620.

Bij dit tenue worden onderscheidingen van modelformaat gedragen, nadrukkelijk ook sjerpen, borststerren en plaques.

Bij dit tenue mogen lakschoenen gedragen worden.

3620 Galatenue Korps Mariniers (Tenue 20)

Algemeen

Het galatenue kan, bij bijzondere ceremoniële gelegenheden, worden gedragen door alle militairen van het Korps Mariniers en militairen ingedeeld bij de Marinierskapel der Koninklijke Marine. Het tenue wordt door eenheden niet gedragen bij ceremoniële gelegenheden waarbij, ingetreden in dezelfde eenheid, andere militairen der zeemacht het Blauwe Ceremoniële Tenue (Tenue 2) dragen. Na verkregen toestemming⁵⁸ mag het ook gedragen worden op de dag dat de militair in het huwelijk treedt. Bij dit tenue worden onderscheidingen van modelformaat gedragen. Bij dit tenue draagt de militair geen naamplaatje.

Samenstelling

Voor alle officieren der mariniers en officieren der marinierskapel:

- Helm
- Gala uniformjas met staande ponceaurode kraag
- Sjerp, oranje, de kwasten op de linkerheup
- Schoudersnoer met goudkleurige kwasten, van de linkerschouder naar de rechterheup, de kwasten aan de voorzijde op de linkerschouder
- Blauwe lakense broek met rode bies en galons⁵⁹
- Witte handschoenen
- Koppel, gedragen onder de jas.

⁵⁸ Van Chef Kabinet C-ZSK, mail naar uniformen.marine@mindef.nl tav Voorzitter Uniformcommissie.

⁵⁹ Te dragen met bretels.

- Sabel met sabelkwast (zie 6100).
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen.

Voor alle schepelingen van het Korps Mariniers en militairen ingedeeld bij de Marinierskapel:

- Helm
- Gala uniformjas met staande ponceaurode kraag
- Rood schoudersnoer met kwasten, van de linkerschouder naar de rechterheup, de kwasten aan de voorzijde op de linkerschouder
- Blauwe lakense broek met rode bies⁶⁰
- Witte handschoenen
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen
- Zwart ledergoed.

Voor adjudanten onderofficier

Als bij schepelingen echter zonder zwart ledergoed maar met:

- Koppel, gedragen onder de jas
- Sabel met sabelkwast (zie 6100).

Voor rangonderscheidingsteken en kraaglissen zie hoofdstuk 8000.

Subaltern officier in Galatene

Schepeling in Galatene

Uitrustingsstukken

Bij het galatene dragen de schepelingen, niet behorende tot de onderdelen muzikant,

⁶⁰

Te dragen met bretels.

van de dienstgroep bijzondere diensten of tamboer of pijper van de dienstgroep mariniers, de volgende uitrustingsartikelen:

- a. de koppel van zwart leder met koppelplaat van geel metaal, waarop een wit metalen onklaar anker, gedekt door een kroon van hetzelfde metaal;
- b. een drieriemdraagstel van zwart leder;
- c. twee patroontassen van zwart leder;
- d. een bajonetschededragers van zwart leder;
- e. een bajonetschede van zwart leder met bajonet.

Indien de schepeling dit tenue draagt bij een huwelijk kunnen de hierboven genoemde uitrustingsartikelen achterwege blijven. De metalen delen van de uitrustingsartikelen, genoemd onder b tot en met d, zijn van geel metaal, die van het artikel, genoemd onder e, van blank metaal. Het geweer is voorzien van een zwart lederen draagriem. Onderofficieren met de rang van adjudant-onderofficier dragen in plaats van de uitrustingsartikelen, hierboven genoemd onder b tot en met e, de koppel en de sabel.

Uitrustingsstukken Tamboers en Pijpers

Schepelingen, behorende tot de subdienstgroepen tamboer en pijper van de dienstgroep mariniers diensten dragen gedurende militaire ceremoniele evenementen bij het galatenue en het ceremoniële tenue onderscheidenlijk de volgende uitrustingsartikelen:

- a. de onderofficier, die de functie bekleedt van tamboer-maitre:
een koppel van zwart leder met koppelplaat van geel metaal, waarop een wit metalen onklaar anker, gedekt door een kroon van hetzelfde metaal; een slagband van ponceaurood laken, afgezet met goudgalon, breed 35 mm, het geheel aan de voorzijde voorzien van het korpseembleem, geborduurd met gouddraad, een zilveren leeuwenkop, het jaartal 1665 en de wapenfeiten zoals op het vaandel van het Korps Mariniers vermeld, geborduurd met gouddraad, alsmede een versiering van oranjetakken, geborduurd met groene zijde; de wapenfeiten zijn aan beide zijden geflankeerd door twee sierstokken van donker hout met ivoren knoppen en zilveren handgrepen, welke door middel van zilveren kettingen aan de leeuwenkop zijn bevestigd; de slagband wordt gedragen over de rechterschouder, met aan de linkerzijde ervan de tamboer-maitresabel; witte lederen handschoenen met lange kappen; een tamboer-maitrestok volgens traditioneel Hollands model vervaardigd van donker hout, belegd met twee wit metalen kettingen, aan de onderzijde voorzien van een wit metalen punt, aan de bovenzijde voorzien van een wit metalen knop, gedekt door een opengewerkte kroon van hetzelfde metaal, de knop voorzien van een band, waarop de woorden "KORPS MARINIERS" en het jaartal 1665;
- b. de overige militairen tamboer en pijper: een koppel van zwart leder als omschreven onder a; een drieriemdraagstel van zwart leder; een kapmes, met schede van zwart leder, de tamboers bovendien: een zwart lederen slagband, aan de voorzijde voorzien van een stokkenplaat met twee stokkenkokers; stokkenplaat en -kokers van geel koper; de vier hoeken van de stokkenplaat bezet met een onklaar anker van wit metaal; beide stokkenkokers aan de voorzijde voorzien van een wit metalen onklaar anker, gedekt door een kroon van hetzelfde metaal; de pijpers bovendien: een fluitenbos van geel koper, aan de voorzijde in het midden voorzien van een wit metalen onklaar anker, gedekt door een kroon van hetzelfde metaal; de fluitenbos wordt gedragen aan een zwart lederen drager, welke wordt bevestigd aan de rechterzijde van de koppel. Door de tamboers en pijpers, die dienst doen als klaroenblazer, wordt de slagband of de fluitenbos niet gedragen.
- c. Bij het galatenue zijn de knielappen, de afhangriemen, de tas voor de bekkenslager, het draagstel voor de grote trom en de draagriempjes van zwart leder, de kussens en slijtlappen voor de instrumenten van donkerblauw laken en de metalen delen van geel metaal.

d. Bij het blauwe ceremoniële tenue dragen de schepelingen, behorende tot de subdienstgroep muzikant van de dienstgroep bijzondere diensten en de subdienstgroepen tamboer en pijper van de dienstgroep mariniers, een koppelriem van witleder met koppelplaat van geel metaal, waarop een wit metalen onklaar anker, gedekt door een kroon van hetzelfde metaal. De tamboers dragen bovendien een slagband van wit leder, voorzien van een stokkenplaat met kokers als omschreven onder b. De adjudant-onderofficier van de bijzondere diensten muzikant, die de functie bekleedt van onderkapelmeester van de Marinierskapel, draagt, in plaats van de koppelriem van wit leder, de koppel en de sabel. De onderofficier die de functie bekleedt van tamboer-maître, draagt, in plaats van de koppelriem en de slagband van wit leder, een slagband van ponceaurood laken, afgezet met goudgalon, breed 35 mm, het geheel aan de voorzijde voorzien van het korpseembleem, geborduurd met gouddraad, een zilveren leeuwenkop, het jaartal 1665 en de wapenfeiten zoals op het vaandel van het Korps Mariniers vermeld, geborduurd met gouddraad, alsmede een versiering van oranjetakken, geborduurd met groene zijde; de wapenfeiten zijn aan beide zijden geflankeerd door twee sierstokken van donker hout met ivoeren knoppen en zilveren handgrepen, welke door middel van zilveren kettingen aan de leeuwenkop zijn bevestigd; de slagband wordt gedragen over de rechterschouder. De tamboer-maître draagt hierbij witte lederen handschoenen met lange kappen; een tamboer-maître stok volgens traditioneel Hollands model, vervaardigd van donker hout, belegd met twee wit metalen kettingen, aan de onderzijde voorzien van een wit metalen punt, aan de bovenzijde voorzien van een wit metalen knop, gedekt door een opengewerkte kroon van hetzelfde metaal, de knop voorzien van een band, waarop de woorden "KORPS MARINIERS" en het jaartal 1665.

3630 **Concerttenue Marinierskapel der Koninklijke Marine (Tenue 21)**

Algemeen

Het concerttenue wordt gedragen door schepelingen BDMZKT en officieren der marinierskapel bij optredens van de marinierskapel van de Koninklijke Marine. Buiten optredens gelden de overige in dit voorschrift beschreven tenuebepalingen.

Samenstelling

Voor mannelijke militairen ingedeeld bij de marinierskapel der Koninklijke Marine

- Witte pet⁶¹
- Blauw laken avondbaadje
- Blauw laken avondvest
- Wit smoking overhemd met vast liggende boord
- Zwarte vlinderdas
- Blauwe lakense broek (hoog opgesneden) met rode bies
- Witte handschoenen⁶²
- Zwarte sokken
- Zwarte lage schoenen⁶³

Voor vrouwelijke militairen ingedeeld bij de marinierskapel der Koninklijke marine

- Witte pet⁶⁴
- Blauw laken avondbaadje
- Wit smoking overhemd met vast liggende boord
- Zwarte vlinderdas
- Blauwe lakense broek met rode bies of blauwe lange lakense rok

⁶¹ Al dan niet te dragen ter competentie van de kapelmeester.

⁶² Al dan niet te dragen ter competentie van de kapelmeester.

⁶³ Dit mogen lakschoenen zijn.

⁶⁴ Al dan niet te dragen ter competentie van de kapelmeester.

- Bij de broek; zwarte lage (instap)schoenen⁶⁵ met zwarte sokken of zwarte schoenen van pumpmodel
- Bij de rok; zwarte schoenen van pumpmodel
- Witte handschoenen⁶⁶

Overige bepalingen

Op beide uiteinden van de kraag van het blauw laken avondbaadje wordt, bij schepelingen, het embleem van het Korps Mariniers, uitgevoerd in brons, gedragen. Het concerttenue is geen equivalent van het blauwe kleine avondtenue (tenue 5) of witte kleine avondtenue (tenue 15) en mag door schepelingen niet gedragen worden bij gelegenheden als bedoeld in artikel 3340.

Het blauw laken avondbaadje (met avondvest) mag worden vervangen door het witte avondbaadje.

Bij dit tenue draagt de militair onderscheidingen van miniatuur formaat. Bij dit tenue draagt de militair geen naamplaatje.

⁶⁵ Al de schoenen bij dit tenue mogen lakschoenen zijn.

⁶⁶ Al dan niet te dragen ter competentie van de kapelmeester.

3640 **Tenues voor vaandelwachten en vaandelgroepen.**

a. Indien militairen der zeemacht worden ingedeeld in een vaandelwacht of (interservice)vaandelgroep zoals bedoeld in DP 20-10 en DP 20-30 dragen deze altijd het blauwe ceremoniële tenue (Tenue 2), witte ceremoniële (Tenue 12) of galatenue (Tenue 20). De militairen dragen daarbij de voor hun categorie in dit voorschrift voorgeschreven handschoenen en uitrustingsstukken. De vaandeldrager, altijd een adjudant-onderofficier⁶⁷, draagt bij zijn tenue altijd de sabel en bij die sabel altijd de witte katoenen handschoenen. Hij draagt het vaandel in de bandelier zoals getoond in DP 20-30. De vaandeldrager draagt zijn decoraties op de rechterborst opdat deze zichtbaar zijn naast de bandelier.

Vaandeldrager in tenue 2.

⁶⁷ Met uitzondering van de vaandeldrager van het vaandel van het Korps Adelborsten. Dit is een adelborst en deze draagt dan een klewang in combinatie met witte handschoenen.

De commandant van een vaandelwacht of vaandelgroep, ook bij optreden in interserviceverband, is altijd bewapend met de sabel en draagt bij die sabel altijd de witte handschoenen.⁶⁸

b. De vaandel dragers dragen bij hun tenue een bandelier.

b.1. De bandelier voor de drager van het vaandel van het Korps Mariniers is van ponceaurood laken ter breedte van 11½ cm, langs de boorden afgezet met een galon van goud ter breedte van 3½ cm; op de bandelier, op borsthoogte van de drager, in kleuren geborduurd het embleem van het Korps Mariniers, waaronder het jaartal 1665 en de wapenfeiten zoals op het vaandel van het Korps Mariniers, geborduurd met gouddraad, alsmede een versiering van oranjetakken, geborduurd met groene zijde. Op de schoen, lang 15 cm, is een borduursel van gouddraad aangebracht, voorstellende het embleem der Koninklijke Marine. De bandelier is aan de uiteinden voorzien van een gesp, een bandhouder en een eindstuk van geel metaal;

b.2. De bandelier voor de drager van het vaandel van het Korps Adelborsten is van donkerrood laken ter breedte van 11½ cm, langs de boorden - 5 mm van de rand - afgezet met een galon van goud ter breedte van 3½ cm. Op de bandelier is, op borsthoogte van de drager, in kleuren geborduurd het embleem van het Koninklijk Instituut voor de marine. Op de schoen, lang 15 cm, is een borduursel van gouddraad aangebracht, voorstellende het embleem der Koninklijke Marine. De uiteinden zijn voorzien van een gesp, bandhouder en eindstuk van geel metaal.

b.3. De bandelier voor de drager van het vaandel van de onderzeedienst is overeenkomstig de bandelier, omschreven in punt b.2 doch van smaragdgroen laken en in plaats van het embleem van het aldaar genoemde instituut, het embleem van de Onderzeedienst.

b.4. De bandelier voor de drager van het vaandel van de marineluchtvaartdienst is overeenkomstig de bandelier, omschreven in punt b.2 doch van azuurblauw laken en in plaats van het embleem van het aldaar genoemde instituut, het embleem van de Marineluchtvaartdienst.

b.5. De bandelier voor de drager van het vaandel van de mijnendienst is overeenkomstig de bandelier, omschreven in punt b.2 doch van azuurblauw laken en in plaats van het embleem van het aldaar genoemde instituut, het embleem van de Mijnendienst.

b.6. De bandelier voor de drager van het vaandel van het eskader is overeenkomstig de bandelier, omschreven in punt b.2 doch van donkerblauw laken en in plaats van het embleem van het aldaar genoemde instituut, het embleem van het Eskader

⁶⁸ Met uitzondering van de commandant van de vaandelwacht van het Korps Adelborsten. Dit is een adelborst en deze draagt dan een klewang in combinatie met witte handschoenen.

3650 Ruitertenue Koninklijke marine (T6R)

Militairen, in het bezit van het militaire ruiterbewijs, het militaire ruiterbewijs in zilver of het militaire ruiterbewijs in goud, die deelnemen aan paardrijwedstrijden zoals bedoeld in de regelingen van de Militaire Ruitersportvereniging 'Te Paard', mogen het ruitertenue KM dragen. Dit geldt ook voor hen die deelnemen aan een examen voor dit militaire ruiterbewijs. Dit tenue bestaat uit:

- Korte / open uniformjas van het model zoals voorgeschreven voor de categorie waartoe de militair behoort (onderofficier of officier vloot, marinier, vrouwelijke militairen) doch door middel van een split aan de achterzijde of anderszins geschikt gemaakt voor gebruik te paard. Deze jas is voorzien van de toevoegingen zoals in dit voorschrift vastgelegd voor tenue 6 en zoals omschreven in hoofdstuk 4000.
- een zwarte of donkerblauwe rijbroek, met rode bies voor militairen van het Korps Mariniers of adelporsten / aspirant officieren voor het Korps Mariniers.
- zwarte rijlaarzen
- een cap met garnituur zoals gebruikelijk voor de witte pet of hoed voor de categorie tot welke de militair behoort
- bruine lederen handschoenen

3660 Tenues chauffeurs

1. In het algemeen past de chauffeur zijn tenue aan het tenue van zijn passagiers aan, uitgezonderd het geval waarin zijn passagier(s) burgerkleding dra(a)g(t)en.
2. Het tenue voor chauffeurs die een luxe personenauto, luxe touringcar of luxe personenbusje besturen is het blauwe daagse tenue met pet.
3. Het tenue voor chauffeurs die een bus(je) besturen is het boordtenue/veldtenue.
4. Het tenue voor chauffeurs die een vrachtauto besturen is het boordtenue/veldtenue.
5. Het tenue voor chauffeurs die een terreinvoertuig (LARO, MB, AMAROK) besturen is het boordtenue/veldtenue.
6. Het tenue voor chauffeurs die een ziekenauto in burgeruitvoering besturen is het boordtenue/veldtenue.
7. Bij voorkomende gelegenheden, wanneer de commandant dat bepaalt, mag van bovenstaande regelgeving worden afgeweken.

3670 Tenues voor KM militairen geplaatst bij een ander defensieonderdeel

Algemeen

KM-militairen dragen, ook als ze bij een ander defensieonderdeel geplaatst zijn, in de dagelijkse dienst aan boord, binnen een kazerne of bij een staf een regulier KM-tenue uit dit voorschrift, dus 6, 6A (Blauwe daagse tenue), 7 (Boordtenue, vloot), 9 (Veldtenue, mariniers), 10 etc. Zie hiervoor ook de paragrafen 1200 en 2006 van dit voorschrift.

Overige tenues.

Voor op de daagse tenues kan de eenheid, na overleg met de uniformcommissie KM, een eenheidseembleem (speld) verstrekken voor op de rechterborst. Locatie B.

Voor op het boordtenue hoort de niet-CZSK eenheid een blauw-wit eenheidseembleem 5 x 5,5 cm te leveren. Zie para 3410 onder 'toevoegingen'.

4000 ONDERSCHEIDINGSTEKENS, NAAMPLAATJES, NAAMLINTEN, EMBLEMEN EN DECORATIES

4100 Algemeen

- 4101 Rangonderscheidingstekens, korps- of dienstgroepemblem, eenheidsemblem, vaardigheidsemblem en nestels zijn kenmerken die de positie van de militair van de Koninklijke Marine weergeven en vormen een integraal onderdeel van het uniform.
- 4102 De militair aan wie het vergund is om een onderscheiding, dan wel een vaardigheids- of bekwaamheidselement te dragen, mag deze uitsluitend dragen indien dat in dit voorschrift is beschreven en dan enkel op de daartoe in dit voorschrift aangewezen plaats op het uniform.
- 4110 Naamplaatje. Het naamplaatje is voorzien van de familienaam van de militair zoals in Peoplesoft vastgelegd.
Het naamplaatje moet worden gedragen op:
het blauwe daagse tenue (6),
het blauwe geklede tenue (3) incl. tenue 3A,
het witte daagse tenue (16),
het witte geklede tenue (13) incl. tenue 13A en
het kaki daagse tenue (16A).

Geen naamplaatje of naamlint wordt gedragen op:
Het blauwe daagse tenue met trui (6A),
de zomertenues (10),
de avondtenues (4, 5, 14 en 15) en
de (grote) ceremoniële, concert- en gala-tenues (1, 2, 12, 20 en 21).

Tenue	Decoraties (zie hfdst 4600)	Naamplaatje of lint
2 / 12	Model, let op met sjerpen, sterren en plaques	Geen
3 / 13	Batons	Naamplaatje
3A / 13A	Model	Naamplaatje
4 / 14	Miniatuur	Geen
5 / 15	Miniatuur	Geen
6	Batons	Naamplaatje
6A	Geen	Geen
7	Geen	Naamlint
9	Geen	Naamlint
10	Geen	Geen
16 / 16A	Batons ⁶⁹	Naamplaatje
1	Model, nadrukkelijk ook met sjerpen, sterren en plaques	Geen
20	Model	Geen
21	Miniatuur	Geen

Tabel met overzicht per tenue van te dragen decoraties en naamplaatje.

⁶⁹ Naar keuze van de militair

Het naamplaatje wordt gedragen

- op de rechterborst ter hoogte van de oksel,
- op een jas voorzien van borstzakken op de klep van de rechter borstzak tegen de bovennaad,
- Op de witte en kaki tropenhemden boven de klep van de rechter borstzak tegen de bovennaad.

- 4120 Naamlint. Het naamlint is voorzien van de familienaam van de militair zoals in Peoplesoft vastgelegd.
Het naamlint moet worden gedragen op het boordtenue (waaronder inbegrepen het poloshirt) en het veldtenue.
Op het boord- en het veldtenue wordt het naamlint gedragen boven de rechter borstzak.

4200 Rangonderscheidingstekens

- 4210 Algemeen

- 4211 De militair is verplicht om op zijn tenue de bij zijn rang of stand behorende rangonderscheidingstekens te dragen.

- 4220 Plaatsbepaling

- 4221 Op uniformkleding zonder schouderbedekking worden rangonderscheidingstekens als volgt gedragen:
- a. Op de regenjas, de los te dragen isolatiejas en de groene waterproofjas, verticaal aan de lummel bij de voorsluiting (altijd het linkermodel, zie 4245)
- Op de overige uniformkleding zonder schouderbedekking;
- b. Officieren en (staf)adjudanten onderofficier: galons aan de onderzijde van de linker- en rechter mouw;
 - c. Overige onderofficieren: chevrons op de linker- en rechter bovenmouw;
 - d. Manschappen: een chevron op de linker bovenmouw;
 - e. Adelborsten en aspirant-officieren met een rang: chevrons op de linker- en rechter bovenmouw

- 4230 Aanvullende bepalingen

- Rangonderscheidingstekens voor schepelingen beneden de rang van adjudant zijn uitgevoerd in goud op een zwarte achtergrond. Voor de matroos/marinier der tweede klasse is dit in rood op een zwarte achtergrond. Voor de mannelijke matroos der tweede klasse is dit in rood op een witte ondergrond voor op het witte tropenbuis;
- Voor adelborsten zijn de rangonderscheidingstekens op de bovenmouwen uitgevoerd in goud met een rode achtergrond;
- Voor schepelingen van het Korps Mariniers beneden de rang van adjudant zijn de rangonderscheidingstekens op de bovenmouwen uitgevoerd in goud met een rode achtergrond (m.u.v. de marinier der tweede klasse, zie boven). Daarboven dragen de onderofficieren vanaf de rang van korporaal een gouden kroon met rode achtergrond op de linker bovenmouw;
- Geestelijk verzorgers dragen galons conform de rang waarmee zij gelijk zijn gesteld, echter zonder de krul.

- 4240 Schouderbedekkingen
Schouderbedekkingen voor de blauwe trui, het witte overhemd en de witte blouse zijn uitgevoerd in goud (indien van toepassing met zilveren sterren) op een donkerblauwe verstevigde ondergrond. Voor de matroos/marinier der 2e klasse is dit in rood op een donkerblauwe ondergrond;

Schouderbedekkingen op het boordtenue en het poloshirt zijn uitgevoerd in okergeel (indien van toepassing met zilveren sterren) op een donkerblauwe ondergrond. Voor de matroos der 2e klasse is dit in rood op een donkerblauwe ondergrond. Deze (linkermodel zie 4245) wordt ook, verticaal, gedragen op de lummel van de regenjas en de los te dragen isolatiejas;
Schouderbedekkingen op het veldtenue en de groene waterproofjas zijn uitgevoerd in zwart (indien van toepassing met zilveren sterren) op een olijfgroene ondergrond.

- 4242 Schouderbedekkingen op de jekker en op de witte tropentenues zijn voorzien van een gouden knoop. Voor militairen van de vloot is dit een platte gouden knoop met anker, voor militairen van het Korps Mariniers, adelborsten en aspirant-officieren voor het Korps Mariniers, is dit de bolle gouden knoop met anker;
- 4243 De adjudanten van Zijne Majesteit de Koning en zijn adjudanten in buitengewone dienst dragen op alle schouderbedekkingen midden op de rangonderscheidingstekenen, een zilveren WA respectievelijk B, gedekt door een kroon van hetzelfde metaal.
- 4244 Geestelijk verzorgers dragen op de schouderbedekkingen, boven de rangonderscheidingstekenen, het embleem dat symbool staat voor de overtuiging waartoe zij behoren.
- 4245 De schouderbedekkingen van adjudant-onderofficieren en officieren (met uitzondering van die van de commandeur of brigade-generaal der mariniers) worden zo gedragen dat;

op de linkerschouder de krul van de galon (van achteren gezien) eerst naar rechts buigt en dan onder de galon door naar voren vervolgt;

op de rechterschouder de krul van de galon (van achteren gezien) eerst naar links buigt en dan onder de galon door naar voren vervolgt.

De hieronder afgebeelde schouderbedekkingen zijn bedoeld voor de linkerschouder.

Voorbeelden schouderbedekkingen, willekeurig met of zonder knoop.

4250 Overzicht rangen en standen

Overzicht rangen en standen. De schouderbedekkingen zijn willekeurig met of zonder knoop getoond. De in het overzicht opgenomen benaming tussen haakjes betreft de overeenkomstige rang bij het Korps Mariniers.

Matroos der 2e klasse
(Marinier der 2e klasse)⁷⁰

Matroos der 1e klasse
(Marinier der 1e klasse)

Korporaal
Korporaal-adelborst
Korporaal-aspirant-officier

Sergeant
Sergeant-adelborst
Sergeant-aspirant-officier

Sergeant-majoor

FOTO

⁷⁰ Voor de groen-zwarte variant; een groene ondergrond en een dunne zwart geborduurde chevron.

Adjudant onderofficier

Stafadjudant
onderofficier niveau 3

Stafadjudant
onderofficier niveau 2

Stafadjudant
onderofficier niveau 1

Luitenant ter zee der 3e
klasse (Tweede
luitenant der mariniers)

Luitenant ter zee der
2e klasse (Eerste
luitenant der mariniers)

Luitenant ter zee der
2e klasse oudste
categorie (Kapitein der
mariniers)

PUBLICATIEDATUM : 25-03-2026

Luitenant ter zee der 1e
klasse (Majoor der
mariniers)

Kapitein-luitenant ter
zee (Luitenant-kolonel
der mariniers)

Kapitein ter zee
(Kolonel der mariniers)

Commandeur
(Brigade-generaal der
mariniers)

Schout-bij-nacht
(Generaal-majoor der
mariniers)

Vice-admiraal
(Luitenant-generaal der
mariniers)

Admiraal
(Generaal der
mariniers)

Onderscheidingsteken
van Zijne Majesteit de
Koning

PUBLICATIEDATUM : 25-03-2026

4300 Korps- en dienstgroepemblem

4310 Werktenues

4311 Boordtenue. Alle militairen dragen het korps- respectievelijk dienstgroepemblem in goud (of zilver) op blauwe ondergrond op de rechter bovenmouw van het boordtenue. Op die plek mogen geen andere emblem

4312 Veldtenue. Alle militairen dragen het korps- respectievelijk dienstgroepemblem in zwart (of grijs) garen op groene ondergrond op de rechter bovenmouw van het veldtenue. De korpsemblem

4320 Europese tenues

- a. Officieren van de vloot dragen het embleem van het korps waartoe zij behoren op de kraag van de uniformjas, aan beide zijden gespiegeld uitgevoerd;
- b. Adelborsten voor de vloot dragen het embleem voor het korps officieren waarvoor zij in opleiding zijn op de kraag van de korte uniformjas, aan beide zijden gespiegeld uitgevoerd op een ponceaurode achtergrond, en op de ponceaurode staande kraag van het korte jasje, aan beide zijden gespiegeld uitgevoerd.
- c. Aspirant (reserve)officieren voor de vloot⁷² dragen het embleem voor het korps officieren waarvoor zij in opleiding zijn op de kraag van de korte open uniformjas, aan beide zijden gespiegeld uitgevoerd op een korenblauwe achtergrond.
- d. Schepelingen van de vloot dragen het dienstgroepemblem op de linker bovenmouw boven het rangonderscheidingsteken;
- e. Alle militairen van het Korps Mariniers, alsmede de adelborsten voor het Korps Mariniers, de officieren der Marinierskapel en de schepelingen BDMZKT, dragen het korpsemblem op de kraag van de open uniformjas, aan beide zijden, adelborsten voor het Korps Mariniers op een vierkante rode ondergrond. Voor aspirant (reserve)officieren voor het Korps Mariniers op een korenblauwe ondergrond. Alle militairen van het Korps Mariniers, alsmede de adelborsten voor het Korps Mariniers, de officieren der Marinierskapel en de schepelingen BDMZKT, dragen een onklaar anker, gedekt door een kroon, op de schouderepauletten van deze jas. Officieren der mariniers dragen het korpsonderscheidingsteken uit 4321-a op de kraag van de korte gesloten jas en de revers van het avondbaadje.

4320 Tropentenues

4321 Tropentenues zijn niet voorzien van een korps- of dienstgroep embleem, met uitzondering van het mouwemblem Korps Mariniers op de rechter bovenarm van het dagelijkse kaki tenue.

⁷¹ Zoals o.a. werkstudenten Defensy College die nog geen officier zijn.

⁷² Zie voetnoot 73.

4322 Kraagemblemen officieren, altijd in een ingeborduurde variant m.u.v. b. :

a. Zeeofficieren, Officieren Speciale Diensten, Officieren der mariniers, officieren der marinierskapel en officieren der mariniers speciale diensten⁷³

b. Officieren der mariniers, Officieren van de marinierskapel, Officieren der mariniers speciale diensten⁷⁴

c. Officieren Technische dienst

d. Officieren Logistieke dienst

e. Vlieger Waarnemer

f. Arts

g. Tandarts

h. Apotheker

Emblemen adelborsten en aspirant (reserve) officieren;

Voor de zeedienst, voor het Korps Mariniers⁷⁵

Voor het Korps Mariniers⁷⁶

Voor de technische dienst

Voor de logistieke dienst

De getoonde kraagemblemen met een ponceaurode achtergrond behoren bij de uniformen voor adelborsten. Andere aspirant (reserve) officieren⁷⁷ dragen deze emblemen op een korenblauwe ondergrond.

⁷³ Voor de blauwe gesloten uniformjas en het avondbaadje.

⁷⁴ Voor de blauwe open uniformjas.

⁷⁵ Op de staande ponceaurode kraag van het baadje.

⁷⁶ Op de kraag van de blauwe open uniformjas.

⁷⁷ Zoals o.a. werkstudenten Defensity College die nog geen officier zijn.

.Dienstgroepemblem

Operationele
Dienst

Mariniers

Technische
Dienst

Logistieke
Dienst

Bijzondere Diensten

Bijzondere Diensten Muzikant

Het aanvullend onderscheidingsteken voor schepelingen, behorende tot de subdienstgroep geneeskundige dienst van de dienstgroepen logistieke dienst en mariniers, bestaat uit een borduursel, voorstellende een esculaapteken, zonder kroon, uitgevoerd in gouddraad, aangebracht op de linkerondermouw van de Europese tenuen.

PUBLICATIEDATUM : 25-03-2026

Mouwembleem
Korps mariniers kaki daagse tenue

4340 Tamboers en pijpers

4341 Schepelingen t/m de rang van sergeant-majoor tamboer en pijper dragen rondom de benedenmouw van de open uniformjas een goudgalon. Adjudanten onderofficier tamboer en pijper, en officieren ex-schepeling afkomstig uit de tamboers en pijpers, dragen rondom de schouderbedekking van de open uniformjas een goudgalon.

4350 Geestelijke verzorging

4351 Geestelijk verzorgers gekleed in een marine-uniform dragen het embleem dat symbool staat voor de overtuiging waartoe zij behoren. Op de blauwe tenuen dragen zij deze aan beide zijden op de kraag. Op het boordtenue dragen zij het embleem op de rechtermouw. Het symbool is tevens aangebracht op de schouderbedekkingen boven de galons, die zonder krul zijn uitgevoerd. Op het boordtenue dragen ze het eenheidseembleem van de eenheid waar ze voor langere tijd geëmbaarkeerd/ingedeeld zijn.

Vlootpredikant
Vlootaalmoezenier

Humanistisch raadsman

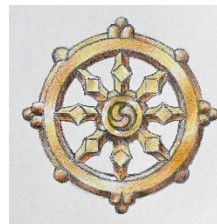
Rabbijn

Pandit

Imam

Boeddhistisch raadsman

4400 (Militaire) vaardigheidsemblemen, brevetten, insignes en onderdeelsemblemen

4410 Algemeen

- 4411 De in dit hoofdstuk opgenomen emblemen mogen op het uniform (tenues 2, 3, 3A, 4, 5, 6, 12, 13, 13A, 14, 15, 16, 16A, 1, 20 en 21) worden gedragen door de militairen die daartoe gerechtigd zijn. Indien nodig zijn per type embleem verdere beperkingen vermeld. Voor tenue 6A, 10, 7 en 9 zie 4433 en 4434. De emblemen zijn verdeeld over een zevental locaties. De locatie-indeling in 4431 geeft de plaats op het uniform aan waar het embleem dient te worden gedragen. Er bestaan geen hiërarchische verschillen tussen de locaties. Bij het dragen van brevet- en vaardigheidsemblemen etc. op de avondtenues (4, 5, 14 en 15) dient de drager er rekening mee te houden dat het jasje niet veel ruimte biedt, en dat in de regel een 'schoon' jasje beter bij dit tenue past. Desgewenst kan de militair zelf in miniatuur versies van de hier bedoelde emblemen voorzien voor op de avondtenues.
- 4412 Het is niet toegestaan om emblemen op het uniform te dragen die niet in dit voorschrift zijn opgenomen. Militairen die (bij een ander Defensieonderdeel of een buitenlandse partner) een embleem verstrekt krijgen dat niet in dit voorschrift voorkomt mogen dat niet dragen maar dienen desgewenst een verzoek in om dat te mogen dragen op het uniform. De commandant van betrokkene geleidt dat verzoek door naar het kabinet van de Commandant Zeestrijdkrachten. Indien noodzakelijk past de custodian dit voorschrift ter zake aan.
- 4413 Indien de militair gerechtigd is om meerdere emblemen binnen dezelfde locatie (A t/m G) te dragen mag slechts één van die emblemen worden gedragen en dient dus een keuze te worden gemaakt, waarbij het embleem dat het meest aansluit bij de huidige functie prevaleert. Het boven of naast elkaar dragen van meerdere emblemen op één locatie is niet toegestaan tenzij dat in een van de volgende hoofdstukken is aangegeven.
- 4414 De Commandant Zeestrijdkrachten kan de militair (tijdelijk) het draagrecht betreffende een embleem, als bedoeld in 4400, (doen) ontnemen indien het functioneren van, of handelen door, de militair naar zijn oordeel van zodanige aard en/of karakter is dat de militair (tijdelijk) onwaardig wordt geacht het betrokken embleem te mogen dragen.

4420 Diverse onderwerpen m.b.t. emblemen

- 4421 De hieronder genoemde in het buitenland behaalde militaire vaardigheidsemblemen en brevetten mogen (indien het een embleem betreft dat door militairen in het land waar de opleiding is gevolgd ook op hun uniform wordt gevoerd) worden gedragen op de plaats van het Nederlandse equivalent. Indien de militair in het bezit is van zowel het Nederlandse als het buitenlandse embleem, moet het Nederlandse embleem worden gedragen.
- *Surface Warfare Pin* (US Navy), locatie E, echter niet samen met CCO-speld.
 - Buitenlandse brevetemblemen (bijv. Duitse, Franse 'HDV' of een Amerikaans "War College" dan wel "Defense University") voor hogere militaire of academische vorming. Alleen indien de opleiding naar het oordeel van HOKM gelijkgesteld is met Nederlandse equivalent, locatie C, nooit meer dan één stuks.
 - Buitenlandse militaire parawing, locatie A
 - Commando-opleiding (UK, Belgisch en Einzelkämpfer), locatie E
 - *Heeresbergführer*, Duitse equivalent van het ML embleem, locatie E

- 4422 De individuele militair⁷⁸ die is ingedeeld bij een CLAS, CLSK of KMAR eenheid of bij de Defensiestaf, MIVD, SOCOM, DOSCO of COMMIT, mag gedurende zijn plaatsing daar het onderdeelseembleem van die eenheid (locatie B, zie 4440) dragen op de daagse, geklede, ceremoniële en avondtenuen. Het bovenstaande is eveneens van toepassing op permanente of tijdelijke NATO-, EU- of andere internationale onderdelen (bijv. NRF, SNMG of SNMCMG) dan wel staven. Voor het dragen van nieuw ontworpen, niet in dit voorschrift opgenomen, onderdeelsemblemen is vóóraf de toestemming van de uniformcommissie KM vereist. Voor het dragen van eenheidsbadges op het boord- en veldtenu zie 3410 onder 'Toevoegingen'.
- 4423 Tijdens deelname aan (internationale) missies ontwerpt de missieleiding soms een missie-embleem of badge. De oudst aanwezige militair van de Koninklijke Marine overlegt met voorzitter uniformcommissie KM over de draagwijze op het uniform en op functionele kleding.

⁷⁸ Dus niet de militairen die als groep 'extern CZSK' zijn ondergebracht en een herkenbare KM-'eenheid' vormen, zoals het Korps Adelborsten etc.

4430 Locatie-indeling en draagwijze

4431

Locaties

Voor alle militairen:

Locatie A, vaardigheden parachutespringen. Op de rechter borst, boven het naamplaatje. Voor uniformen met borstzakken, boven de rechter borstzak.

Locatie B, zowel voor bijzondere vaardigheden als eenheidselementen niet KM-onderdelen. Op het midden van de rechter borst. Voor uniformen met borstzakken, in het midden van de rechter borstzak.

Locatie C, voor zowel bijzondere ervaringen als bijzondere vaardigheden. Op de linkerborst, boven de onderscheidingen.

Locatie D, bijzondere vaardigheid. Op de linkerborst, onder de onderscheidingen. Voor uniformen met borstzakken, op de linkerborstzak direct onder de borstzakklep.

Locatie E, voor zowel bijzondere ervaringen als bijzondere vaardigheden. Op het midden van de linker borst. Voor uniformen met borstzakken, midden op de linker borstzak.

Locatie H, het draaginsigne gewonden.

Op de linker-revers: De witte anjer zoals verkrijgbaar bij www.anjerveteranendag.nl, doch alleen van de een na laatste zaterdag in juni tot en met de Nationale Veteranendag (laatste zaterdag in juni).

Voor officieren der mariniers, schepelingen en adelborsten:

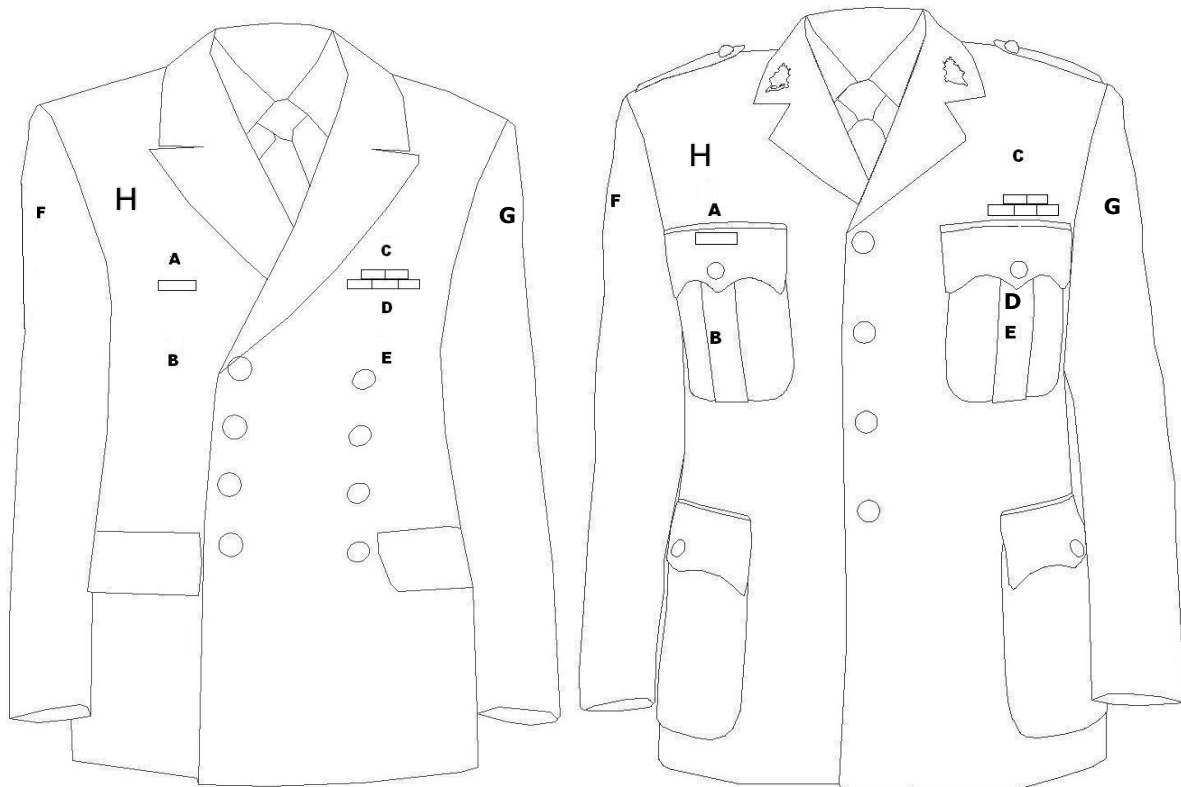
Locatie F, bijzondere vaardigheden, zoals de brevetten voor schepelingen en adelborsten. Rechter bovenmouw. Zie notities bij afbeeldingen.

Alleen voor adelborsten:

Locatie G, bijzondere prestatie voor adelborsten. Linker bovenmouw.

Kleding zonder borstzakken

Kleding met borstzakken

- 4432 De in punt 4431 genoemde plaatsbepalingen zijn ook van toepassing op de van het voorbeeld afwijkende uniformjassen zoals het avondtenue, het matrozenhemd, het adelborstenbaadje, de uniformjassen voor vrouwelijke militairen en de tropentenues. Bij het dragen van brevet- en vaardigheidselementen etc. op de avondtenues dient de drager er rekening mee te houden dat het jasje niet veel ruimte biedt, en dat in de regel een 'schoon' jasje beter bij dit tenue past. Desgewenst kan de militair zelf in miniatuur versies van de hier bedoelde elementen voorzien voor op de avondtenues. Op de avond-, werk- en tropentenues worden locaties F en G niet gebruikt.
- 4433 Op de navolgende tenues worden geen militaire vaardigheidselementen, brevetten of insignes gedragen:
- het zomertenu (10)
 - het daags tenue met trui (6A), m.u.v. locaties A en D. Hiervan mag de militair er één, naar keuze, dragen op de linkerschouderlap.
- 4434 Op de jas van het boordtenue mag één militair vaardigheidselement, brevet of insigne worden gedragen, naar keuze van de militair. Deze wordt als speld gedragen op de linkerborst, onder het eenheidselement en boven de borstzak. Op de jas van het veldtenue mag één militair vaardigheidselement, brevet of insigne worden gedragen, naar keuze van de militair. Deze wordt in opgenaaide stoffen versie gedragen op de linkerborst, onder het eenheidselement en boven de borstzak.

4440 Locatie H, bijzondere persoonlijke ervaring

Locatie H (boven A), bijzondere persoonlijke ervaring

Draaginsigne gewonden.

4450 Locatie A, parachutistenbrevetten

Indien van toepassing:

- Eén van deze brevetten. Zie ook 4421.

Parachutisten brevet B (recreatief)

Staticline

Staticline square

Basis vrije val

Voortgezette vrije val

HAHO/HALO

Operationele inzet als parachutist

Para instructeur

4460 Locatie B, vaardigheden en plaatsingen

Indien van toepassing, B 1 boven B 2, zo dicht als mogelijk op elkaar aansluitend.

B 1, vaardigheidseembleem

Koudweerschild

B 2, eenheidseemblemen van niet-CZSK eenheden⁷⁹, (speldvorm, mag met 'hanger' voor uniformen met borstzak indien geen B1)

staf Inspecteur Generaal der Krijgsmacht

Defensie Helicopter Commando

Defensie Ondersteuningscommando

Defensiestaf

Commando Materieel en IT

Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst

⁷⁹ Zie paragraaf 4422.

Kustwacht Caribisch deel van het Koninkrijk

Explosieven Opruimingsdienst Defensie

NATO Reaction Force

4470 Locatie C, brevetten en ervaringen

Indien van toepassing:

- Een (1) van de insignes uit C1 naar keuze van de militair.
- Maximaal drie (bij drie dan in piramidevorm) waarbij het GI het dichtst bij de sluiting van de jas en het brevet hogere vorming bovenaan

C 1, brevetten hogere vorming, maximaal één

Hogere Krijgskundige & Algemene Vorming (HKV) / Hogere Bekwaamheid CZSK

Hogere Defensie Vorming (HDV)

Militair juridische vorming

C 2, bijzondere ervaring, maximaal twee naar keuze van de militair

Insigne optreden onder gevechtssomstandigheden

Draaginsigne Nederlandse VN-veteranen

Herinneringsinsigne steun aan Oekraïne

Voorbeeld draagvolgorde.

4480 Locatie D, brevetten

Indien van toepassing:

- Eén uit D-1
- Eén uit D-3
- D-1 boven D-2, D-2 boven D-3.

D-1a, Brevetten luchtvaardenden

Vlieger⁸⁰

Waarnemer

Vlieger/waarnemer

⁸⁰ Officiëren der mariniers dragen deze wing niet op de borstzak van de open jas maar onmiddellijk boven de borstzak, onder de onderscheidingen.

**vliegtuigmitrailleurschutter
(‘Doorgunner’)**

Boord-elektronicus

Grondwerktuigkundige

Boordwerktuigkundige

Vliegtuigsensoroperator

Helikopter-redder

**Schutter
(precisieschutter)**

**Vliegtuigmitrailleurschutter
Tevens
vliegtuigsensoroperator**

**Heliredder
Tevens
Schutter**

Vliegdekofficier

Vliegerarts

D-1b, onderscheidingsteken Marineluchtvaartdienst⁸¹

⁸¹ Voor niet-luchtvarende werkzaam ten behoeve van de maritieme militaire luchtvaart, uitreiken ter beoordeling door groepsoudste MLD.

D-1c, vaardigheidseembleem UAV operator⁸²

⁸² Zie noot 80.

D-2, bewijs geoefendheid onderzeeboten.

Onderzeedienst insigne

D-3, brevetten duikvaardigheid

Scheepsduiker

Duikofficier / seinmeester / duikmeester

Kikvorsman

Kikvorsman, operationele inzet

Duikerarts

4490 Locatie E, vaardigheden

Indien van toepassing: Een stuks naar keuze van de militair

Nederlandse commando-opleiding

Commando-Centrale Officier

BBE-opleiding

Luchtgevechtsleider

Sportinstructeur

Joint Terminal Attack Controller

Algemeen Militair Verpleegkundige

**Vaardigheidsspel
NL Maritime Special Operations Forces**

Maritieme Aircontroller

Opleider Koninklijke Marine

Militair Ruiterbewijs

Verbindingsofficier Korps Mariniers

Officier Opnemer (Hydrografie) of METOC

Mijnenbestrijdingsofficier

Assistent CCO Basis

Assistent CCO

EOVC

Helicopter Weapons Instructor

Herinneringsspleid oud marinier

Vaardigheid CBRN

Vaardigheid Jungle Warfare

4495 Locaties F, bijzondere vaardigheden en G, idem.

Niet op de tropentenues.

Indien van toepassing:
1000 Eén uit F-1.

F-1 Brevetten voor bijzondere vaardigheden

Mountainleader instructor

Mountainleader teacher

Mountainleader supervisor

Landingcraftsman 3

Landingcraftsman 2

Landingcraftsman 1

Landingcraft Officer

Junglewarfare instructor

Junglewarfare teacher

Junglewarfare supervisor

Sniper

Sniper met ster

Personal weapon instructor 2

Personal weapon instructor 1

Advanced Signaler

System Advanced Signaler

Marine Mechanic

Advanced Marine Mechanic

Meesterschermer (alleen schepelingen)

Scherpschutter (alleen schepelingen)

F-2 Brevetten voor bijzondere vaardigheden, uitsluitend voor adelborsten

Indien van toepassing:
2000 Eén uit F-2.

Schipper

Schermer

Scherpschutter

Zweefvlieger

Berg- en klmsporter

Duiker

Tamboer

G. Uitsluitend voor adelborsten, op de linkermouw.

Prestatiekroon

4500 NESTELS, SCHOUDERTRESSSEN EN KOORDEN

4510 Nestels

Militairen belast met één van de volgende functies dragen tijdens het uitoefenen van die functie bij hun Europese (m.u.v. 6A en 10) en tropentenues (m.u.v. 16A) een nestel

a. adjudant-Generaal, tevens Chef van het Militaire Huis van Zijne Majesteit de Koning;

b. adjudant van Zijne Majesteit de Koning;

c. adjudant in buitengewone dienst van Zijne Majesteit de Koning wanneer door de Adjudant-Generaal, tevens Chef van het Militaire Huis van Zijne Majesteit de Koning, opgeroepen voor daadwerkelijke dienst;

een goudkleurige nestel met gouden nestelpennen aan de rechterschouder

d. adjudant van de Gouverneur van Curaçao, Aruba of Sint Maarten;

e. ordonnansofficier van Zijne Majesteit de Koning;

een zilverkleurige nestel met zilveren nestelpennen aan de rechterschouder

f. adjudant van de Minister van Defensie⁸³, de CDS, HPMV NATO/EU, C-ZSK, C-COMMIT, C-DOSCO, de commandant der zeemacht in het Caribisch gebied, COMNLFLEET, of (na toestemming van chef kabinet C-ZSK) een officier toegevoegd aan een bondgenootschappelijke bevelhebber (vlag- of opperofficier);

g. (adjunct) defensie- of marine-attaché;

een goud/blauw gekleurde nestel met gouden nestelpennen aan de linkerschouder

h. krijgsmacht-, krijgsmachtdeel- of defensieonderdeelsadjudant⁸⁴.

Een goud/blauw gekleurde nestel met gouden nestelpennen aan de linkerschouder voor de krijgsmachtadjudant, voor de overigen zilveren nestelpennen

⁸³ Tevens voor de adjudant van de Staatssecretaris van Defensie.

⁸⁴ COMMIT en DOSCO.

De ondereinden van de vlechten worden bij een kledingstuk met revers bevestigd op de rechter- of de linkerborst, schuin naast de bovenste knoop en zo mogelijk onder de revers, bij een kledingstuk met een staande kraag onder de tweede knoop, gerekend van boven af.

4520 Schoudertressen

	Vlagofficieren (vloot) dragen op beide schouders van de lange jas een gouden schoudertres. De schoudertressen worden aangebracht over de schouderpassanten van de jas.
	Adjudanten van Zijne Majesteit de Koning, de Adjudant-Generaal, tevens Chef van het Militaire Huis van Zijne Majesteit de Koning, evenals adjudanten in buitengewone dienst van Zijne Majesteit de Koning wanneer zij door de Adjudant-Generaal, tevens Chef van het Militaire Huis van Zijne Majesteit de Koning, zijn opgeroepen voor daadwerkelijke dienst dragen als zij de nestel dragen de gouden schoudertres op beide schouders van de lange jas (vloot) , het blauwe avondbaadje en op de rechterschouder van de korte jas of de open uniformjas.
	Adjudanten in buitengewone dienst van Zijne Majesteit de Koning mogen de gouden schoudertres (zonder nestel) dragen op beide schouders van de lange jas en het blauwe avondbaadje en op de rechterschouder van de korte jas of de open uniformjas.
	Ordonnansofficieren van Zijne Majesteit de Koning dragen, wanneer ze de zilveren nestel dragen, een zilveren schoudertres op de rechterschouder.

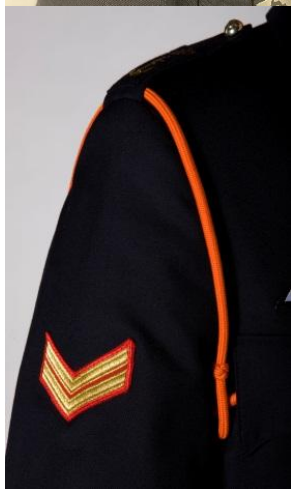
De schoudertressen van adjudanten en adjudanten in buitengewone dienst van Zijne Majesteit de Koning zijn voorzien van een zilveren WA gedekt door een kroon van hetzelfde metaal op het midden van elke schoudertres.

De schoudertressen van ordonnansofficieren zijn voorzien van een gouden WA gedekt door een kroon van het zelfde metaal.

4530 Eenheidskoorden

Militairen, geplaatst bij de staf van de Groepscommandant Operationele Eenheden Mariniers dragen het blauw-rode onderscheidingskoord om de rechterschouder van de open uniformjas (mariniers), de korte jas of het blauwe hemd (vloot).

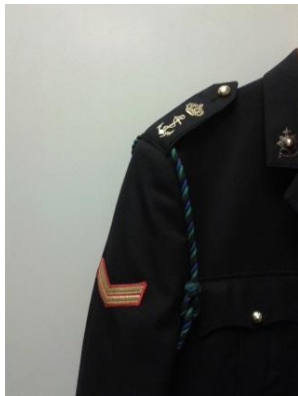
Militairen, geplaatst bij de '1st Marine Combat Group' dragen het oranje onderscheidingskoord van 3 Commando Brigade Royal Marines om de rechterschouder van de open uniformjas (mariniers), de korte jas of het blauwe hemd (vloot).

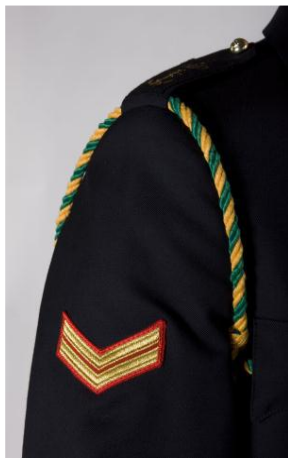
Militairen, geplaatst bij de '2nd Marine Combat Group' dragen het groene onderscheidingskoord om de rechterschouder van de open uniformjas (mariniers), de korte jas of het blauwe hemd (vloot).

Foto volgt

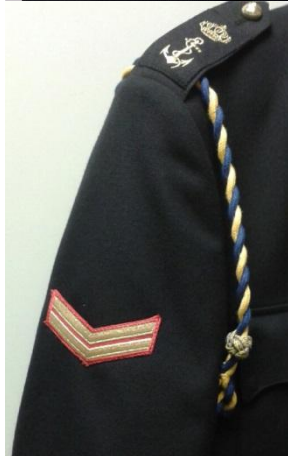
Militairen, geplaatst bij de '3rd Marine Combat Group' dragen het notg onderscheidingskoord om de rechterschouder van de open uniformjas (mariniers), de korte jas of het blauwe hemd (vloot).

Militairen, geplaatst bij de 'Netherlands Maritime Special Operation Forces' dragen het groen-zwart-blaauwe onderscheidingskoord om de rechterschouder van de open uniformjas (mariniers), de korte jas of het blauwe hemd (vloot).

Militairen, geplaatst bij de 'Littoral Manoeuvre Group' dragen het groen/gele onderscheidingskoord van 539 assault squadron Royal Marines om de rechterschouder van de open uniformjas (mariniers), de korte jas of het blauwe hemd (vloot).

Militairen, geplaatst bij de 'Marine Support Group' dragen het blauw/gele onderscheidingskoord om de rechterschouder van de open uniformjas (mariniers), de korte jas of het blauwe hemd (vloot).

PUBLICATIEDATUM : 25-03-2026

Foto volgt

Militairen, geplaatst bij het 'Marine Training Command' dragen het grijze onderscheidingskoord om de rechterschouder van de open uniformjas (mariniers), de korte jas of het blauwe hemd (vloot).

4540 Erekoord

De militair, aan wie het 'Erekoord van de Koninklijke Marine' is toegekend draagt dat koord om de rechterschouder van de blauwe uniformjassen / (avond)baadjes / hemden die deel uitmaken van tenue 2, 3, 3A, 4, 5, 6, 20⁸⁵ en 21, en de witte uniformjassen / avondbaadjes / tropenhemden die behoren bij tenue 12, 13, 13A, 14, 15 en 16 en de kaki tropenhemden behorend bij tenue 16A. Het koord wordt gedragen in combinatie met de eventuele nestels uit paragraaf 4510 a en b, en de eenheidskoorden uit 4530.

4550 Functiekoord AROOKM

De militair, niet zijnde de voorzitter, die deel uit maakt van de Adviesraad Onderofficieren Koninklijke Marine (AROOKM), draagt het goud/blauwe 'functiekoord AROOKM' om de linkerschouder van de blauwe uniformjassen / (avond)baadjes die deel uitmaken van tenue 2, 3, 3A, 4, 5, 6, 20⁸⁶ en 21, en de witte uniformjassen / avondbaadjes die behoren bij tenue 12, 13, 13A, 14, 15 en 16 en de kaki tropenhemden behorend bij tenue 16A.

⁸⁵ Indien mogelijk.

⁸⁶ Indien mogelijk.

4600 DECORATIES

4610 Algemeen

- 4611 Militairen die daartoe gerechtigd zijn mogen (op de witte daagse en kaki daagse tenues) of moeten (de blauwe daagse, bijzondere, ceremoniële en avondtenues) decoraties dragen. De decoraties zijn in drie uitvoering beschikbaar; de onderscheidingen van modelformaat, de onderscheidingen van klein formaat en de batons. De modelversierselen van ridderorden, kruisen, medailles, enz. worden, voor zover men tot het dragen is gerechtigd, steeds gedragen in de voorgeschreven volgorde. Voor die draagvolgorde en een uitgebreide beschrijving wordt verwezen naar het 'Handboek onderscheidingen' dat te vinden is op het intranet.
- 4612 Het is verboden om op het militaire uniform gedeeltelijk draaglinten (batons), gedeeltelijk model-onderscheidingen of klein-model decoraties (miniaturen) te dragen, met uitzondering van de dag waarop bij een officiële plechtigheid een onderscheiding is uitgereikt. Indien de militair bij die plechtige uitreiking batons draagt, is het uitsluitend op die dag toegestaan naast deze batons de nieuw uitgereikte decoratie(s) te dragen. In geval van uitreiking van een (Koninklijke) onderscheiding is het wenselijk om, indien mogelijk, direct voorafgaande aan de uitreikingsplechtigheid de uniformbatons van de uniform te verwijderen. Ontvangt een militair een cijfer of gesp vanwege een herhaalde prestatie of missie dan blijven de modelonderscheidingen op het uniform tijdens de uitreiking.
- 4613 Oud-militairen die gerechtigd zijn het militaire uniform te dragen⁸⁷, dienen zich ook voor wat betreft het dragen van onderscheidingen op het uniform, te houden aan het vorenstaande en aan het hieromtrent bepaalde in de tenuevoorschriften van het krijgsmachtdeel waartoe men behoorde.
- 4614 Bij herdenkingsbijeenkomsten en andere bijzondere gelegenheden waarbij dit wordt vermeld, kunnen onder meer door oud-militairen modeldecoraties op de hiervoor omschreven wijze op burgerkleding worden gedragen.

4620 Onderscheidingen van model formaat

- 4621 De ridderorden, medailles, enz. worden, behoudens afwijkende bepalingen, óp het lint bevestigd, (de zgn. Pruisische opmaakmethode) gedragen op de linkerborst, de kruizen en medailles op gelijke hoogte, aan een decoratiegesp, de bovenkant van het lint ter hoogte van de okselholte, bij tenue 2, 3A, 12, 13A, 1 en 20.
- 4622 Van de ridderorden, enz. wordt het in de voorgeschreven volgorde eerstgenoemde onderscheidingsteken, dat een militair gerechtigd is te dragen, het meest rechts, dus het verst van de linkerschouder gedragen. De ridderorden, enz. mogen elkaar gedeeltelijk bedekken, doch het meest rechts gedragen ereteken dient steeds geheel onbedekt te blijven.
- 4623 Op de uniform mag slechts één rij ridderorden, enz. gedragen worden, hoe groot het aantal eretekenen, tot het dragen waartoe men is gerechtigd, ook zij. Deze rij mag niet langer zijn dan de afstand tussen de linkerschoudernaad en de uiterste rand van de linkeruniformpand groot is. Indien derhalve het aantal ridderorden, enz. te groot is om in één rij te worden gedragen, dient de drager zich tot een kleiner aantal te beperken. Dit kleinere aantal moet in elk geval de door of vanwege Zijne Majesteit de Koning of

⁸⁷ Regeling statusvoorrechten gewezen militairen, MP 31-101, regeling 1230

diens voorgangers verleende onderscheidingen bevatten en kan voorts bestaan uit de onderscheidingen die voor de drager de meeste (hoogste) waarde vertegenwoordigen.

- 4624 Indien een militair bevoegd is op het lint van een onderscheiding meerdere gespen te dragen, moeten die gespen zijn aangebracht - van beneden naar boven - in de volgorde, waarin zij zijn verkregen.

4630 Grootkruizen, grootofficiëren en commandeurs.

Algemeen.

De hier genoemde decoraties worden gedragen bij tenue 2, 3A, 4, 5, 12, 13A, 14, 15, 1, 20 en 21. Omdat het hier relatief zeldzame decoraties betreft die vaak echter wel bijzonder in het oog springen moet de drager per gelegenheid een goede afweging maken of hij de decoratie draagt, en zo ja welke. Daarbij is van belang er rekening mee te houden of de autoriteit die de decoratie heeft toegekend bij de gelegenheid aanwezig is, en of de drager gastheer of gast is. Afstemming (ruim) vooraf met de sectie protocol van de Koninklijke Marine wordt sterk aanbevolen.⁸⁸ Daar kan men u nader adviseren en afstemmen met de secties protocol van de CDS, van de andere krijgsmachtdelen en met de Adjudant Generaal tevens Chef van het Militaire Huis van Zijne Majesteit de Koning.

a. Grootkruis

1. Een militair, aan wie het grootkruis van een orde is verleend, draagt het ordeteken daarvan op het uniform aan het lint, dat als sjerp wordt gedragen over de rechterschouder naar de linkerheup.
Het lint ligt daarbij onder de nestel en onder de epauletten of schoudertressen, schouderkwasten, koppel of sjerp. Bij de avondkleding wordt, indien daarbij een grootkruis van model formaat wordt gedragen, het lint echter onder het baadje gedragen, en wel over het vest bij aanwezigheid van vorstelijke personen of buitenlandse staatshoofden, en onder het vest in andere gevallen.
2. Een militair als bedoeld in het eerste lid draagt op de uniform de ster van het grootkruis op de linkerborst onder de plaats, aangegeven in artikel 4621 voor de overige onderscheidingen van model formaat, tussen locaties D en E zoals getoond in 4431.
3. Indien de militair meer dan een grootkruis bezit, draagt hij slechts een daarvan aan het lint. Mitsdien moet hij bij elke gelegenheid zelf beoordelen, welk grootkruis hij op die wijze zal dragen. Hij zal daarbij rekening houden met de verplichting zoveel mogelijk eer te bewijzen aan de gastheer of de voornaamste eregast dan wel aan de hoogste der aanwezige vorstelijke personen of buitenlandse autoriteiten. De sterren, behorende bij de grootkruisen, draagt hij, afhankelijk van het aantal, hetzij onder elkaar, hetzij in de vorm van een driehoek met de punt naar boven, hetzij in de vorm van een ruit.
4. Op het uniform worden, ongeacht het aantal onderscheidingen, dat een militair bezit, niet meer dan vier van de eventueel bijbehorende sterren of plaques gedragen.
5. Bij het bezit van meer dan vier grootkruisen moet de militair, hierbij lettende op de aard van de betrokken gelegenheid, zelf beoordelen welke sterren hij zal dragen. Mocht de verplichting, bedoeld in het derde lid, hem noodzaken het grootkruis van een buitenlandse orde aan het lint te dragen, dan zal hij echter, indien hij ook een Nederlands grootkruis bezit, in elk geval de ster daarvan dragen.

⁸⁸ Mail naar ceremonieel.marine@mindef.nl

Grootofficier

1. Een militair, die grootofficier in een orde is, draagt het ordeteken daarvan aan een lint om de hals. Bij een uniform met open kraag wordt het zodanig gedragen, dat het lint ligt hetzij gezamenlijk met de das tussen de omgeslagen boord, hetzij onder de das tegen de staande boord. Het ordeteken zelf hangt, wanneer een omgeslagen boord wordt gedragen, met het lint boven de das, even onder de dasknoop en, wanneer een staande boord wordt gedragen, onder tegen de dasknoop aan. Bij een uniform met gesloten kraag ligt het lint onder de jas – het ordeteken hangende uit de sluiting van de kraag ter hoogte van de bovenste knoop - en wel zodanig, dat het lint nog juist zichtbaar is.

2. Een militair als bedoeld in het eerste lid draagt de ster, behorende bij het ordeteken, op het uniform op overeenkomstige wijze als die van een grootkruis. Wanneer zij gezamenlijk worden gedragen, gaan de sterren van grootkruisen in rangorde vóór die van de grootofficier, met dien verstande, dat de ster van grootofficier in een Nederlandse orde de voorrang heeft boven die van een buitenlands grootkruis.

3. Een militair, die in meer dan een orde grootofficier is, draagt aan het lint om de hals het teken van de orde, welke - afhankelijk van de aard van de betrokken gelegenheid - daarvoor het meest in aanmerking komt. Behoudens hetgeen is bepaald in het vierde lid en met inachtneming van artikel 4630 a, vierde lid, draagt hij in dat geval van de andere orden alleen de sterren; bij een uniform met gesloten kraag bovendien ten hoogste twee van de andere ordetekens en wel - naar rangorde - onder elkaar op de wijze, aangegeven in het eerste lid, doch aan een kort lint, dat aan de binnenzijde van de jas nabij de sluiting is vastgemaakt.

4. Bij het dragen van buitenlandse grootkruisen of grootofficierkruisen moet, indien de militair ook grootofficier in een Nederlandse orde is, daarvan in elk geval of tevens het ordeteken aan het lint om de hals en de ster, of de ster alleen worden gedragen.

b. Commandeur

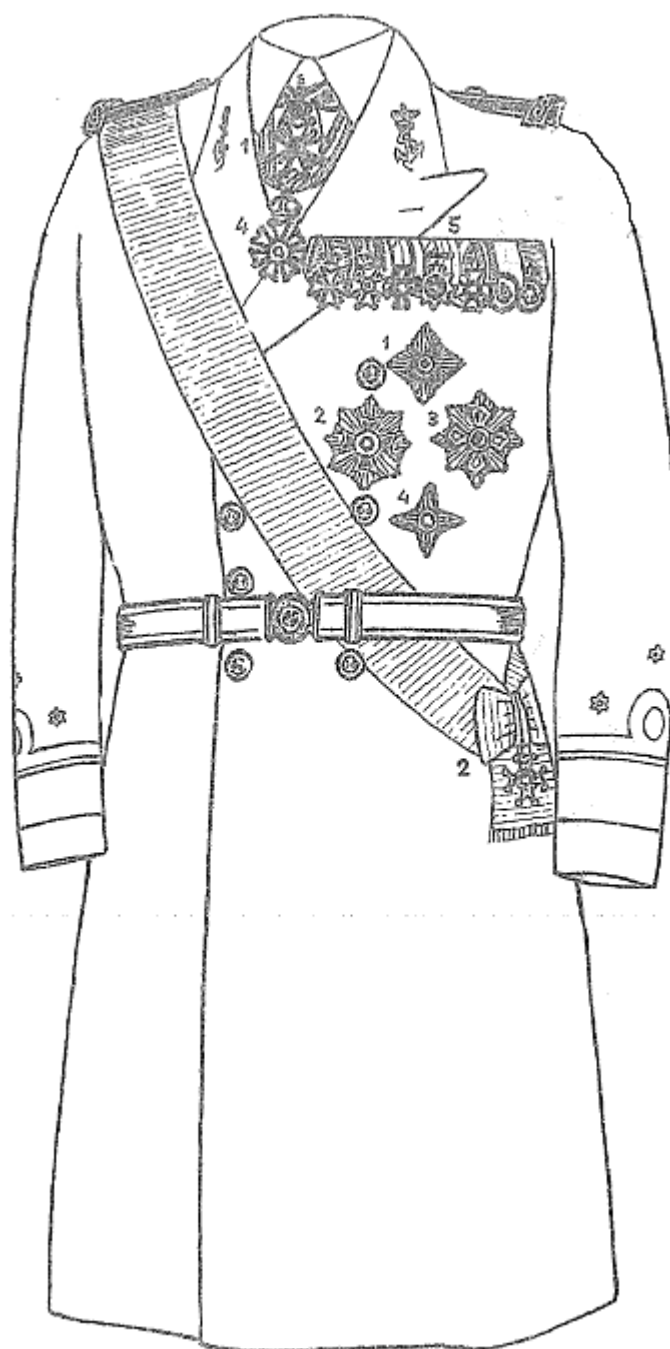
1. Een militair, die commandeur in een orde is, draagt het ordeteken daarvan aan een lint om de hals op de plaats en op de wijze, aangegeven in artikel 4630 b, eerste lid.

2. Ten aanzien van het bezit van meer dan een commandeurskruis is artikel 4630 b, derde lid, van overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat:

a. bij het dragen van een buitenlands ordeteken door een militair, die ook commandeur is in een Nederlandse orde, bij de uniform met open kraag tevens het kruis van de laatstbedoelde orde aan het lint om de hals wordt gedragen;

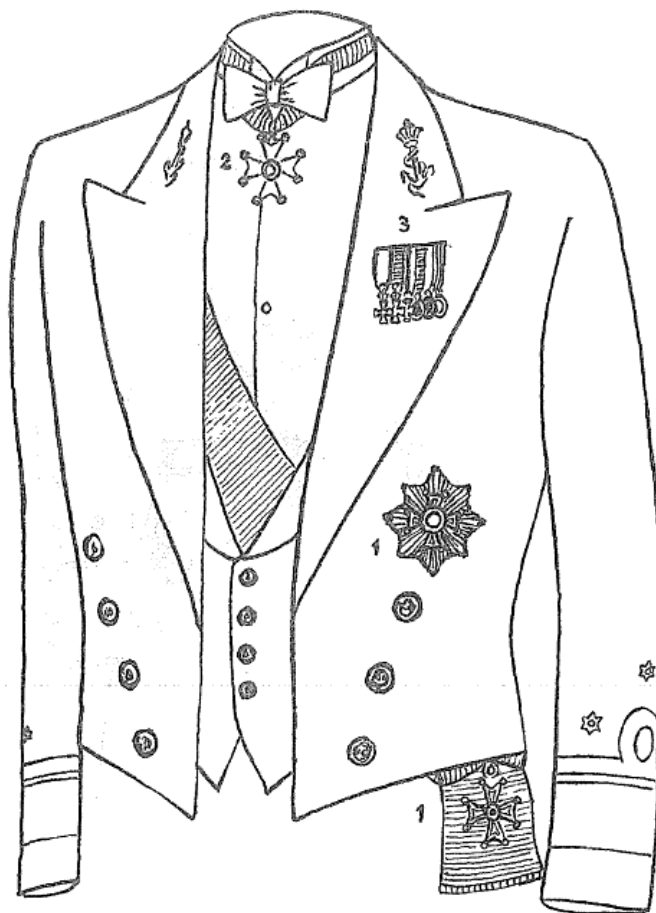
b. bij de avondkleding, waarbij grootkruisen, grootofficierkruisen en commandeurskruisen van model formaat worden gedragen, de commandeurskruisen, welke niet aan het lint om de hals worden gedragen, op het baadje worden gedragen in klein formaat, op de wijze, aangegeven in artikel 4640.

3. Indien bij een commandeurskruis een ordeteken behoort, dat als plaque op de borst moet worden gedragen, is daarop van toepassing hetgeen in de artikelen 4630 a en b is bepaald voor het dragen van de sterren van grootkruisen en grootofficieren.

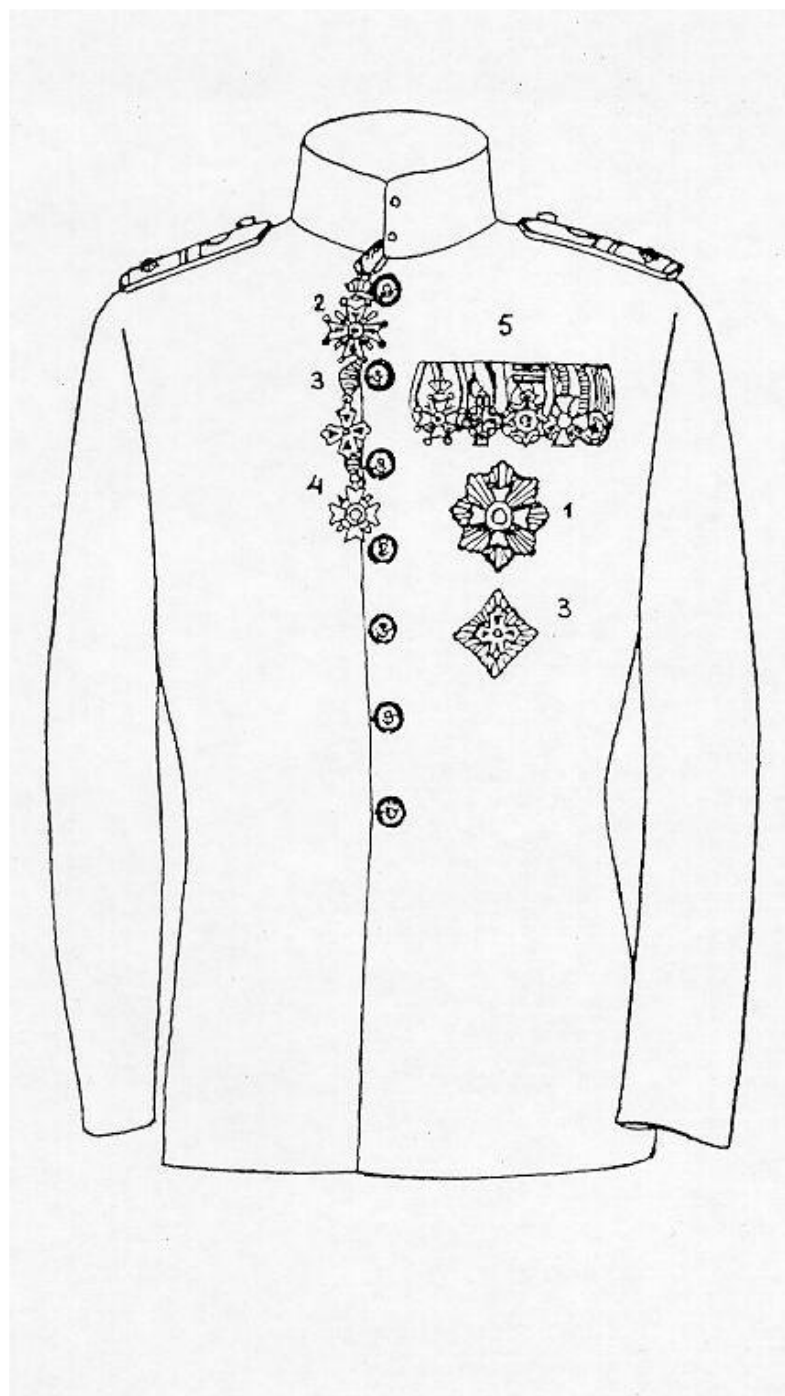
1. Nederlands grootofficierskruis met ster
2. Buitenlands grootkruis aan het lint met ster
3. Ster van een tweede buitenlands grootkruis
4. Buitenlands grootofficierskruis met ster
5. Onderscheidingen van modelformaat

Tenue 2, hier in de uitvoering voor kapiteins ter zee en hogere rangen

1. Grootkruis aan het lint met ster (bij aanwezigheid van vorstelijke personen of buitenlandse staatshoofden het lint *over* het vest)
2. Commandeurskruis
3. Onderscheidingen van klein formaat

Tenue 4, draagwijze voor tenue 5 is gelijk.

1. Ster van een Nederlands of buitenlands grootkruis
2. Nederlands commandeurskruis
3. Buitenlands grootofficierkruis met ster
4. Buitenlands commandeurskruis
5. Onderscheidingen van model formaat

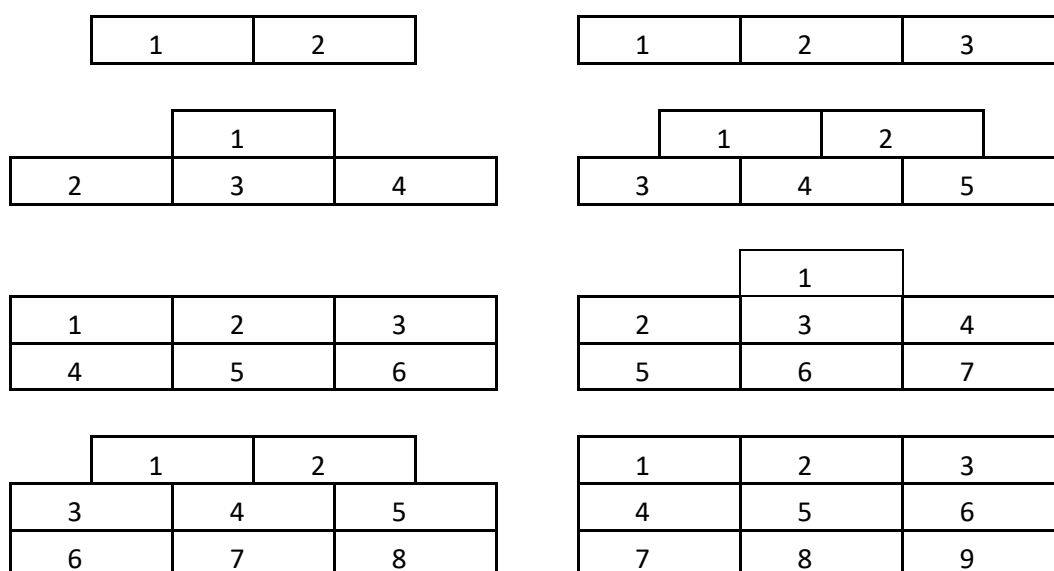
Tenue 12

4640 Onderscheidingen van klein formaat

- 4641 Een onderscheiding van klein formaat wordt op het uniform (avondtenues, T4, 5, 14 , 15 en 21) gedragen hangende aan het lint.
- 4642 Indien een officier, adjudant-onderofficier stafadjudant of adelborst bevoegd is meer dan een onderscheiding te dragen, worden de onderscheidingen van klein formaat - eveneens hangende aan het lint - bevestigd op een decoratiespeld, op de wijze, aangegeven in artikel 4621, echter niet over elkaar heen maar naast elkaar.
- 4643 Op de onderscheidingen van klein formaat zijn artikel 4622 tot en met 4624 van overeenkomstige toepassing.
- 4644 Onderscheidingen van klein formaat worden op een uniform met open kraag in of ter plaatse van het knoopsgat op de linkerrevers aangebracht, op een uniform met gesloten kraag op de wijze, aangegeven in artikel 4623.

4650 Linten (batons)

- 4651 Het lint van een onderscheiding, in de vorm van een baton, wordt op het uniform (T3, 6, 13 en 16) gedragen op het midden van de linkerborst, ter hoogte van de onderste naad van de mouwinzet. Bij uniformen met een borstzak meteen boven die borstzak.
- 4652 Indien een militair bevoegd is meerdere, maar niet meer dan 21, onderscheidingen te dragen, draagt hij de linten ervan in rijen van ten hoogste drie batons breedte, in welke rijen zij naast elkaar en zonder tussenruimte worden aangebracht, en wel op de wijze, welke hierna als voorbeeld is aangegeven.

En zo voorts.

- 4653 Indien een militair bevoegd is meer dan 21 onderscheidingen te dragen, draagt hij de linten ervan in rijen van ten hoogste vier batons breedte, in welke rijen zij naast elkaar en zonder tussenruimte worden aangebracht, en wel op de wijze, welke hierna als voorbeeld is aangegeven.

	1	2	
3	4	5	6
7	8	9	10
11	12	13	14
15	16	17	18
19	20	21	22

	1	2	3	
4	5	6	7	
8	9	10	11	
12	13	14	15	
16	17	18	19	
20	21	22	23	

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16
17	18	19	20
21	22	23	24

	1	2	
	3	4	5
6	7	8	9
10	11	12	13
14	15	16	17
18	19	20	21
22	23	24	25

En zo voorts.

4660 Welke decoratie op welk tenue

Tenue nummer	Benaming	Vorm, waarin onderscheidingen worden gedragen
2 / 3A / 12 / 13A	Blauwe ceremoniële tenue/ Witte ceremoniële tenue	model formaat, zie 4630 Algemeen
3 / 13	Blauwe geklede tenue / Witte geklede tenue	batons
4 / 14	Blauwe grote avondtenue / Witte grote avondtenue	klein formaat, zie 4630 Algemeen
5 / 15	Blauwe kleine avondtenue / Witte kleine avondtenue	voor officieren en adelborsten klein formaat, voor schepelingen ⁸⁹ model formaat, zie 4630 Algemeen
6 / 16 / 16A	Blauwe daagse tenue / Witte daagse tenue / kaki daagse tenue	Batons, niet verplicht op 16 en 16A
7 / 9	Boordtenue / Veldtenue	bij dit tenue worden geen onderscheidingen gedragen.
6A / 10	Blauwe daagse tenue met trui / Zomertenu	bij dit tenue worden geen onderscheidingen gedragen
1	Grote tenue	Model formaat, incl. sjerp, borststerren, plaques etc. Zie 4630 Algemeen
20	Galatenue Korps Mariniers	model formaat
21	Concerttenue voor militairen van de Marinierskapel	klein formaat

4670 Overige tenues

Op het adelborstenbaadje, de gesloten uniformjas met staande kraag, de witte gesloten jas en de galauniformjas met staande ponceaurode kraag worden de onderscheidingen op het midden van de linkerborst halverwege de tweede en derde knoop van het uniformpand gedragen.

⁸⁹ Voor de adjudant-onderofficieren stafadjudant: klein formaat.

5000 HOOFDDEKSELS

5100 Algemeen

- 5101 De in uniform geklede militair draagt buiten gebouwen, vaar-, vlieg- en voertuigen het bij het tenue behorende hoofddekseel.

Uitzonderingen:

- a. Bij oefeningen, tijdens inzet en bij specifieke werkzaamheden of omstandigheden kan een commandant tijdelijk en lokaal aanpassingen voorschrijven;
- b. Indien het dragen van wettelijk of in veiligheidsvoorschriften voorgeschreven hoofdbescherming verplicht is mag deze worden gedragen in plaats van het bij het tenue voorgeschreven hoofddekseel;
- c. Bij het berijden van een fiets als bestuurder of passagier mag het militaire hoofddekseel worden vervangen door een fietshelm.

- 5102 Hoofddekseels worden rechtstandig op het hoofd gedragen, aan de voorzijde het haar volledig bedekkend. Het hoofddekseel wordt zodanig gedragen, dat de onderrand van de voorzijde 2 cm boven de lijn van de wenkbrauwen blijft.
Voor de matrozenmuts: de derde K van Koninklijke midden boven de neus.
Voor de baret: het anker boven het linkeroog.
Voor pet en hoed: het anker midden boven de neus.
Gewapend en in troepenverband draagt men de stormband van pet, hoed en muts onder de kin. De stormband mag voorts onder de kin worden gedragen wanneer de mogelijkheid tot afwaaien bestaat.

5200 Baret

- 5201 De baret is voorzien van een goudkleurig of zwart onklaar anker met kroon.
- 5202 De baret met goudkleurig anker wordt gedragen bij het boordtenue en het kaki daagse tenue. De baret met goudkleurig anker mag ook worden gedragen bij het zomertenu en het blauwe daagse tenue met trui.
- 5203 De baret met zwart onklaar anker wordt gedragen bij het veldtenue.

5300 Pet, hoed en muts

- 5301 De pet dan wel hoed of muts wordt gedragen bij alle daagse tenues (m.u.v. kaki), de ceremoniële en de avondtenues.
- 5302 De commandant kan bij gelegenheden van representatieve aard, of indien eenheid van tenue gewenst is, bepalen dat collectief de pet/hoed/muts wordt gedragen.

5303 Afbeeldingen van hoofddeksels

Vloot, mannen

Vloot, vrouwen

Mariniers, mannen

Mariniers, vrouwen

Alle categorieën

Manschappen met dienstdaart < 6 jaar

Manschappen met dienstdaart > 6 jaar en overige schepelingen

Adelborsten en aspirant-officieren

Subalterne officieren en LTZ1/MAJMARN

Hoofdofficieren, m.u.v. LTZ1/MAJMARN

Vlagofficieren

5400 Wollen muts, zonnehoed, baseball-cap

- 5401 Bij zeer koud weer, ter beoordeling door de commandant, mag tijdens werkzaamheden bij de werkkleding (BT en VT) de wollen muts worden gedragen. Kazerne- en basiscommandanten kunnen hiertoe d.m.v. bekendmakingen plaatselijk algemeen geldende richtlijnen geven.
- 5402 Onder omstandigheden met zeer intensief zonlicht, ter beoordeling door de commandant, mag tijdens werkzaamheden bij de werkkleding (BT en VT) de zonnehoed worden gedragen. Kazerne- en basiscommandanten kunnen hiertoe d.m.v. bekendmakingen plaatselijk algemeen geldende richtlijnen geven.

- 5403 Bij het BT en het VT mogen de effen donkerblauwe respectievelijk de groene baseball cap worden gedragen tijdens werkzaamheden, ter beoordeling door de commandant.

6000 SABEL, PONJAARD EN ANDERE UITRUSTINGSSTUKKEN

6100 Sabel

6101 De sabel wordt gedragen bij de ceremoniële tenuen (1, 2, 12 en 20) door officieren en adjudanten onderofficier. Zij dragen daarbij altijd witte handschoenen. De sabel is altijd voorzien van een sabelkwast.

De sabel is onderdeel van de voorgeschreven tenues en is geen wapening in de zin van paragraaf 5102. Als de drager bij gewapende exercitie de sabel trekt wordt hij pas geacht 'gewapend' te zijn.

De sabel wordt verstrekt aan actief dienende officieren en adjudanten-onderofficier. Overige officieren en adjudanten-onderofficier⁹⁰ kunnen bij gelegenheid een sabel in bruikleen verstrekt krijgen.

Als in interservice verband het tenue 'DT2' uit DP 20-10 hoofdstuk 6 wordt voorgeschreven voor een gewapende eenheid (incl. erewacht en vaandelwacht/vaandelgroep) dragen adjudanten-onderofficier en officieren daarbij de sabel en witte handschoenen. Zie ook paragraaf 3320 en 3630.

Het dragen van en exerceren met sabels door andere militairen is nadrukkelijk niet toegestaan, ook niet voor 'sabelwachten' en dergelijke⁹¹. Onderofficieren in de rang t/m sergeant-majoor die deelnemen in een 'sabelwacht' als bedoeld in DP 20-10 bij een huwelijk kunnen daarvoor door tussenkomst van de protocolofficier KM een onderofficiersdegen in bruikleen krijgen.⁹²

⁹⁰ Zoals uit de KMR.

⁹¹ Voor instructiedoeleinden is dit, onder leiding van een instructeur, wel toegestaan.

⁹² Mail naar ceremonieel.marine@mindef.nl

Vloot

Mariniers

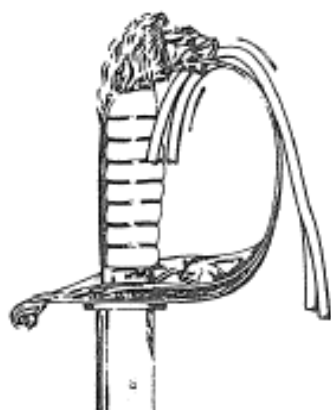
Sabelkwast voor adjudanten onderofficier en officieren t/m de rang van luitenant ter zee der 1e klasse (majoor der mariniers)

Sabelkwast voor vlagofficieren en voor officieren met de rang van kapitein ter zee (kolonel der mariniers) of kapitein-luitenant ter zee (luitenant-kolonel der mariniers)

De sabelkwast dient te worden bevestigd zoals hieronder getoond.

10. Het bevestigen van de sabelkwast aan de sabel voor officieren en adjudanten-onderofficier van het vlootpersoneel

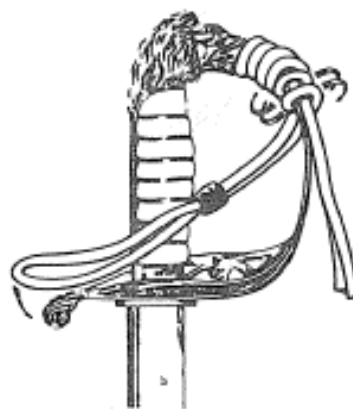
figuur 1

figuur 2

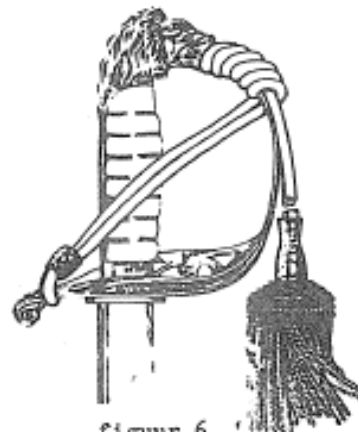
figuur 3

figuur 4

figuur 5

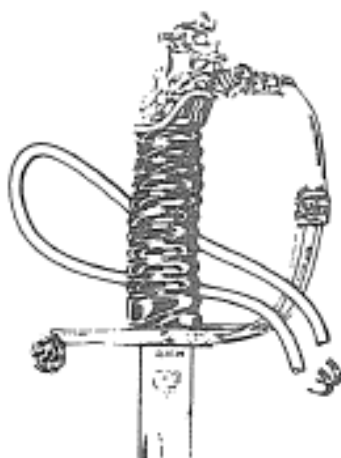
figuur 6

1

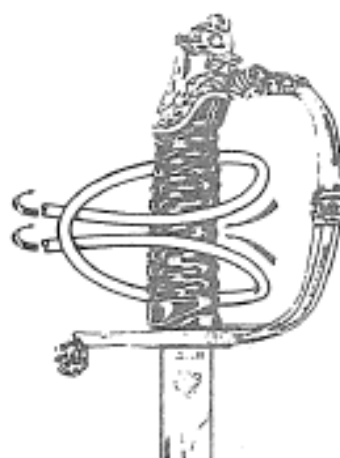
Avb 2

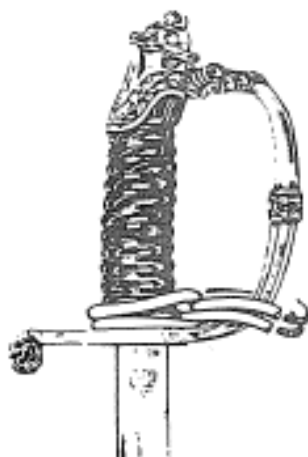
20. Het bevestigen van de sabelkwast aan de sabel voor officieren en adjudanten-onderofficier het korps mariniers

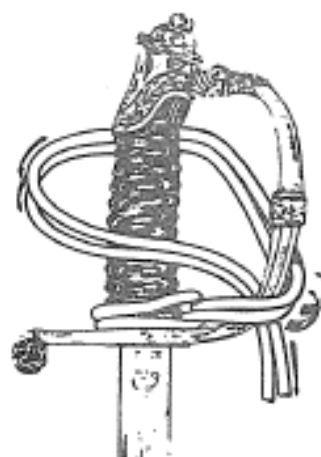
figuur 1

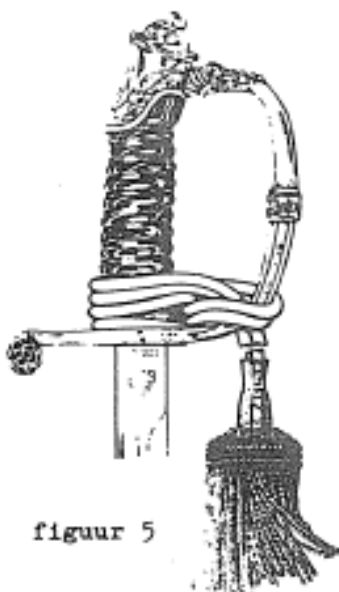
figuur 2

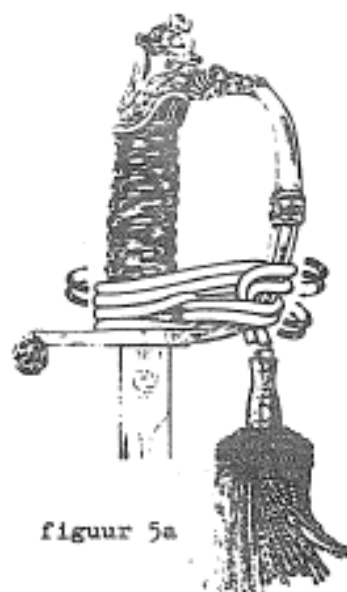
figuur 3

figuur 4

figuur 5

figuur 5a

6101 Bij de sabel hoort een koppel. Deze is als volgt uitgevoerd:

Vloot, voor bij de lange jas

Voor bij de korte jas

Voor bij de open jas (mariniers)

6102

De sabel wordt alleen 'op de haak' gedragen;

- a. bij beëdigingen door de beëdigende autoriteit en de te beëdigende militair,
- b. door de adjudant-onderofficier vaandeldrager,
- c. bij toespraken door de spreker indien noodzakelijk,
- d. bij ceremoniele diensten als dirigent van de marinierskapel der Koninklijke Marine,
- e. bij die gelegenheden waarbij de militair beide handen nodig heeft voor het aannemen en overgeven van zaken, zoals bijvoorbeeld bij het overdragen van een vaandel, het aannemen of uitreiken van een onderscheiding of een geschenk tijdens een ceremonie, etc.

Wanneer de sabel naar verwachting gedurende langere tijd op de haak gedragen moet worden, zoals bij een receptie, hangt men deze bij voorkeur af. De koppel blijft men dan wel dragen, de beide losse koppeleinden haakt men aan elkaar.

6200 Ponjaard

- 6201 De ponjaard wordt aan de ponjaardkoppel met ketting gedragen door adelborsten bij de ceremoniële en avondtenues. De ponjaard is onderdeel van de voorgeschreven tenues en is geen wapening in de zin van paragraaf 5102.
- 6201 De ponjaard draagt men slechts bij uitzondering op de haak, daar waar dat functioneel is zoals bijvoorbeeld op de dansvloer tijdens een bal of bij het bestijgen of afdalen van een trap.

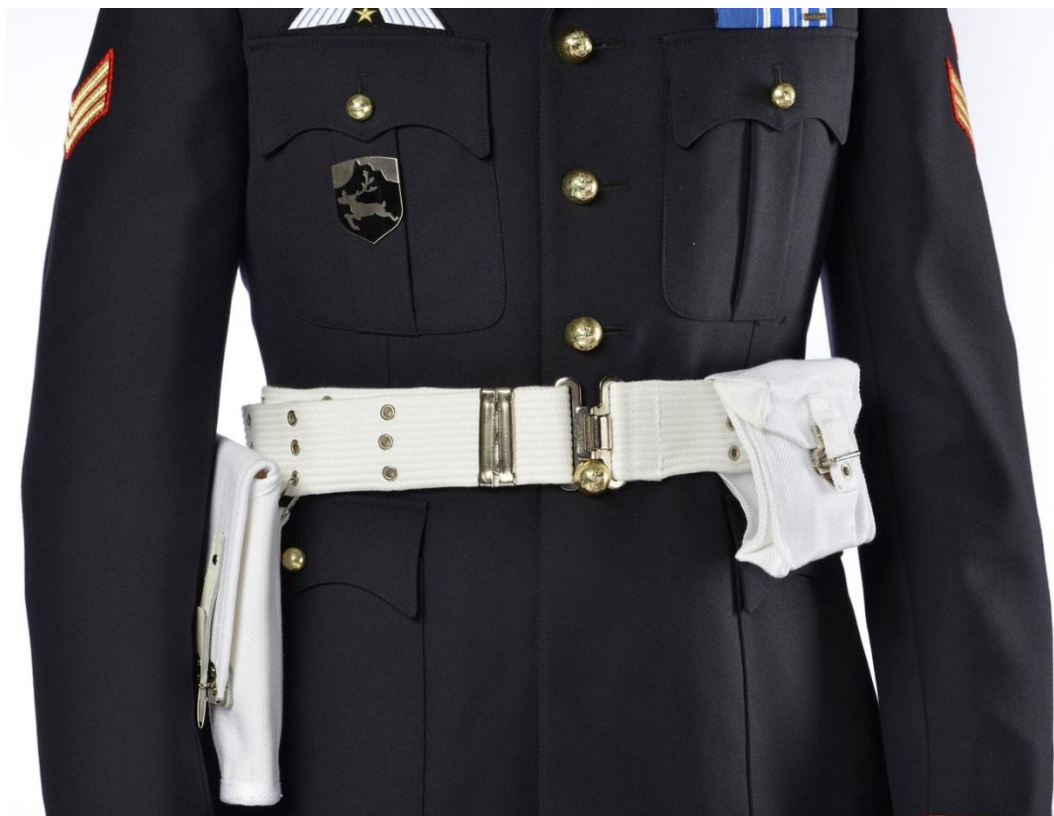

6300 Andere uitrustingsstukken, o.a. bij ceremoniële diensten

6301 Voor schepelingen en officieren der mariniers die het galatenue dragen zie onder 3300.

6302 Voor uitrustingsstukken te dragen bij ceremoniële diensten zie onder 3310 a.8 en b.7.

6303 Een onderofficier of andere schepeling belast met de functie 'onderofficier van de wacht' of 'commandant vuurpeloton bij militaire uitvaart' kan uitgerust worden met een witte koppel, pistooltas en pistoolkoord, alsmede een pistool. De 'leerling' kan uitgerust worden met een witte koppel.

7000 OVERKLEDING, HANDSCHOENEN EN SJAALS.

7100 Overkleding

De overkleding bestaat uit: de blauwe regenjas, de isolatiejas, de waterproof jas, de pijjekker en de mantel.

Daarnaast bestaan diverse varianten functionele overkleding die niet in dit hoofdstuk worden beschreven. Deze functionele kleding mag alleen gedragen worden tijdens de werkzaamheden waarvoor deze kleding is bedoeld. Overkleding wordt altijd gesloten gedragen.

7110 Blauwe regenjas⁹³ en isolatiejas

De regenjas-set bestaat uit een regenjas en een isolatiejas.

De regenjas, de regenjas met daarin vastgeritste isolatiejas en de enkele isolatiejas jas mogen worden gedragen over het boordtenue (T7) en het zomertenuet (T10).

De regenjas en de regenjas met daarin vastgeritste isolatiejas mogen worden gedragen over de Europese blauwe tenues met uitzondering van het blauwe ceremoniële tenue (T12) en het galatenue (T20).

De regenjas (zonder isolatiejas) mag worden gedragen over de tropentenuen met uitzondering van het witte ceremoniële tenue (T12).

De regenjas is voorzien van één rang- of standonderscheidingsteken zonder knoop, aangebracht op de voorsluiting van de regenjas. De chevrons, voor schepelingen t/m sergeant-majoor, adelborsten en aspirant-officieren, draagt men met de punt van de V naar beneden. De galons (het linkerschoudermodel, zie pt 4245), voor adjudanten-onderofficieren en officieren, draagt men met de krul van de galon naar boven. Geestelijk verzorgers dragen het symbool van hun denominatie boven de galons.

Adelborsten dragen één rangonderscheidingsteken op deze jas op de wijze zoals hierboven omschreven. Dit rangonderscheidingsteken is voorzien van een klaar anker met kroon, gedekt door een W, zoals hieronder getoond.

De regenjas wordt gedragen met de rits zo hoog mogelijk gesloten. De regenjas mag worden gedragen met de capuchon over het hoofd (alleen bij daadwerkelijke neerslag en/of koud weer.) De baret blijft dan op. Indien de capuchon niet als zodanig in gebruik is wordt deze opgerold in de kraag geborgen gedragen.

⁹³ Hiermee wordt niet de 'doorwerk-jas' zoals verstrekt aan eenheden bedoeld.

Bij de regenjas (al dan niet met isolatiejas) mag de regenbroek worden gedragen.

De isolatiejas is voorzien van één rang- of standonderscheidingsteken zonder knoop, aangebracht op de voorsluiting van die binnenvoering op de manier zoals voor de regenjas voorgeschreven.

regenjas met isolatiejas

regenjas

isolatiejas

7111 De groene waterproof jas

De groene waterproofjas mag worden gedragen over het veldtenue (T9) en over het kaki daagse tenue (T16A). De groene waterproof jas wordt geheel gesloten gedragen. Op de groene waterproof jas draagt de militair één rang- of standonderscheidingsteken van groene stof met zwart borduursel op de wijze zoals beschreven in 7110.

7120 Pijjekker

De pijjekker mag worden gedragen over het blauwe daagse tenue, het blauwe geklede tenue en het blauwe ceremoniële tenue. De pijjekker wordt gesloten met vier knopen of, indien de kraag dicht wordt gedragen, met zes knopen.

De pijjekker is voorzien van rang- of standonderscheidingsteken met knoop, aangebracht op donkerblauwe schouderbedekkingen.

De korte pijjekker voor mannelijke manschappen van het vlootpersoneel, die nog geen zes jaar werkelijke dienst hebben volbracht, wordt gesloten met vier knopen. De korte pijjekker is voor de mannelijke schepeling, behorende tot de 1e of de 2e klasse van de stand van matroos, voorzien van het klassenonderscheidingsteken, aangebracht op de linkerbovenmouw. Mannelijke manschappen van het vlootpersoneel met een dienstdienst van minder dan zes jaar dragen in voorkomende gevallen de hemdkraag over de kraag van de korte pijjekker.

Militairen gekleed in pijjekker, die gewapend zijn, dragen de koppel, wapens en bijbehorende uitrustingsartikelen over de pijjekker. De ceintuur op de achterzijde van de (lange) jekker wordt daartoe verwijderd.

Het vorenstaande is niet van toepassing ten aanzien van de sabel en de koppel van de officieren en van de adjudanten-onderofficier. Zij dragen de koppel onder de pijjekker en steken de sabel door de daarvoor bestemde opening in de linkerjaszak.

Indien de jekker wordt gedragen bij T2 of T3A, en de militair dus onderscheidingen van modelformaat zou dragen op de jas onder de jekker, kan de commandant ter plaatse bepalen dat deze onderscheidingen niet gedragen worden.

7130 Mantel

Over het blauwe ceremoniële tenue mag door officieren in de rang van kapitein ter zee / kolonel der mariniers en gelijkgestelde categorieën officieren-adjudanten en attaches) de mantel worden gedragen.

Alle andere officieren mogen de mantel dragen bij de avondtenues, zij dienen daar dan zelf in te voorzien.

Het dragen van de mantel is eveneens toegestaan voor militairen, behorende tot de marinierskapel der Koninklijke Marine en de tamboers en pijpers van het Korps Mariniers, indien (in troepenverband) wordt opgetreden.

- 7140** De commandant kan bepalen of, en zo ja welke, overkleding bij de eenheid bij bepaalde gelegenheden wordt gedragen.

7200 Handschoenen

Voor zover tot een tenue handschoenen behoren, is het daadwerkelijk dragen van die handschoenen verplicht:

- a. bij het dragen van de sabel;
- b. bij ceremoniële gelegenheden (ook in interservice-verband);
- c. door militairen ingedeeld in een gewapende troep (ook in interservice-verband);
- d. bij voorkomende gelegenheden, wanneer de commandant van een eenheid der zeemacht dat bepaalt.

In alle andere gevallen mag de militair de handschoenen ook in de hand meevoeren.

Wanneer een autoriteit de eed/belofte afneemt of een militair de eed/belofte aflegt, doet hij de rechterhandschoen of, indien deze laatste de eed op een vaandel aflegt, beide handschoenen uit.

Het dragen van handschoenen bij overkleding is toegestaan.

7300 Sjaal

Bij koud of regenachtig weer mag bij de blauwe regenjas, de blauwe isolatiejas of de pijjeker een zwarte of donkerblauwe sjaal worden gedragen.

Adjudanten-onderofficier en officieren mogen een witte sjaal dragen.

Ten aanzien van het dragen van de sjaal bij de overkleding geldt dat de sjaal onder die kleding wordt gedragen en wel zodanig dat de uiteinden ervan afhangen aan de voorzijde van het lichaam en niet uitsteken aan de onderzijde van de overkleding. De sjaal mag niet om de hals worden geknoopt.

Het dragen van een sjaal is niet toegestaan bij ceremoniële gelegenheden of in militair groepsverband, tenzij deze van bescheiden omvang zijn en eenheid van tenue gewaarborgd kan worden (bijvoorbeeld kranslegging bij strenge vorst).

7400 Regenbroek

Wanneer de weersomstandigheden hiertoe aanleiding geven, mag bij het uniform een regenbroek, in de kleurstelling van het uniform, worden gedragen, echter niet bij ceremoniële gelegenheden of in militair groepsverband. Zie ook 7111.

8000 DETAILBESCHRIJVINGEN VAN TECHNISCHE AARD

De beschrijvingen, opgenomen in deze afdeling, zijn een korte weergave van het uiterlijk aanzien en de constructie van de kleding- en uitrustingsstukken, onderscheidingstekenen en uitmonsteringen alsmede van de garnering en emblemen van de hoofddeksels. Voor de vervaardiging ervan geeft C-ZSK zo nodig nadere aanwijzingen. Van de onderscheidingstekenen en dergelijke, die hiervoor naar het oordeel van C-ZSK in aanmerking komen, stelt hij "standaardmodellen" vast.

8100 RANG- EN KLASSE-ONDERSCHIEDINGSTEKENEN

8110 Rangonderscheidingstekenen op de mouwen voor officieren en voor adjudantenonderofficier

1. De rangonderscheidingstekenen op de benedenmouwen voor officieren en voor onderofficieren met de rang van adjudant-onderofficier zijn:
 - a. voor officieren met de rang van admiraal: een galon, breed 5 cm, waarboven een galon van de normale breedte, voorzien van een krul; aan weerszijden van de krul twee boven elkaar geplaatste geborduurde zespuntige sterren;
 - b. voor officieren met de rang van vice-admiraal: een galon, breed 5 cm, waarboven een galon van de normale breedte, voorzien van een krul; boven en aan weerszijden van de krul een geborduurde zespuntige ster;
 - c. voor officieren met de rang van schout-bij-nacht: een galon, breed 5 cm, waarboven een galon van de normale breedte, voorzien van een krul; aan weerszijden van de krul een geborduurde zespuntige ster;
 - d. voor officieren met de rang van commandeur: een galon, breed 5 cm, van boven voorzien van een krul van galon van de normale breedte; boven de krul een geborduurde zespuntige ster;
 - e. voor officieren met de rang van kapitein ter zee: vier galons van de normale breedte; het bovenste galon voorzien van een krul;
 - f. voor officieren met de rang van kapitein-luitenant ter zee: drie galons van de normale breedte; het bovenste galon voorzien van een krul;
 - g. voor officieren met de rang van luitenant ter zee der 1e klasse: drie galons, waarvan het bovenste en het onderste van de normale breedte en het middelste van de halve breedte; het bovenste galon voorzien van een krul;
 - h. voor officieren met de rang van luitenant ter zee der 2e klasse oudste categorie: twee galons van de normale breedte; het bovenste galon voorzien van een krul;
 - i. voor officieren met de rang van luitenant ter zee der 2e klasse: twee galons, waarvan het bovenste van de normale breedte en het onderste van de halve breedte; het bovenste galon voorzien van een krul;
 - j. voor officieren met de rang van luitenant ter zee der 3e klasse: een galon van de normale breedte, van boven voorzien van een krul;
 - k. voor onderofficieren met de rang van adjudant-onderofficier: een galon van de halve breedte, van boven voorzien van een krul.
 - l. voor onderofficieren met de rang van adjudant-onderofficier, stafadjudant niveau 3, boven de krul voorzien van een zilveren onklaar anker omgeven door zilveren lauwertakken.
 - m. voor onderofficieren met de rang van adjudant-onderofficier, stafadjudant niveau 2, boven de krul voorzien van een gouden onklaar anker omgeven door zilveren lauwertakken.
 - n. voor onderofficieren met de rang van adjudant-onderofficier, stafadjudant niveau 1, boven de krul voorzien van een gouden onklaar anker omgeven door gouden lauwertakken.
2. De galons voor de officieren en voor de onderofficieren met de rang van adjudant-onderofficier zijn uitgevoerd in goud. De sterren voor vlagofficieren zijn van zilverdraad. Geestelijk verzorgers dragen de galons, vastgesteld voor de rang waarmee zij zijn gelijkgesteld, doch niet voorzien van een krul.

3. De galons zijn aangebracht rondom de benedenmouwen, evenwijdig aan elkaar, zodanig, dat de bovenkant van het bovenste galon 11 cm boven de onderkant van de mouw ligt en dat de ruimte tussen de galons 5 mm bedraagt. De krul in het bovenste galon is zodanig aangebracht, dat het naar achteren lopende galon boven ligt, de krul voor officieren met de rang van commandeur zodanig, dat de onderzijde ervan ligt onder het brede galon. De buitenmiddellijn van de krul bedraagt voor officieren 50 mm en voor onderofficieren met de rang van adjudant-onderofficier 45 mm.

8120 Rang- en klasse-onderscheidingsteken op schouderbedekkingen

1. De rang- en klasse-onderscheidingsteken op de donkerblauwe en groene schouderbedekkingen zijn overeenkomstig die, omschreven in artikel 4200 en 8110, doch in verkleinde vorm, met dien verstande dat:
 - a. voor vlagofficiëren de sterren van zilver of wit metaal zijn aangebracht op het brede galon;
 - b. de rang- en klasse-onderscheidingsteken op de rechthoekige groene schouderbedekkingen van zwart garen zijn.
 - c. de rang- en klasse-onderscheidingsteken op de rechthoekige donkerblauwe schouderbedekkingen van okergeel garen zijn.
2. De donkerblauwe schouderbedekkingen bestaan in drie uitvoeringen, namelijk een verstevigde versie met knoop (anker- of mariniersknoop), een verstevigde versie zonder knoop en een rechthoekige niet verstevigde versie zonder knoop.
3. De rang- en klasse-onderscheidingsteken worden met gebruikmaking van de verstevigde donkerblauwe schouderbedekkingen met knoop gedragen:
 - a. door militairen van het vlootpersoneel en geestelijk verzorgers: op de pijjekker, het witte avondbaadje, de gesloten witte jas met staande kraag, de korte witte jas, het witte tropenoverhemd en de witte blouse met korte mouwen van het tropentenu;
 - b. door militairen van het Korps Mariniers: op de pijjekker, de witte gesloten jas met staande kraag, het witte avondbaadje en het witte tropenoverhemd.
4. De rang- en klasse-onderscheidingsteken worden met gebruikmaking van de verstevigde donkerblauwe schouderbedekkingen zonder knoop gedragen:
 - a. door militairen van het vlootpersoneel en geestelijk verzorgers: op de blauwe trui, het witte overhemd, de witte blouse met lange mouwen, het witte overhemd met korte mouwen en de witte blouse met korte mouwen van het Europese tenue en de donkerblauwe boordtenuejas;
 - b. door militairen van het Korps Mariniers, adelborsten en aspirant officieren voor het Korps Mariniers, officieren der marinierskapel en schepelingen BDMZKT: op de blauwe trui, het witte overhemd, de witte blouse met lange mouwen, het witte overhemd met korte mouwen van het Europese tenue en de witte blouse met korte mouwen van het Europese tenue.
5. De rang- en klasse-onderscheidingsteken worden met gebruikmaking van de rechthoekige niet verstevigde donkerblauwe schouderbedekkingen zonder knoop gedragen:
 - a. door militairen van het vlootpersoneel en geestelijk verzorgers: op de NFP blauwe boordtenuejas, het blauwe poloshirt, de nat weer jas en de losse binnenvoering;
6. De rang- en klasse onderscheidingsteken in zwart garen op de rechthoekige groene schouderbedekkingen worden gedragen op het kaki overhemd met korte mouwen, de NFP groene jas van het veldtenue en de groene waterproof jas.
7. Voor de geestelijk verzorgers, met uitzondering van de humanistische raadslieden en de rabbijnen, is op de verstevigde donkerblauwe schouderbedekkingen boven de galons een borduursel in goud aangebracht, voorstellende een kruis, aan weerszijden omgeven door eikenloof.
8. Voor de humanistische raadslieden is op de verstevigde donkerblauwe schouderbedekkingen boven de galons een borduursel in goud aangebracht, voorstellende een vijfpuntige ster, met aan de onderzijde tegen de ster een bloemmotief, samengesteld uit een achtbladige geopende bloem, aan weerszijden omgeven door eikenloof.
9. Voor de rabbijnen is op de verstevigde donkerblauwe schouderbedekkingen boven de galons een borduursel in goud aangebracht, voorstellende de twee tafelen der wet met daarboven een davidster, aan weerszijden omgeven door eikenloof.
10. Voor de pandits is op de verstevigde donkerblauwe schouderbedekkingen boven de galons een borduursel in goud aangebracht, voorstellende notg
11. Voor de imams is op de verstevigde donkerblauwe schouderbedekkingen boven de galons een borduursel in goud aangebracht, voorstellende de wassende maansikkel met vijfpuntige ster.
12. Voor de boeddhistische raadslieden is op de donkerblauwe schouderbedekkingen boven de galons een borduursel in goud aangebracht, voorstellende een Dharmachakra wiel.
13. De onder 7 t/m 12 hierboven genoemde onderscheidingstekens zijn op de rechthoekige donkerblauwe schouderbedekkingen niet uitgevoerd in goud maar in okergeel garen, en op de rechthoekige groene schouderbedekkingen niet in goud maar in zwart garen.

8130 Rangonderscheidingsteken op de mantel

1. De rangonderscheidingsteken op de mantel bestaan uit een of meer brede of smalle galons van goud, die op onderlinge afstand van 2,5 mm zijn aangebracht op de uiteinden van de kraag.
De galons zijn niet voorzien van een krul. De brede galons zijn 10 mm breed, de smalle galons 2,5 mm breed.
2. Officieren met de rang van schout-bij-nacht of met een hogere rang dragen een brede en een smalle galon in de vorm van een V-teken. Officieren met de rang van commandeur dragen alleen een brede galon in die vorm. De galons lopen evenwijdig aan de benen van de hoek van het uiteinde van de kraag; boven de galons de sterren, genoemd in artikel 4100.
3. Officieren met de rang van kapitein ter zee, kapitein-luitenant ter zee, luitenant ter zee der 2^e klasse oudste categorie of luitenant ter zee der 3e klasse dragen een of meer galons in de vorm van een V-teken. Het aantal is afhankelijk van de rang en komt overeen met het aantal galons, genoemd in artikel 8110. De galons lopen evenwijdig aan elkaar en evenwijdig aan de benen van de hoek van het uiteinde van de kraag.
4. Officieren met de rang van luitenant ter zee der 1e klasse dragen drie smalle galons; twee galons, in de vorm van een V-teken, lopen evenwijdig aan elkaar en evenwijdig aan de benen van de hoek van het uiteinde van de kraag, het derde galon is tussen de galons aangebracht, doch alleen aan de korte zijde van het uiteinde van de kraag.
5. Officieren met de rang van luitenant ter zee der 2e klasse dragen twee smalle galons; een galon, in de vorm van een V-teken, loopt evenwijdig aan de benen van de hoek van het uiteinde van de kraag, het tweede galon is aangebracht boven de eerste, doch alleen aan de korte zijde van het uiteinde van de kraag.
6. De rangonderscheidingsteken voor militairen, ingedeeld bij de Marinierskapel en voor schepelingen behorende tot de tamboers en pijpers van het Korps Mariniers bestaan uit:
 - a. voor officieren: zoals in het derde, vierde en vijfde lid is bepaald;
 - b. voor adjudantenonderofficier: een glanzend messing galon met krul, breed 5 cm, hoog 4 cm; de onderkant van de krul eindigt op het horizontale deel en is voorzien van een speld;
 - c. voor overige schepelingen: een of meer glanzend messing strepen met een dikte van 1 cm en een breedte van 5 cm in V-vorm met een hoek van 135 graden, voorzien van een speld.

8140 Rangonderscheidingsteken op beide bovenmouwen voor sergeantmajoor, sergeanten en korporaal; klasse-onderscheidingsteken op de linkerbovenmouw voor manschappen

1. De rangonderscheidingsteken op beide bovenmouwen voor militairen met de rang van sergeant-majoor, sergeant of korporaal en de klasse onderscheidingsteken op de linkerbovenmouw voor militairen, behorende tot de 1e of de 2e klasse van de stand van matroos, zijn:
 - a. voor militairen met de rang van sergeant-majoor: vier V-vormige tekens van goudgalon, breed 8 mm, de benen der tekens, elk 45 mm, vormen een hoek van 120°;
 - b. voor militairen met de rang van sergeant: overeenkomstig die, omschreven onder a, doch drie V-vormige tekens;
 - c. voor militairen met de rang van korporaal: overeenkomstig die, omschreven onder a, doch twee V-vormige tekens;
 - d. voor militairen, behorende tot de 1e klasse van de stand van matroos, met uitzondering van de aspirant-officieren: overeenkomstig die, omschreven onder a, doch een V-vormig teken, breed 8 mm;
 - e. voor militairen, behorende tot de 2e klasse van de stand van matroos, met uitzondering van de aspirant-officieren: overeenkomstig die, omschreven onder a, doch een V-vormig teken van rode kleur, breed 8 mm.
2. De V-vormige tekens zijn onder elkaar geplaatst op een ondergrond van een bepaalde stof, zodanig, dat die ondergrond aan alle buitenzijden van het onderscheidingsteken 2,5 mm uitsteekt.
3. Indien de onderscheidingsteken zijn aangebracht:
 - a. op een donkerblauwe ondergrond of, voor onderofficieren van de mariniers, onderofficieren BDMZKT en sergeanten- en korporaaladelborst, op een ponceaurode ondergrond: is die ondergrond van donkerblauw onderscheidenlijk ponceaurood laken;
 - b. op een witte ondergrond: zijn de V-vormige tekens geborduurd op een ondergrond van wit katoen.

4. De rangonderscheidingsteken op beide bovenmouwen en de klasseonderscheidingsteken op de linkerbovenmouw zijn zodanig aangebracht, dat de denkbeeldige lijn, die de bovenste punten van het onderscheidingsteken verbindt, ligt op 15 cm van de armsgatnaad.

8150 Rang- en klasse-onderscheidingsteken op de gala-uniformjas voor onderofficieren - met uitzondering van de adjudantenonderofficier - en manschappen van het Korps Mariniers

De rang en klasse onderscheidingsteken op de gala-uniformjas voor militairen van het Korps Mariniers met de rang van sergeant-majoor, sergeant of korporaal of behorende tot de 1e klasse van de stand van marinier, zijn:

1. voor militairen met de rang van sergeant-majoor: op beide benedenmouwen een dubbele chevron van goudgalon, staande met de tophoeken, onderscheidenlijk 165, 230 en 305 mm van de onderkant der mouw; de uiteinden van de dubbele chevron, vallende in de binnen- en buitennaad;
- de onderkanten van die uiteinden op de rode bies van de omslag; elke chevron breed 23 mm; de chevrons naast elkaar met een tussenruimte van 2 mm op een ondergrond van ponceaurood laken; de dubbele chevron, uitgezonderd de uiteinden, omgeven door een 2 mm uitstekende bies van ponceaurood laken;
2. voor militairen met de rang van sergeant: op de beide benedenmouwen een chevron van goudgalon, staande met de tophoeken onderscheidenlijk 165 en 230 mm van de onderkant van de mouw; de uiteinden der chevron vallende in de binnen- en buitennaad; de onderkanten van die uiteinden op de rode bies van de omslag; de chevron breed 23 mm; de chevrons, uitgezonderd de uiteinden, omgeven door een 2 mm uitstekende bies van ponceaurood laken;
3. voor militairen met de rang van korporaal: overeenkomstig die, omschreven onder a, doch van gele wol;
4. voor militairen, behorende tot de stand van marinier der 1e klasse: op de linkerbenedenmouw een dubbele chevron, overeenkomstig die, omschreven onder a, doch van rode wol, aangebracht zonder tussenruimte en niet voorzien van een bies van ponceaurood laken.

8160 Onderscheidingsteken stafadjudant

1. Boven de galon van onderofficieren met de rang van adjudant-onderofficier, aangesteld als stafadjudant wordt het onderscheidingsteken stafadjudant aangebracht. Dit onderscheidingsteken bestaat uit:
 - a. Voor een stafadjudant aangesteld op niveau 1: een rondlopende, in gouddraad uitgevoerde, lauwertak met daarin een, in gouddraad uitgevoerd, onklaar anker;
 - b. Voor een stafadjudant aangesteld op niveau 2: een rondlopende, in zilverdraad uitgevoerde, lauwertak met daarin een, in gouddraad uitgevoerd, onklaar anker.
 - c. Voor een stafadjudant aangesteld op niveau 3: een rondlopende, in zilverdraad uitgevoerde, lauwertak met daarin een, in zilverdraad uitgevoerd, onklaar anker.
2. De onderkant van het onderscheidingsteken wordt 50 mm boven de krul geplaatst.
3. Het onderscheidingsteken stafadjudant op de rangonderscheidingsteken in goud garen op rechthoekige donkerblauwe schouderbedekkingen zijn voorzien van het embleem beschreven in lid 1, uitgevoerd in goud en zilver garen.
4. Het onderscheidingsteken stafadjudant op de rangonderscheidingsteken in zwart garen op rechthoekige groene schouderbedekkingen, en in okergeelgaren op rechthoekige donkerblauwe schouderbedekkingen, zijn voorzien van het embleem beschreven in lid 1, uitgevoerd in geel en grijs garen.

8200 KORPSONDERSCHIEDINGSTEKENEN, DIENSTGROEPONDERSCHIEDINGSTEKENEN, BREVETONDERSCHIEDINGS- EN VAARDIGHEIDSTEKENEN

8210 Korpsonderscheidingstekenen voor officieren

1. Het korpsonderscheidingsteken voor officieren bestaat uit een borduursel aangebracht rechtstreeks op de revers of op de staande kraag, voorstellende:
 - a. voor de korpsen zeeofficieren, officieren der mariniers, officieren der mariniers speciale diensten, officieren der Marinierskapel en officieren van speciale diensten: een onklaar anker, gedekt door een kroon, het geheel van gouddraad;
 - b. voor de korpsen officierenvlieger en officierenwaarnemer: het vooraanzicht van een vliegtuigmotor, waarachter een verticaal geplaatste vliegtuigschroef van twee bladen, gedekt door een kroon, het geheel van gouddraad;
 - c. voor het korps officieren technische dienst: twee gekruiste bliksemschichten met de punten naar boven, op het kruispunt een verticaal geplaatste brandende toorts, gedekt door een kroon, het geheel van gouddraad;
 - d. voor het korps officieren logistieke dienst: een onklaar anker, gedekt door een kroon, het geheel van zilverdraad;
 - e. voor het korps officierenarts: het esculaapteken, gedekt door een kroon, het geheel van gouddraad, de tongen van de slangen in rood;
 - f. voor het korps officierentandarts: het esculaapteken, gedekt door een kroon, het geheel van zilverdraad, de tongen van de slangen in rood;
 - g. voor het korps officierenapotheker: een dubbel esculaapteken, gedekt door een kroon, het geheel van zilverdraad, de tongen van de slangen in rood;
 - h. voor de geestelijk verzorgers, met uitzondering van humanistische raadslieden, rabbijnen, pandits, imams en boeddhistische raadslieden: een kruis, aan weerszijden omgeven door eikenloof, het geheel van gouddraad;
 - i. voor de humanistische raadslieden: een vijfpuntige ster, met aan de onderzijde tegen de ster een bloemmotief, samengesteld uit een achtbladige geopende bloem, aan weerszijden omgeven door eikenloof, het geheel van gouddraad;
 - j. voor de rabbijnen: de twee tafelen der wet met daarboven een davidster, aan weerszijden omgeven door eikenloof, het geheel van gouddraad.
 - k. Voor de pandits; notg
 - l. Voor de imams: een wassende maansikkel en een vijfpuntige ster, geheel van gouddraad.
 - m. Voor de boeddhistische raadslieden: een Dharmachakra wiel.
2. De korpsonderscheidingstekenen, genoemd in het eerste lid, onder a en d, zijn op de uiteinden van de kraag zodanig aangebracht, dat de uiteinden van de ankertouwen naar binnen wijzen of, indien zij worden gedragen op schouderbedekkingen, zodanig dat de uiteinden van de ankertouwen naar voren wijzen.
3. De korpsonderscheidingstekenen, genoemd in het eerste lid, worden gedragen op de rechterbovenbouw van het boordtenue. Dit geldt niet voor de officieren der mariniers, officieren der mariniers speciale diensten en de officieren der Marinierskapel.
4. De korpsonderscheidingstekenen, genoemd in het eerste lid, worden vervaardigd met een zwart borduursel op een groene ondergrond (wit borduursel daar waar hierboven zilverdraad is vermeld) en gedragen op de rechterbovenbouw van het veldtenue. Dit geldt niet voor de officieren der mariniers en officieren der mariniers speciale diensten. Deze dragen daar het Korpsembleem in zwart borduursel op een groene ondergrond. De officieren der Marinierskapel dragen daar een harp in zwart borduursel op een groene ondergrond.

8220 Het onderscheidingsteken van het Korps Mariniers voor het kaki tenue

1. Het onderscheidingsteken van het Korps Mariniers voor het kaki tenue bestaat uit het korpsembleem, geborduurd met gekleurd garen, op een ondergrond van donkerblauw laken, lang 12 cm en breed 65 mm, op welke ondergrond, boven het borduursel, met rood garen onder elkaar zijn aangebracht de woorden "KORPS" en "MARINIERS".

2. Het korpsonderscheidingsteken wordt zodanig op de rechterbovenmouw van het kaki hemd aangebracht, dat de afstand tussen de onderkant van het onderscheidingsteken en de armsgatnaad van de mouw 15 cm bedraagt.

8230 Onderscheidingsteken van dienstgroepen en onderverdelingen daarvan

1. Het dienstgroeponderscheidingsteken voor schepelingen bestaat uit een borduursel, voorstellende voor de dienstgroep:

- a. operationele dienst: een onklaar anker, gedekt door een kroon, het geheel in gouddraad;
- b. technische dienst: twee gekruiste bliksemschichten, door het kruispunt een verticaal geplaatste brandende toorts, bliksemschichten met de punt naar boven, in het midden bijeengehouden door vijf wikkelingen, gedekt door een kroon, het geheel van gouddraad;
- c. logistieke dienst: een onklaar anker, gedekt door een kroon, het geheel in zilverdraad;
- d. bijzondere diensten, met uitzondering van de onderdelen tamboer, pijper en muzikant: een klaar anker, gedekt door een kroon, het geheel in gouddraad;

2. Het aanvullend onderscheidingsteken voor schepelingen, behorende tot de subdienstgroep geneeskundige dienst van de dienstgroepen mariniers en logistieke dienst, bestaat uit een borduursel, voorstellende een esculaapteken, zonder kroon, uitgevoerd in gouddraad.

3. De onderscheidingsteken voor schepelingen, behorende tot de onderdelen tamboer, pijper en muzikant van de dienstgroep bijzondere diensten, bestaat uit een borduursel, voorstellende:

- a. voor de onderdelen tamboer en pijper:
 - indien de schepeling de rang van adjudant-onderofficier bekleedt: een gouden bies van 3 mm breed;
 - voor de overige schepelingen: een galon in goud van 5 mm breed;
- b. voor het onderdeel muzikant: een harp, gedekt door een kroon, het geheel in gouddraad, op een rechthoekige ponceauode achtergrond.

4. De dienstgroeponderscheidingsteken, genoemd in het eerste lid, worden gedragen:
- op de linkerbovenmouw van de gesloten dan wel lange jas⁹⁴, de korte jas of het blauwe serge hemd, zodanig dat de onderkant van het onderscheidingsteken ligt op 15 cm afstand van de armsgatnaad, met dien verstande dat schepelingen, behorende tot de dienstgroep mariniers en schepelingen, behorende tot de onderdelen tamboer, pijper van de dienstgroep mariniers en muzikant van de dienstgroep bijzondere diensten, het dienstgroeponderscheidingsteken dragen op de beide schouderlappen van de open uniformjas.
- op de rechtermouw van de jas van het boordtenue

5. De onderscheidingsteken, genoemd in het tweede en derde lid, worden gedragen:
a. door de schepelingen, behorende tot de subdienstgroep geneeskundige dienst van de dienstgroepen mariniers en logistieke dienst: op de linkerondermouw van de korte jas of het hemd, op een afstand van 16 cm van de onderkant daarvan;
b. door schepelingen met de rang van adjudant-onderofficier, behorende tot de onderdelen tamboer en pijper van de dienstgroep mariniers: een gouden bies, breed 3 mm, aangebracht op beide schouderlappen van de open uniformjas;
c. door schepelingen, met een lagere rang dan die van adjudant-onderofficier, behorende tot de onderdelen, genoemd onder b: rondom de beide ondermouwen van de open jas, op een afstand van 8,5 cm van de onderkant daarvan;
d. door de schepelingen, behorende tot het onderdeel muzikant van de dienstgroep bijzondere diensten: op de linkerbovenmouw van de open jas.

⁹⁴ Alleen voor de AOO SA-1 die de functie van krijgsmachtdeeladjudant KM vervult.

6. De onderscheidingsteken en genoemd in het eerste lid en in het derde lid onder b. worden uitgevoerd in zwart borduursel op een groene achtergrond (wit borduursel voor de logistieke dienst). Deze worden gedragen op de rechtermouw van de jas van het boordtenue.

8240 Eenheidsemblemen

1. Het eenheidseembleem voor het boordtenue van militairen van het vlootpersoneel, inclusief het Korps Adelborsten, bestaat uit een in wit garen geborduurd onklaar anker met kroon en de naam van de eenheid, op een donkerblauwe ondergrond.
2. Het eenheidseembleem voor het boordtenue van militairen van het vlootpersoneel in opleiding, met uitzondering van het Korps Adelborsten, bestaat uit een in wit garen geborduurd onklaar anker met kroon en de naam van de eenheid, op een korenblauwe ondergrond.
3. Het eenheidseembleem voor het veldtenue van militairen van het Korps Mariniers, en voor militairen van het vloot personeel die het veldtenue dragen, bestaat uit een in zwart garen geborduurd onklaar anker met kroon en de naam van de eenheid, op een olijfgroene ondergrond.
4. Dit eenheidseembleem is 5 cm bij 5,5 cm en wordt gedragen op het boordtenue dan wel het veldtenue, midden boven de linkerborstzak.
5. Alle eenheidsemblemen, ook die bestemd voor de blauwe, witte of bijzondere tenues, worden vastgesteld door de uniformcommissie KM. Zie ook paragraaf 4450.

8250 De kroon voor onderofficieren van de mariniers

1. De kroon voor onderofficieren van het Korps Mariniers is hoog 2 cm en breed 2,5 cm.
2. De kroon is uitgevoerd in gouddraad, geplaatst op een ondergrond van ponceaurood laken, welke ondergrond aan alle buitenzijden van de kroon 2,5 mm uitsteekt.
3. De kroon is op de linkerbovenmouw van de open uniformjas en het avondbaadje⁹⁵ aangebracht zodanig, dat de onderkant van de kroon op 15 cm - voor de gala-uniformjas op 21 cm - afstand ligt van de armsgatnaad.

8260 Omschrijving van enkele emblemen

Hieronder worden enkele emblemen beschreven die op het uniform gedragen mogen worden. De lijst is niet uitputtend.

8261 Onderscheidingsteken en voor duikers

1. De onderscheidingsteken en voor militairen die in het bezit zijn van een van de hierna genoemde brevetten of aantekeningen van bekwaamheid, zijn:
 - a. voor het brevet scheepsduiker en de aantekening van bekwaamheid hulp-duikofficier: een duikerhelm;
 - b. voor de brevetten duiker, seinmeester en duikmeester en de aantekening van bekwaamheid duikofficier: een duikerhelm, met aan weerszijden een naar de duikerhelm toezwemmende dolfijn;
 - c. voor de brevetten kikvorsman en instructeur kikvorsman en de aantekening van bekwaamheid officier kikvorsman: het profiel van een kikvorsman met uitrusting, gezien van voren, geplaatst voor twee gekruiste zwemvliezen.
2. De onderscheidingsteken en zijn uitgevoerd in goudkleurig metaal.

8262 Brevetonderscheidingsteken en voor luchtvaardenden

1. De onderscheidingsteken en voor de brevetten voor luchtvaardenden zijn:
 - a. voor het brevet vlieger (marinevliegbrevet): een vliegende adelaar van goud op een cirkelvormig oranje veld, omgeven door een gouden rand;

⁹⁵ Voor stafadjudanten.

- b. voor het brevet waarnemer: een cirkelvormig azuurblauw veld, omgeven door een gouden rand; in het veld de letter W van goud; aan weerszijden van het veld een horizontaal gespreide adelaarsvleugel van goud;
- c. voor de volgende brevetten een cirkelvormig azuurblauw veld, waarin van goud de letters die achter die brevetten zijn vermeld, het veld omgeven door een gouden rand; aan de rechterzijde van het veld een schuin omhoog staande gespreide adelaarsvleugel van goud; de vorenbedoelde brevetten en letters zijn:

- vliegtuigboordelektronicus BE
- boordwerktuigkundige BW
- vliegtuigsensoroperator SO
- helikopterredder HR
- boordmitrailleurshutter MS
- precisieschutter S
- grondwerktuigkundige GW
- Vliegdekofficier VDO.

d. voor de militairen die in het bezit zijn van het brevet vlieger en het brevet waarnemer: het onderscheidingsteken, omschreven onder a, waarvan het oranje veld gedeeltelijk valt over een daaronder gelegen cirkelvormig azuurblauw veld, waarin de letter W van goud, aan weerszijden omgeven door een lauwertak van goud;

e. voor de militairen die in het bezit zijn van twee of meer van de brevetten, genoemd onder c: het onderscheidingsteken, omschreven onder c, doch in het veld, boven elkaar aangebracht, de letters of lettergroepen welke onder c voor de betrokken brevetten zijn aangegeven.

2. De brevetonderscheidingstekenen bestaan in een geborduurde uitvoering en in een metalen uitvoering.

3. Ten aanzien van de brevetten voor luchtvaardenden geldt dat deze worden toegekend oor de groepsoudste marineluchtvaartdienst en indien een zodanig brevet vervalt of wordt ontnomen, de militair het onderscheidingsteken van dat brevet mag blijven dragen, tenzij - ingeval van ontneming - de redenen daarvan naar het oordeel van de groepsoudste marineluchtvaartdienst van zodanige aard zijn, dat de militair onwaardig wordt geacht het betrokken onderscheidingsteken nog langer te dragen.

8263 De kroon voor adelborsten

1. Het onderscheidingsteken voor adelborsten, ten teken van een verkregen beloning wegens behaalde studieresultaten, bestaat uit een borduursel van gouddraad, voorstellende een kroon, welke aan de onderzijde en gedeeltelijk aan de rechter- en aan de linkerzijde is omgeven door een lauwertak.

2. Het onderscheidingsteken wordt zodanig op de linkerbovenmouw aangebracht dat de onderkant van het borduursel ligt op 15 cm afstand van de armsgatnaad.

8264 Het onderscheidingsteken voor adelborsten

1. Het onderscheidingsteken voor adelborsten ("vloot EN mariniers"), ten behoeve van de blauwe trui, aangebracht op een donkerblauwe ondergrond, bestaat uit een lapje van donkerblauwe stof, waarop in drukletters, hoog 1 cm, met gouddraad geborduurd de woorden "KORPS ADELBORSTEN".

2. De onderscheidingstekenen worden zodanig op de linkerbovenmouw van de blauwe trui, dat de bovenkant ervan onmiddellijk ligt tegen en evenwijdig aan de armsgatnaad.

8265 Emblemen voor adelborsten

1. De brevetten voor adelborsten zijn:

- schipper
- schermer
- scherpschutter
- zweefvlieger
- duiker
- berg- en klimsporter
- tamboer.

2. De brevetten bestaan uit een borduursel van gouddraad omgeven door een omlijsting van gouddraad.

3. Het onderscheidingsteken wordt zodanig op de rechterbovenmouw aangebracht dat de onderkant van het borduursel ligt op 15 cm afstand van de armsgatnaad.

8266 Het onderscheidingsteken koudweertraining

Het onderscheidingsteken koudweertraining bestaat uit een metalen schild, waarop in wit een springend hert is afgebeeld tegen een zwarte berg; de lucht boven de berg is uitgevoerd in wit. Het onderscheidingsteken wordt gedragen op de rechterborst ter hoogte van de oksel of, op een kledingstuk voorzien van borstzakken, op het midden van de rechterborstzak.

8267 Het onderscheidingsteken marineluchtvaartdienst

Het onderscheidingsteken marineluchtvaartdienst, dat - wat het model betreft - overeenkomt met het onderscheidingsteken van een brevet voor luchtvaardenden, bestaat uit een cirkelvormig azuurblauw veld, omgeven door een zilveren rand, in het veld de letters MLD van zilver, aan de rechterzijde van het veld een schuin omhoogstaande gespreide adelaarsvleugel van zilver. Het onderscheidingsteken bestaat in een geborduurde en in een metalen uitvoering.

8268 Het insigne onderzeedienst

Het insigne onderzeedienst bestaat, zowel voor officieren als voor schepelingen, in twee uitvoeringen, en wel in de vorm van een speld - met drukknopjes - van goudkleurig metaal en in de vorm van een borduursel van gouddraad op een donkerblauwe ondergrond. Het insigne is ongeveer 6 cm lang en stelt voor twee van elkaar af zwemmende dolfinen, de elkaar kruisende staarten dragende het profiel van een onderzeeboot der Koninklijke Marine, gezien van voren.

8269 Het insigne Officieren der Marinierskapel

Het insigne, als aanvullend korpsonderscheidingsteken, voor officieren der marinierskapel bestaat uit een klaar anker gedekt door een lier van goudkleurig metaal. Het wordt gedragen op locatie D van de blauwe en witte uniformen cf de aanwijzingen in 4431.

8300 DE NESTELS, TRESSEN, SNOEREN EN KWASTEN

8310 De nestel

1. De nestel voor de adjudanten van Zijne Majesteit de Koning en voor de adjudanten in buitengewone dienst van Zijne Majesteit de Koning bestaat uit twee gesponnen koorden van gouddraad, lang 84 en 100 cm en uit twee platte vlechten, lang 53 en 84 cm, elk breed 26 mm, aan de uiteinden versmallend toelopend en gevlochten uit drie gesponnen koorden van gouddraad; aan het onderende van elke vlecht een matgouden nestelpen, lang 9 cm, afhangend aan een gesponnen koord van gouddraad, lang 15 cm, waarin een paardenknoop van vijf slagen is gelegd, alsmede een lis, ter bevestiging van de nestel op de borst. Alle koorden van de nestel hebben een dikte van 5 mm. Het midden van de nestelpen is van voren en van achteren voorzien van de Nederlandse Leeuw "en reliëf"; boven op de nestelpen is een opengewerkte kroon aangebracht. De bovineinden van de vlechten en de uiteinden der koorden zijn vastgemaakt aan een stukje donkerblauw laken, voorzien van een knoopsgat, ter bevestiging aan een knopje op de rechterschouder nabij de naad der mouw (voor officieren der mariniers zijn bedoelde einden bij het dragen van de gala-uniformjas, de gesloten en open uniformjas ingevlochten aan de rechterschoudertres).
2. De nestel voor adjudanten van de Gouverneurs van Curaçao, Aruba en St. Maarten, en die van de ordonnansofficieren van Zijne Majesteit de Koning, komt overeen met de nestel, omschreven in het eerste lid, met dien verstande dat:
 - a. de koorden, de vlechten en de nestelpennen zijn uitgevoerd in zilver;
 - b. de bovineinden der vlechten en de uiteinden der koorden zijn vastgemaakt aan een schouderstukje, gevlochten van koord van zilverdraad, dik 3 mm, en voorzien van twee haken, ter bevestiging op de rechterschouder nabij de naad der mouw (voor officieren der mariniers zijn de bedoelde uiteinden bij het dragen van gala-uniformjas en de gesloten jas ingevlochten aan de rechterschoudertres).
3. De nestel voor de adjudanten van de Minister van Defensie, van de Staatssecretaris van Defensie, van de Commandant Zeestrijdkrachten, van de commandant der zeemacht in het Caribisch gebied, van de commandant NLFLEET, voor de commandanten COMMIT en DOSCO, voor (in incidentele gevallen) CKMARNs, alsmede voor de defensie/marineattachés en de adjunct-defensie/marineattachés, en voorts voor de officieren die zijn toegevoegd aan een bondgenootschappelijke bevelhebber, komt overeen met de nestel, omschreven in het eerste lid, met dien verstande dat:
 - a. de koorden voor de helft zijn geweven uit donkerblauwe zijde en voor de helft uit gouddraad;
 - b. de nestelpennen afhangen aan een koord als bedoeld onder a 11 cm lang zijn, zonder paardenknoop en zonder lis;
 - c. de bovineinden der vlechten en de uiteinden der koorden zijn vastgemaakt aan een schouderstukje, gevlochten van koord als bedoeld onder a, dik 3 mm, en zijn voorzien van twee haken, ter bevestiging op de linkerschouder nabij de naad der mouw (voor officieren van het Korps Mariniers zijn de bedoelde uiteinden bij het dragen van de gala-uniformjas, de gesloten en de open uniformjas ingevlochten aan de linkerschoudertres);
 - d. de onderendeinden der vlechten zijn voorzien van een haak, ter bevestiging van de nestel op de borst.
4. De nestel voor de krijgsmachtadjudant komt overeen met die uit paragraaf 3. De nestel voor de krijgsmachtdeeladjudant Koninklijke Marine (Chef der equipage CZSK) en een defensieonderdeelsadjudant (COMMIT en DOSCO) komt overeen met die uit paragraaf 3, de nestelpennen zijn echter van zilver.

8320 De schoudertressen voor vlagofficieren, adjudanten van Zijne Majesteit de Koning, adjudanten in buitengewone dienst van Zijne Majesteit de Koning en ordonnansofficieren van Zijne Majesteit de Koning

1. De schoudertres voor vlagofficieren, adjudanten van Zijne Majesteit de Koning en adjudanten in buitengewone dienst van Zijne Majesteit de Koning is gevlochten uit gesponnen koorden van gouddraad, dik 3,5 mm; het vlechtwerk met een streng van vier koorden. De tres heeft een lengte van 13 cm. Aan de halszijde is een kleine verguld koperen ankerknoop aangebracht. De schoudertres is aan de onderzijde belegd met donkerblauwe wollen stof en voorzien van een haak en een laken lus met insnijding, beide ter bevestiging van de tres op de jas. Op de lange jas wordt de tres aangebracht over de geborduurde passant.

2. De schoudertres voor ordonnansofficiëren van Zijne Majesteit de Koning is vervaardigd zoals beschreven onder 1. doch van zilverdraad.

8321 De schoudertressen en kraaglissen voor militairen van het korps mariniers. Galon voor militairen van de onderdelen muzikant van de dienstgroep bijzondere diensten alsmede tamboers en pijpers van het Korps Mariniers.

1. De schoudertres is van gevlochten massief koord, dik 5 mm, in het midden verbreed, aan het bovineinde met een open lis en aan het ondereinde met een dubbele lis. De tres heeft een lengte van 13 cm. Voor officieren is het koord van gouddraad, voor adjudantenonderofficier van gouddraad, op 5 mm afstand spiraalvormig doorweven met een draad van ponceaurode zijde, voor de overige onderofficiëren en voor manschappen van rode wol.
2. Op de linkerschoudertres is een kneveltje aangebracht. Het benedeneinde van de tres wordt op de jas bevestigd met de dubbele lis tegen de armsgatnaad. Het bovineinde wordt met de open lis bevestigd aan een koperen mariniersknoop, geplaatst nabij de kraag van de jas.
3. De lissen op de kraag van de gala-uniformjas zijn uitgevoerd als volgt:
 - a. voor officieren: geborduurd van gouddraad, elke lis lang 147 mm en breed 12 mm; de uiteinden van elke lis zijn verbreed tot 19 mm; de ruimte tussen de lissen bedraagt 7 mm;
 - b. voor onderofficiëren met de rang van sergeant of met een hogere rang: van goudgalon; voor korporaals en manschappen: van geel garen; het galon is 7 mm breed; elke lis is 90 mm lang; de ruimte tussen twee lissen is 7 mm, de breedte van twee lissen - inclusief tussenruimte - is 38 mm.
4. De lissen - op een ponceaurode ondergrond - op de kraag van de gesloten uniformjas zijn 77,5 mm lang en 45 mm breed. Voor onderofficiëren met de rang van sergeant of met een hogere rang zijn de lissen van goudgalon, voor korporaals en manschappen van galon van geel garen. Het galon is 7 mm breed; elke lis is 70 mm lang; de ruimte tussen de lissen is 3 mm; de breedte van beide lissen - inclusief de tussenruimte - is 38 mm.
5. Het galon rondom de boven- en de voorzijde van de kraag van de gala-uniformjas van de schepelingen van de onderdelen muzikant, tamboer en pijper van de dienstgroep bijzondere diensten is 7 mm breed. Het galon rondom de benedenmouwen van de gala-uniformjas en van de gesloten uniformjas van de schepelingen van de onderdelen tamboer en pijper van de dienstgroep bijzondere diensten is 5 mm breed. Voor de onderofficiëren met de rang van sergeant of met een hogere rang is het galon van goud, voor de korporaals en manschappen van geel garen.

8330 Het schouder-snoer (Fourragère) met kwasten

1. Het schouder-snoer is van dubbel massief koord, dik 5 mm, en voorzien van vier schuifknopen, de voorste met een lis. Aan het snoer zijn kwasten bevestigd, lang 10 cm met inbegrip van de "peer".
De soort en het aantal kwasten is aangegeven in het tweede lid. Het schouder-snoer heeft een zodanige lengte, dat het ten hoogste 10 cm onder de taille afhangt. Het snoer is voor officieren van gouddraad, voor adjudantenonderofficier van gouddraad, op 5 mm afstand spiraalvormig doorweven met een draad van ponceaurode zijde, en voor de overige onderofficiëren en voor de manschappen, indien zij niet behoren tot het onderdeel muzikant van de dienstgroep bijzondere diensten van rode wol en, indien zij behoren tot het onderdeel muzikant van de dienstgroep bijzondere diensten, van rode wol, op 5 mm afstand spiraalvormig doorweven met een draad van gele wol.
2. De soort en het aantal kwasten zijn:
 - a. voor een generaal en luitenant-generaal: vier gouden kwasten, in paren boven elkaar; op de peer van elk der bovenste twee kwasten en op de verbindingsknoop boven de peer van die kwasten een zespuntige ster van zilver of wit metaal; elke kwast samengesteld uit vijfentwintig bouillons, en wel in de buitenste rij vijftien, lang 57 mm en dik 9 mm, en in de binnenste rij tien, lang 47 mm en dik 5 mm, van boven belegd met zes randen gouden koord, waarop een peer, lang 3 cm;
 - b. voor een generaal-majoor: vier gouden kwasten als voor een luitenant-generaal; op de peer van elk der bovenste twee kwasten een zespuntige ster van zilver of wit metaal;
 - c. voor een brigadegeneraal: vier gouden kwasten als voor een luitenant-generaal; op de verbindingsknoop boven de peer der bovenste twee kwasten een zespuntige ster van zilver of wit metaal;
 - d. voor een kolonel: vier gouden kwasten als voor een luitenant-generaal doch zonder sterren;

- e. voor een luitenant-kolonel: vier kwasten als voor een luitenant-generaal, de bovenste twee kwasten van zilver, de onderste twee van goud, doch zonder sterren;
 - f. voor een majoor: drie gouden kwasten, twee naast elkaar, de derde in het midden daarboven; elke kwast samengesteld uit vijftientwintig bouillons, van boven belegd met zes randen gouden koord, waarop een peer, lang 3 cm;
 - g. voor een kapitein: als voor een majoor, doch twee gouden kwasten naast elkaar;
 - h. voor een eerste luitenant: drie gouden kwasten, twee naast elkaar, de derde in het midden daarboven; elke kwast samengesteld uit honderdtwintig torsaden, lang 55 mm, van boven belegd met zes randen gouden koord, waarop een peer, lang 35 mm;
 - i. voor een tweede luitenant: twee gouden kwasten, naast elkaar; elke kwast samengesteld uit honderdtwintig torsaden, lang 55 mm, van boven belegd met zes randen gouden koord, waarop een peer, lang 35 mm;
 - j. voor een onderofficier met de rang van adjudant-onderofficier: als voor tweede luitenant; van de torsaden der kwasten zijn de twee buitenste rijen van goud, de daaronder gelegen rijen van rode zijde;
 - k. voor een schepeling met de rang van sergeant-majoor, sergeant of korporaal of zonder rang, niet behorende tot het onderdeel muzikant van de dienstgroep bijzondere diensten: twee kwasten naast elkaar; elke kwast samengesteld uit franje, van boven belegd met zes koorden, waarop een peer, lang 35 mm, het geheel van ponceaurode wol;
 - l. voor een schepeling met de rang van sergeant-majoor, sergeant of korporaal of zonder rang, behorende tot het onderdeel muzikant van de dienstgroep bijzondere diensten: twee kwasten als omschreven onder k, doch elke kwast van ponceaurode en gele wol.
3. Het schouder-snoer met kwasten wordt op de jas aangebracht, de lis aan de schuifknoop van het snoer, lopende nabij de kwasten onder de linkerschoudertres door en bevestigd aan het knoopje op de linkerschouder; het dubbele koord achter de schuifknoop wordt over de linkerschoudertres genomen, zodat het kneveltje tussen de koorden komt en met de tweede schuifknoop wordt gesloten; het dubbele schuifknoop gaat langs de rug en onder de rechterarm door, waarna de kwasten door het einde van het dubbele koord worden gestoken en met de laatste schuifknoop worden opgesloten. Officieren dragen het schouder-snoer boven de sjerp.

8340 De sjerp

1. De sjerp bestaat uit een band, breed 5 cm, voorzien van twee kwasten; het geheel van oranje zijde of van een andere overeenkomstige stof van die kleur. Elke kwast bestaat uit een ronde knop en vijftig van anderen toegedraaide dikke franjes, lang 22,5 cm. De sjerp is van zodanig lengte, dat, wanneer zij eenmaal om het middel is genomen, de uiteinden met de kwasten 40 cm afhangen. De generaal draagt op de knop van de voorste kwast

twee sterren en op de knop van de achterste kwast eveneens twee sterren. De luitenant-generaal draagt op de knop van de voorste kwast twee sterren, op de knop van de achterste kwast een ster. De generaal-majoor draagt op de knop van beide kwasten een ster, de brigadegeneraal op de knop van de voorste kwast een ster. De sterren zijn zespuntig en van zilver of ander wit metaal.

2. In afwijking van het eerste lid is de sjerp, welke behoort tot de galatenu van een vlagofficier, voorzien van twee kwasten, elk bestaande uit een platte knoop, breed 5 cm, bedekt met een netwerk van oranje zijde, aan de onderzijde voorzien van vijf randen dik koord en vijftig van onderen toegedraaide dikke franjes, lang 24 cm. De sterren worden aangebracht op de wijze, aangegeven in het eerste lid.

3. De sjerp wordt over de jas gedragen, van achteren rustend op de tailleknopen en van voren tussen de onderste twee knopen; zij wordt om het middel bevestigd met twee schuifpassanten van wit metaal, de ene voorzien van een sluitoog, de andere van twee haken; de kwasten hangen aan de linkerzijde van het lichaam, onmiddellijk vóór de bies of het galon van de broek.

8350 De sabelkwasten voor officieren en adjudantenonderofficier

1. De sabelkwast voor vlagofficiëren en voor officieren met de rang van kapitein ter zee of kapitein-luitenant ter zee (en de equivalente rangen van het Korps Mariniers) is samengesteld uit zevenentwintig zilveren bouillons, en wel in de buitenste rij dertien, lang 57 mm en dik 9 mm, in de tweede rij tien, lang 47 mm en dik 5 mm, en in het midden vier, met oranje koppen, lang 45 mm en dik 5 mm. De kwast is van boven belegd met vijf randen van oversponnen massief pletzilver; een peer van overvlochten zilverdraad, doorwerkt met vier draden oranje zijde; voorts een dubbel koord van gevlochten zilverdraad, gestoken in een schuiver van zilverdraad, dik 12 mm en hoog 10 mm; het koord dubbel genomen, lang - van de schuiver af - 47 cm.

2. De sabelkwast voor officieren met de rang van luitenant ter zee der 1e klasse / majoor der mariniers of met een lagere rang, evenals voor adjudanten-onderofficier, is overeenkomstig die omschreven in het eerste lid, doch samengesteld uit honderd zilveren torsaden, lang 55 mm, en aan de binnenzijde uit oranje zijden franje, lang 50 mm.

8400 HOOFDDEKSELS

8410 De helm voor militairen van het Korps Mariniers

De helm voor militairen van het Korps Mariniers is langs de onderkant omhoog, voor vlagofficieren en voor officieren met de rang van kolonel der mariniers of luitenant-kolonel der mariniers met goudgalon, en voor officieren met de rang van majoor der mariniers of met een lagere rang evenals voor schepelingen met dof zwart leder, breed 13 mm. Boven de klep is een rondgaande band van tibet of serge aangebracht, breed 2 cm. Aan de voorzijde is een frontplaat van geel metaal bevestigd, voorstellende het korpseembleem, voorzien van een blauw geëmailleerd schild; het korpseembleem echter zonder wapenspreuk¹⁶. Bovenop de helm is een vierarmige dekplaat van geel metaal aangebracht, de achterste arm voorzien van een gebogen haak voor het vastmaken van de stormketting; op de dekplaat een punt van geel metaal, voorzien van zes hol geslepen vlakken en enigszins afgerond. Aan weerszijden van de helm op de band is een geel metalen rozet bevestigd, met een middellijn van 3 cm, versierd met kabel en klaar anker; de linkerrozet voorzien van een korte ronde haak, de rechterrozet van een lange gebogen haak. De linkerrozet draagt de op fijn zwart leder opgelegde, geschakelde stormketting van geel metaal, breed 18 mm, lang 41 cm, welke aan het rechteruiteinde is voorzien van vier losse schakels, waarmee de stormketting, hetzij aan de rechterrozet, hetzij aan de haak van de dekplaat kan worden bevestigd.

8420 De pet

1. De pet heeft een ovale bol, vervaardigd van wit katoen. In de bol bevindt zich een verende ring van roestvrij metaal. De opstaande rand, welke om het hoofd sluit, is aan de buitenzijde 55 mm hoog en is aan die zijde voorzien van een strook donkerblauw laken, breed 20 mm, aangebracht rondom het benedeneinde ervan, waarop - op ongeveer 6 mm van dat benedeneinde - is aangebracht een bies, eveneens van donkerblauw laken. Rondom het bovineinde van de opstaande rand bevindt zich een plastic bies. De klare breedte van de opstaande rand is 45 mm, ten behoeve van de bevestiging van de band, genoemd in artikel 8420. De pet heeft een rond gebogen naar beneden hellende klep van zwart verlakt leder of fiber, de rand omhoog met zwart verlakt leder of plastic. De onderkant van de klep is gevoerd met groen leder of plastic. Aan de buitenzijde van de pet is - rustende op de klep - een stormband aangebracht van zwart verlakt leder of plastic, breed 12 mm.

2. De pet is rondom de opstaande rand voorzien van:

- a. voor officieren: een band, breed 3,5 cm, van glanzend zwart garen, geweven in een zigzagmotief;
- b. voor onderofficieren evenals voor manschappen die zes jaar werkelijke dienst hebben volbracht en manschappen die zijn aangewezen voor een initiële onderofficiersopleiding: een band, breed 3,5 cm, van zwart garen, geweven in een horizontaal geribd motief.
- c. voor militairen van het Korps Mariniers, adelborsten en aspirant-officieren voor het Korps Mariniers, alsmede voor de officieren der Marinierskapel en de schepelingen BDMZKT zit aan de boven- en onderkant van de band een ponceaurode bies, breed 3 mm.

3. Aan weerszijden van de pet is een verguld koperen ankerknoop aangebracht - voor de militairen van het Korps Mariniers, voor de adelborsten en de aspirant-officieren voor dat korps, alsmede voor de officieren der Marinierskapel en de schepelingen BDMZKT; een kleine mariniersknoop -, waarmee de stormband aan de pet is bevestigd.

4. De voorzijde van de pet is, onmiddellijk boven de stormband, voorzien van een embleem, bestaande uit:

- a. voor officieren: een onklaar anker, gedekt door een kroon, aan weerszijden omgeven door eikenloof, het geheel geborduurd met gouddraad op een ondergrond van donkerblauw laken;
- b. voor adelborsten en aspirant-officieren: een klaar anker, gedekt door een kroon, het anker aan de onderzijde en gedeeltelijk aan de rechter- en de linkerzijde omgeven door eikenloof, het geheel geborduurd op een ondergrond van donkerblauw laken;
- c. voor onderofficieren en manschappen die zes jaar werkelijke dienst hebben volbracht, alsmede voor hen die zijn aangewezen voor een initiële onderofficiersopleiding:

een onklaar anker, gedekt door een kroon, het geheel geborduurd met gouddraad op een ondergrond van donkerblauw laken;

d. voor manschappen van het Korps Mariniers, die nog geen zes jaar werkelijke dienst hebben volbracht: een afneembaar geel metalen onklaar anker, gedekt door een kroon van hetzelfde metaal, bevestigd op een verstevigde opstand - waarin twee gaatjes -, aangebracht op de laken band rondom de opstaande rand van de pet.

5. Voor vlagofficieren en officieren met de rang van kapitein ter zee (kolonel der mariniers) of kapitein-luitenant ter zee (luitenant-kolonel der mariniers) is de klep van de pet aan de bovenkant bekleed met een donkerblauwe stof, waarop aangebracht, langs de omboorde rand van de klep, een gouden borduursel van eikenbladeren en eikels, welk borduursel voor de vlagofficieren bovendien is aangebracht langs de bovenrand van de klep, ter plaatse waar deze aan de opstaande rand van de pet is bevestigd.

8430 De muts

De muts heeft een ronde bol, vervaardigd van wit katoen. In de bol bevindt zich een verende ring van roestvrij metaal. De opstaande rand, welke om het hoofd sluit, is aan de buitenzijde 45 mm hoog en met donkerblauw laken overtrokken, waarop - op 6 mm van de onderkant - een bies is aangebracht, eveneens van donkerblauw laken. Rondom de bovenkant van de opstaande rand bevindt zich een plastic bies. De klare breedte van de opstaande rand is 33 mm, ten behoeve van de bevestiging van het lint, genoemd in artikel 8430. Aan de binnenzijde van de muts is een zwarte stormband aangebracht.

De muts is rondom de opstaande blauwe rand voorzien van een zwart zijden lint, lang 1 m en breed 3 cm, waarin met gele zijde en in gotische letters geweven de woorden "Koninklijke Marine".

Het lint is zodanig aangebracht, dat die woorden aan de voorzijde van de muts zijn geplaatst. De - afhangingen - uiteinden van het lint zijn kruiselings gestoken door de trossen aan de achterzijde van de opstaande rand.

8440 De baret

1. De baret is van gevoerde donkerblauwe wollen stof. Zij is langs de onderkant omhoog met een zwart lederen band. Door het lederen boordsel is een zwarte veter aangebracht, waarvan de uiteinden aan de achterzijde aan elkaar zijn geknoopt met een kleine dubbele strik.

2. De baret is aan de linkervoorzijde voorzien van:

a. voor militairen van het Korps Mariniers en adelborsten voor het Korps Mariniers met uitzondering van de onder b. genoemde categorieën: een afneembaar goudkleurig of zwart metalen onklaar anker, gedekt door een kroon van hetzelfde metaal, het geheel diagonaalsgewijs geplaatst op een ondergrond van ponceaurood laken;

b. voor militairen van het Korps Mariniers en adelborsten voor het Korps Mariniers in een initiële opleiding, tijdens de door het hoofd van de opleiding te bepalen delen van die opleiding: een afneembaar goudkleurig of zwart metalen onklaar anker, gedekt door een kroon van hetzelfde metaal, het geheel diagonaalsgewijs geplaatst op een ondergrond van zwart laken omzoomd door een bies van ponceaurood laken;

c. voor militairen van het vlootpersoneel alsmede voor de officieren der Marinierskapel en de schepelingen BDMZKT; een afneembaar goudkleurig of zwart metalen onklaar anker, gedekt door een kroon van hetzelfde metaal, het geheel diagonaalsgewijs geplaatst op een ondergrond van zwart laken.

8450 De hoed

1. De hoed is rondom de bol, aan de onderzijde van het witte hoedkapje, voorzien van:

a. voor officieren: een band, breed 3,5 cm, van glanzend zwart garen, geweven in een zigzagmotief;

b. voor adelborsten en onderofficieren, evenals voor manschappen die zes jaar werkelijke dienst hebben volbracht: een band, breed 3,5 cm van zwart garen, geweven in een horizontaal geribd motief.

c. voor manschappen van het Korps Mariniers die nog geen zes jaar werkelijke dienst hebben gedaan: een band, 3,5 cm breed, van donkerblauw laken.

d. voor militairen van het Korps Mariniers, officieren der Marinierskapel, schepelingen BDMZKT en adelborsten/aspirant officieren voor het Korps Mariniers zit aan de boven- en onderkant van de band een ponceaurode bies, breed 3 mm.

2. Aan de voorzijde van de hoed is op de band een embleem aangebracht bestaande uit:

- a. voor officieren: een onklaar anker, gedekt door een kroon, aan weerszijden omgeven door eikenloof, het geheel geborduurd met gouddraad op een ondergrond van donkerblauw laken;
 - b. voor adelborsten en aspirant-officieren: een klaar anker, gedekt door een kroon, het anker aan de onderzijde en gedeeltelijk aan de rechter- en de linkerzijde omgeven door eikenloof, het geheel geborduurd met gouddraad op een ondergrond van donkerblauw laken;
 - c. voor onderofficieren en manschappen die zes jaar werkelijke dienst hebben volbracht en voor hen die zijn aangewezen voor een initiële onderofficiersopleiding: een onklaar anker, gedekt door een kroon, geborduurd met gouddraad, het geheel op een ondergrond van donkerblauw laken.
 - d. voor manschappen van het Korps Mariniers, die nog geen zes jaar werkelijke dienst hebben volbracht: een afneembaar geel metalen onklaar anker, gedekt door een kroon van hetzelfde metaal, bevestigd op een verstevigde opstand - waarin twee gaatjes -, aangebracht op de laken band rondom de opstaande rand van de hoed.
3. Voor officieren met de rang van kapitein-luitenant ter zee/kapitein ter zee (luitenant-kolonel der mariniers / kolonel der mariniers) is de omboorde rand van de hoed voorzien van een smalle bies van gouddraad.
4. Voor vlagofficieren is de omboorde rand van de hoed voorzien van twee parallelle smalle biesen van gouddraad.

8500 OMSCHRIJVING VAN KLEDINGSTUKKEN

De omschrijvingen, opgenomen in deze afdeling, zijn een korte weergave van het uiterlijk aanzien van in hoofdzaak de boven- en de overkleding. Waar in die omschrijvingen gegevens zijn vermeld betreffende de lengte van een kledingstuk, de breedte van de pijpen, de onderlinge afstand van knopen of dergelijke, gelden die gegevens voor de middenmaat (mannen maat 50, vrouwen maat 40). Voor de grotere of kleinere maten wordt het aantal centimeters, dat voor die middenmaat is genoemd, voor zover nodig en naar gelang de aanpassing aan de figuur dit gewenst maakt, enigszins vergroot of verkleind. Van de kledingstukken, niet omschreven in deze afdeling, worden de modellen vastgesteld door C-ZSK. Voor zover dit naar het oordeel van C-ZSK gewenst is, stelt hij van de kledingstukken "standaardmodellen" vast. Voor de vervaardiging van kledingstukken geeft hij zo nodig nadere aanwijzingen.

8510 OMSCHRIJVING VAN KLEDINGSTUKKEN, IN HOOFDZAAK VOOR MANNELIJKE MILITAIRES VAN HET VLOOTPERSONEEL, UITGEZONDERD ADELBORSTEN

8511 De lange jas

1. De lange jas is van donkerblauw laken. De jas heeft een schoot, een split en een omgeslagen kraag met revers. De jas is van voren voorzien van twee rijen van zes grote verguld koperen ankerknopen, zodanig geplaatst, dat de jas met de onderste vijf knopen kan worden gesloten.

Wanneer de jas is gesloten, staan - horizontaal gemeten - de onderste knoop van elke rij 8 cm en de vijfde knoop van elke rij - gerekend van onderen - 10 cm uit elkaar. De jas heeft twee achterschootzakken met een tweepuntige zakklep, waarop drie grote verguld koperen ankerknopen zijn geplaatst, een op de taille, een in het midden en een aan het onderende van elke klep. De lengte van de jas is zodanig, dat de onderkant juist over de knie valt.

2. Op elke schouder van de jas is een gouden passant aangebracht, voor vlagofficieren voorzien van acht aaneengesloten cirkel- tot ellipsvormige figuren, geborduurd met gouddraad, en voor de overige officieren evenals voor de adjudantenonderofficieren stafadjudant niveau 1 die de jas uit hoofde van hun functie dragen voorzien van zeven schuin over de breedte van de passant lopende lijnen, geborduurd met gouddraad.

8512 Avondbaadjes en avondvest

1. Het blauwe avondbaadje is van donkerblauw laken. Het baadje heeft een omgeslagen kraag en revers. In de linkerrevers is bovenaan een knoopsgat aangebracht. Het baadje is aan de onderkant zodanig uitgesneden, dat het aan de rug enigszins puntig toeloopt. Aan weerszijden op de voorpanden is een rij van vier grote verguld koperen ankerknopen aangebracht, met een onderlinge afstand van ongeveer 25 mm, de onderste knoop ongeveer 10 mm van de onderkant van het voorpand.

2. Het witte avondbaadje is van wit dril en komt in model geheel overeen met het blauwe avondbaadje, met dien verstande dat het is voorzien van een chalekraag. Het is van voren voorzien van een rij van vier kleine verguld koperen ankerknopen.

3. Het avondvest is van donkerblauw laken of wit piqué. Het is lang en ovaal uitgesneden met chalekraag en van voren voorzien van een rij van vier kleine verguld koperen ankerknopen. Aan de voorzijde is aan weerszijden een horizontale zak ingezet.

8513 De korte jas

De korte jas is van donkerblauw kamgaren serge. De jas heeft een omgeslagen kraag en revers; in de linkerrevers is bovenaan een knoopsgat aangebracht. De jas is van voren voorzien van twee rijen van vier grote verguld koperen ankerknopen, zodanig geplaatst, dat bij gesloten jas de rijen, horizontaal gemeten, 12 cm uit elkaar staan. Aan de buitenzijde ter hoogte van elke heup bevindt zich een ingezette horizontale zak met klep.

De lengte van de jas is zodanig, dat de onderkant 26 cm boven het midden van de knie hangt.

8514 De witte jas

De witte jas is van wit katoen. De jas heeft een staande kraag, hoog 5 à 6,5 cm. De kraag wordt over elkaar gesloten met twee gladde vergulde bolvormige doorhaalknoopjes. De beide uiteinden van de kraag vallen iets over elkaar heen en zijn voorzien van twee boven elkaar geplaatste knoopgaatjes. De jas is van voren voorzien van een rij van zeven grote vergulde koperen ankerknopen. Aan de buitenzijde ter hoogte van elke heup bevindt zich een ingezette horizontale zak zonder klep, op de linkerborst een ingezet horizontaal zakje, eveneens zonder klep. Op beide schouders is een schouderlap aangebracht. De lengte van de jas is zodanig, dat de onderkant 30 cm boven het midden van de knie hangt.

8515 Hemden. De witte borstrok met blauwe rand

1. Het witte overhemd met lange mouwen is van witte katoenen stof. Het heeft een vaste boord en lange mouwen en is voorzien van twee gladde opgenaaide borstzakken met klep. Op beide schouders is een schouderlap aangebracht.
2. Het witte rokoeverhemd is van wit katoen of andere soepele piqué. Het is voorzien van een sluiting met losse frontknopen en lange mouwen met een enkele of dubbele manchet. Het witte rokoeverhemd heeft een staande boord.
3. Het witte smokingoverhemd is van wit katoen of andere soepele stof. Het heeft een lange stijve borst en lange mouwen met enkele of dubbele piqué manchetten. Het witte smokingoverhemd heeft een vaste liggende boord.
4. Het witte hemd met kraag en lange mouwen is van wit katoen. Het heeft een brede liggende blauwe kraag en lange mouwen. De mouwen zijn voorzien van een blauwe manchet met een split, dat met een blauwe knoop wordt gesloten. De kraag en de manchetten zijn langs de buitenranden voorzien van een rij van drie witte biezen.
5. Het witte tropenoverhemd is van wit katoen. Het heeft een vaste dubbele boord en is van voren voorzien van een rij van zes witte knopen en twee opgenaaide borstzakken met buitenwaartse stolpplooi en klep. Het heeft korte mouwen zonder omslag, reikend tot ongeveer 10 cm boven de elleboog. Op beide schouders is een schouderlap aangebracht, aan de armzijde bevestigd in de armsgatnaad.
6. Het witte overhemd met korte mouwen is van katoenen of andere gladde stof. Het heeft een vaste boord en is voorzien van twee gladde borstzakken met klep. Op beide schouders is een schouderlap aangebracht.
7. De blauwe boordtenuejas is van NFP Blue katoen/polyester. Het heeft een vaste kraag, lange mouwen en twee epauletten met klittenbandsluiting. Het voorpand is voorzien van twee opgestikte borstzakken met ritssluiting, twee klittenbandstroken (tbv naamlint en logo) en een voorsluiting. Op de linkerbovenmouw bevindt zich een klittenbandstrook voor een Koninkrijksvlag of andere badge. Op de rechterbovenmouw bevindt zich een klittenbandstrook voor het korps- of dienstgroepsonderscheidingsteken.
8. Het witte en het donkerblauwe T-shirt zijn van tricot katoen en heeft korte mouwen en een ronde hals.
9. De witte borstrok met blauwe rand is van witte tricot katoen. De borstrok heeft korte mouwen. De ronde hals en de mouwen zijn afgezet met een boordsel van blauwe tricot, breed 15 mm.

8516 Dassen, zijden doek en hemdkraag

1. De zwarte vlinderdas en de zwarte das zijn van een effen zwarte stof. De vlinderdas is ietwat glanzend uitgevoerd, de das is van een doffe, niet glimmende, stof. De zwarte vlinderdas wordt gedragen vóór de omgeslagen punten van de boord.
2. De witte vlinderdas is van een effen witte stof. De witte vlinderdas wordt gedragen vóór de omgeslagen punten van de staande boord.
3. De zijden doek is van effen zwarte zijde of van een daarmee overeenkomende kunststof. De doek is 70 cm lang en breed. De doek wordt diagonaalsgewijs gevouwen en opgerold. In het midden wordt een halve steek en met beide uiteinden een platte knoop gelegd. De doek wordt zodanig gedragen, dat de halve steek ligt midden op de borst, onmiddellijk onder de V-vormige halsopening van het kledingstuk, waarbij de doek wordt gedragen, en dat de platte knoop zich onder de kraag bevindt.
4. De hemdkraag is van blauw katoen, langs de buitenranden voorzien van een rij van drie witte biezen. De kraag wordt bevestigd met knopen of banden.

8517 Broeken

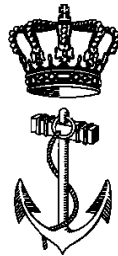
1. De blauwe broek is, hetzij van boven recht gesneden en voorzien van riemlussen, hetzij aan de achterzijde hoog opgesneden en aan de binnenzijde van de band voorzien van knopen ter bevestiging van bretels. Aan weerszijden van de broek en - behalve bij de hoog opgesneden modellen - aan de rechterachterzijde is een zak ingezet, de laatste voorzien van een klep. De breedte van de pijpen bij de voet varieert - bij oplopende maten - van 48 tot 52 cm. De blauwe broek is hetzij van donkerblauw laken of van dezelfde stof en kleur als de jas die erbij wordt gedragen, hetzij van donkerblauwe kamgaren serge. De broek van donkerblauw laken wordt gedragen bij een jas van dezelfde stof of bij een avondbaadje; de broek van donkerblauwe kamgaren serge bij een jas van dezelfde stof.
2. De blauwe broek met galon is langs de buitennaad van beide pijpen voorzien van een gouden galon ter breedte van 35 mm, geweven in een zigzagmotief.
3. De witte lange broek is van wit katoen. De broek is van boven recht gesneden en voorzien van een band, waarop lussen ter doorlating van de riem. Aan weerszijden van de broek is een schuine zak ingezet, aan de rechterachterzijde bovendien een zak, voorzien van een klep. De breedte van de pijpen bij de voet varieert - bij oplopende maten - van 48 tot 52 cm.
4. De boordtenuebroek is van NFP-blue katoen/polyester. De broek is van boven recht gesneden, voorzien van een opgezette, met klittenband verstelbare band met riemlussen. De gulp is voorzien van een ritssluiting. De broek is voorzien van twee schuine steekzakken, twee opgezette dijbeenzakken met klep en sluiting, een ingezette paspelachterzak met sluitlussen en (optioneel) een "verbandpakzakje" op het rechteronderbeen.

8518 Koppels en sabel

1. De koppel bij het ceremoniële tenue voor officieren in de rang van kapitein ter zee en hoger (en overigen die dat tenue dragen) bestaat uit een ceintuur met een korte en een lange afhangende draagriem, die met een vergulde ovale ring aan de ceintuur zijn bevestigd. De lengte van de draagriemen is onderscheidenlijk 45 cm en 1 m. De ceintuur is voorzien van een vergulde gesp en drie passanten, van voren gesloten met een verguld slot, waarvan de ronde plaat het Nederlandse wapen draagt, rustende op twee gekruiste ankers en omgeven door een krans van eikenloof. Aan elke draagriem is een vergulde gesp en haak met veersluiting bevestigd. Aan de ovale ring, waarmede de korte draagriem aan de ceintuur is bevestigd, is een vergulde haak met ketting aangebracht. De ceintuur, draagriem en passanten zijn van donkerblauwe stof, voorzien van zwarte glanzende galon, afgezet met twee doorweven gouden strepen. De breedte van de ceintuur bedraagt 35 mm, van de draagriemen 22 mm en van de passanten 8 mm. De draagriemen zijn gevoerd met zwart dun leder of met donkerblauwe stof.
2. De koppel bij het ceremoniële tenue voor de overige officieren en de adjudanten onderofficier bestaat uit een ceintuur met een korte en een lange afhangende draagriem, lang onderscheidenlijk 45 cm en 1 m. De ceintuur is van singelband, aan het ene einde voorzien van een lederen riempje met gesp, aan het andere einde van een lederen riempje met gaatjes. De draagriemen zijn overeenkomstig die, omschreven in het vorige lid. Boven aan de korte draagriem is een vergulde haak met ketting aangebracht.
3. De sabel voor officieren en voor adjudanten-onderofficier bestaat uit een enigszins gebogen roestvrij stalen kling met een ronde rug, aan het einde puntig uitlopende, geëts met figuren, voorstellende attributen der Koninklijke Marine; een gevest van tombak, bestaande uit een schotel, waarin een anker met kroon en verdere versierselen, alles opengewerkt, en gedekt door een leeuwenkop met aflopende rug; een greep van wit ivoor, plastic of been, voorzien van zeven horizontale groeven met een gouddraad in elke groef gewerkt. De metalen delen van het gevest zijn zwaar verguld. De sabel is voorzien van de sabelkwasten, omschreven in artikel 8350. De schede is van zwart onverlakt leder, voorzien van onderband met sleepplaat, een middenband met draagring en een bovenband met draagring. De metalen delen van de schede zijn van koper en zwaar in het vuur verguld. De schede wordt met de twee draagriemen op de boven- en de middenband bevestigd aan de korte onderscheidenlijk lange draagriem van het koppel. Bij een getrokken sabel wordt de schede met de bovenste draagring aan de haak van de ketting van de koppel gehangen. Wanneer de pijjekker wordt gedragen, worden bij opgestoken sabel het gevest en de sabelkwast door de sabelsplit buiten de pijjekker gedragen; de schede bevindt zich onder de pijjekker.

8519 Overkleding

1. De mantel voor officieren is van donkerblauw laken of van een andere donkerblauwe stof, welke in uiterlijk met laken overeenkomt. De mantel heeft het model van een cape en is voorzien van een omgeslagen kraag. De mantel is van voren voorzien van een rij van vijf platte met zwarte stof overtrokken knopen met verdeckte sluiting. De mantel voor officieren van de vloot is gevoerd met zwarte stof, doch aan de binnenzijde van de kraag en gedeeltelijk onder de schouders met een strook ponceaurode stof; de mantel voor officieren der mariniers is geheel gevoerd met ponceaurode stof, evenals de binnenzijde van de kraag. De lengte van de mantel is zodanig, dat de onderkant juist over de knie valt.
2. De pijjekker voor alle militairen van het vlootpersoneel met uitzondering van de mannelijke manschappen die nog geen zes jaar werkelijke dienst hebben volbracht is van donkerblauwe duffel. De pijjekker heeft een omgeslagen kraag en revers en is van voren voorzien van twee rijen van zes grote verguld koperen ankerknopen, de onderste knoop van elke rij op gelijke hoogte met de onderkant van de zakklep. Bij een gesloten pijjekker staan, horizontaal gemeten, de onderste knoop van elke rij 14 cm en de vierde knoop van elke rij, gerekend van onderen, 17 cm uit elkaar. Bij het sluiten met vier knopen vallen de vijfde en zesde knoop van elke rij, gerekend van onderen, onder de revers en de kraag. Aan de buitenzijde, ter hoogte van elke heup bevindt zich een ingezette horizontale zak met klep. De rug heeft in het midden, van 20 cm onder de kraagnaad af, een binnenwaartse stolpplooi, in het midden waarvan een verticaal split. De lengte van de jas is zodanig, dat de onderkant 10 cm over de knie valt. Van de zijnaden op de rug af zijn twee patten genaaid, lang 26 cm, in de breedte vloeiend verlopend van 3,5 cm boven tot 6 cm beneden, met afgeronde einden. Ter hoogte van de taille is een korte ceintuur aangebracht, aan de einden breed 6,5 cm, in het midden 5,5 cm. De uiteinden van de ceintuur worden met een verguld koperen ankerknoop op de linker- en de rechterpat geknoopt.
3. De pijjekker voor militairen van het Korps Mariniers en adelborsten / aspirant officieren voor dat Korps is als hierboven beschreven echter met mariniersknopen.
4. De pijjekker is, behalve voor de geestelijk verzorgers, voorzien van een horizontaal sabelsplit, aangebracht boven in de linkerzak door de voering van de jas en de zak en gesloten met een lusje en knoop.
5. De pijjekker voor mannelijke manschappen van het vlootpersoneel die nog geen zes jaar werkelijke dienst hebben volbracht, is van donkerblauwe duffel. De pijjekker heeft een omgeslagen kraag en revers en is van voren voorzien van twee rijen van grote verguld koperen ankerknopen, de onderste knoop van elke rij op gelijke hoogte met de bovenkant van de zakklep. Bij een gesloten pijjekker staan, horizontaal gemeten, de rijen 14 cm uit elkaar. Aan de buitenzijde, ter hoogte van elke heup, bevindt zich een ingezette horizontale zak met klep. De lengte van de pijjekker is zodanig, dat de onderkant 26 cm boven het midden van de knie hangt.
6. De regenjas is van donkerblauwe waterdichte, ademende kunststof. De jas is voorzien van één verticale lummel op de voorsluiting, steekzakken met klep, een in de kraag opbergbare capuchon, een uitneembare isolatiejas en een opgedrukt grijs klassiek KM anker op het linkervoorpand. De uitneembare isolatiejas is eveneens voorzien van één verticale lummel op de voorsluiting en steekzakken.

Anker op de regenjas

7. De groene waterproofjas is van groene, waterdichte en ademende kunststof. De jas is voorzien van één verticale lummel op de voorsluiting, steekzakken met klep en een in de kraag opbergbare capuchon.

8600 OMSCHRIJVING VAN KLEDINGSTUKKEN, IN HOOFDZAAK VOOR MILITAIREN VAN HET KORPS MARINIERS

De kledingstukken voor de mannelijke militairen van het Korps Mariniers, die in dit hoofdstuk niet afzonderlijk zijn genoemd, zijn geheel overeenkomstig de gelijknamige kledingstukken, elders in dit voorschrift omschreven.

8601 De gala-uniformjas

1. De gala-uniformjas is van donkerblauw laken. De jas heeft een staande kraag van ponceaurood laken, hoog 5 à 6,5 cm. Aan de binnenzijde van de kraag wordt een wit enkel boord bevestigd, dat ten hoogste 2 mm boven de rand van de kraag uitsteekt. De jas is van voren voorzien van een rij van negen grote mariniersknopen. Aan de achterzijde heeft de jas twee achterschootzakken met een tweepuntige zakklep, waarop drie grote mariniersknopen zijn geplaatst, een op de taille, een in het midden en een aan het onderende van elke klep. De voor- en achterpanden en de zakkleppen zijn gebiesd met ponceaurood laken. De lengte van de jas is zodanig, dat de onderkant 26 cm boven het midden van de knie hangt.

2. Voor schepelingen, met uitzondering van de adjudantenonderofficier, is op elke mouw een omslag aangebracht, hoog 10 cm, en gebiesd met ponceaurood laken. Op een afstand van 1 cm vóór de buitennaad van elke mouw zijn twee kleine mariniersknopen aangebracht, voor de officieren en de adjudantenonderofficier liggende boven en onder het (bovenste) galon van de rangonderscheidingsteken, voor de schepelingen, met uitzondering van de adjudantenonderofficier, liggende boven en onder de ponceaurode bies van de mouwomslag.

8602 De gesloten uniformjas

De gesloten uniformjas is van donkerblauw laken. De jas heeft een staande kraag, hoog 5 à 6,5 cm. Aan de binnenzijde van de kraag wordt een wit enkel boord bevestigd, dat ten hoogste 2 mm boven de rand van de kraag uitsteekt. De jas is van voren voorzien van een rij van negen grote mariniersknopen. Aan de achterzijde heeft de jas twee achterschootzakken met een tweepuntige zakklep, waarop drie grote mariniersknopen zijn geplaatst, een op de taille, een in het midden en een aan het onderende van elke klep. De lengte van de jas is zodanig, dat de onderkant 26 cm boven het midden van de knie hangt.

8603 Avondbaadjes en avondvest

1. Het blauwe avondbaadje is van donkerblauw laken. Het baadje heeft een opgeslagen kraag en revers. In de linkerrevers is bovenaan een knoopsgat aangebracht. Het baadje is aan de onderkant zodanig uitgesneden, dat het op de zijden reikt tot op de heupen en dat het aan de rug enigszins puntig toeloopt. Aan weerszijden op de voorpanden is een rij van vier grote mariniersknopen aangebracht, met een onderlinge afstand van ongeveer 25 mm, de onderste knoop ongeveer 10 mm van de onderkant van het voorpand.

2. Het witte avondbaadje is van wit drill en komt in model geheel overeen met het blauwe avondbaadje, met dien verstande, dat het is voorzien van een chalekraag. Het is van voren voorzien van een rij van vier kleine mariniersknopen.

3. Het avondvest is van donkerblauw laken of wit piqué. Het is lang en ovaal uitgesneden met chalekraag en van voren voorzien van een rij van vier kleine mariniersknopen. Aan de voorzijde is aan weerszijden een horizontale zak ingezet.

8604 De open uniformjas

De open uniformjas voor mannelijke mariniers is van donkerblauwe kamgaren serge. De jas is voorzien van een omgeslagen kraag met aflopende revers en heeft een gesloten rechte rug met een split. De jas heeft borst- en zijzakken met kleppen in accoladevorm, die met mariniersknopen worden gesloten. De jas wordt gesloten met een rij van vier mariniersknopen. Op de schouders zijn schouderlappen aangebracht die worden gesloten met mariniersknopen. De mouwen zijn zonder manchetten.

8605 De witte jas

De witte jas is overeenkomstig de witte jas, omschreven in artikel 8514, doch van voren voorzien van een rij van zeven grote mariniersknopen.

8606 Kaki hemd met korte mouwen en de camouflagejas

1. Het kaki hemd met korte mouwen is van kaki katoenen stof. Het hemd heeft een vaste dubbele boord. Het is van voren voorzien van een rij van zes kaki knopen en twee opgenaaide borstzakken met buitenwaartse stolpplooi en klep. Op beide schouders is een schouderlap aangebracht, aan de armzijde bevestigd in de armsgatnaad, aan de halszijde vastgezet met een kaki knoop.
2. De camouflagejas met lange mouwen is van katoen of mengselkatoen, heeft een vaste boord, en twee opgestikte borstzakken met klep en twee opgestikte heupzakken met klep.

8609 Broeken voor mannelijke militairen van het Korps Mariniers, Adelborsten voor het Korps Mariniers en aspirant-officieren voor het Korps Mariniers

1. De blauwe broek met rode bies is overeenkomstig de blauwe broek omschreven in artikel 8517, eerste lid, doch langs de buitennaad van beide pijpen voorzien van een bies van ponceaurood laken, breed 20 mm, en voor de vlagofficieren van twee zodanige biezen, aangebracht met 1 cm tussenruimte.
2. De blauwe broek met rode bies en galons is overeenkomstig de blauwe broek met rode bies, doch langs de buitenrand van beide pijpen voorzien van een bies van ponceaurood laken, breed 5 mm, aan weerszijden daarvan, direct tegen de bies een goud galon, breed 20 mm, geweven van zigzag motief.
3. De kaki lange broek is overeenkomstig de witte lange broek, omschreven in artikel 188, derde lid, doch van kaki katoen.
4. De camouflagebroek is van katoen of mengselkatoen en is uitgevoerd met doorlopende band met riemlussen en twee verstelbare vernauwbandjes. De broek is voorzien van twee schuine steekzakken, twee achterzakken met klep en twee opgestikte dijbeenzakken met klep.

8610 Koppel en sabel

1. De koppel voor officieren en adjudantenonderofficier bestaat uit een ceintuur met een korte en een lange afhangende draagriem, lang onderscheidenlijk 35 cm en 1 m. De ceintuur is van singelband, aan het ene einde voorzien van een lederen riempje met gesp, aan het andere einde van een lederen riempje met gaatjes. De draagriemen zijn van zwart verlakt leder, breed 2 cm.
Aan elke draagriem is een vergulde gesp en haak met veersluiting bevestigd. Boven aan de korte draagriem is een vergulde haak met ketting aangebracht.
2. De sabel voor officieren en adjudantenonderofficier bestaat uit een enigszins gebogen ongedamasceerde stalen kling met ronde rug, aan het einde puntig toelopende; een gevest van tombak, gedekt door een knop van hetzelfde metaal; een greep van zwart gepolijst hoorn, voorzien van dertien horizontale groeven, waarin een dun gevlochten wit metalen koord. De schede is van Berlijns zilver of ander wit metaal, voorzien van een bovenband met draagring en een middenband met draagring van hetzelfde metaal, voorts aan de onderzijde van een stalen sleepplaat. De sabel is voorzien van de sabelkwasten, omschreven in artikel 173.
3. De schede wordt met de twee draagringen op de boven- en middenband bevestigd aan de korte onderscheidenlijk lange draagriem van de koppel. Bij getrokken sabel wordt de schede met de bovenste draagring aan de haak van de ketting van de koppel gehangen. Wanneer de pijjekker wordt gedragen, worden bij opgetrokken sabel het gevest en de sabelkwast door het sabelsplit buiten de pijjekker gedragen; de zakklep wordt dan in de zak gestoken; de schede bevindt zich onder de pijjekker.

8611 Het fluitkoord

Het fluitkoord voor officieren en onderofficieren bestaat uit een dubbel gladgeweven koord van kaki garen.

8612 Overkleding

1. De pijjekker voor officieren, onderofficieren en manschappen is overeenkomstig de pijjekker voor militairen van de vloot, echter met grote mariniersknopen.
2. De mantel voor militairen, behorende tot de Marinierskapel en tamboers en pijpers van het Korps Mariniers is van donkerblauwe stof. De mantel heeft het model van een cape en is voorzien van een omgeslagen kraag. De mantel is van voren voorzien van een rij van vijf platte met zwarte stof overtrokken knopen met verdeckte sluiting. De mantel is gevoerd met zwarte stof. De lengte van de mantel is zodanig, dat de onderkant juist over de knie valt.
3. De regenjas is gelijk aan de regenjas voor militairen van de vloot.

9000 OMSCHRIJVING VAN KLEDINGSTUKKEN VOOR VROUWELIJKE MILITAIRES VAN DE VLOOT

De kledingstukken voor de vrouwelijke militairen van de vloot, die in dit hoofdstuk niet afzonderlijk zijn genoemd, zijn overeenkomstig de gelijknamige kledingstukken genoemd in dit voorschrift.

9001 De korte jas

De korte jas is van donkerblauwe kamgaren serge. De jas heeft een omgeslagen kraag en revers, en is van voren voorzien van een rij van drie koperen ankerknopen. De voorpanden hebben een deelnaad die loopt van armsgat tot onderkant. In de deelnaad is een figuurnaad van circa drie cm onder de armsgatlijn geplaatst. De jas heeft twee ingezette gepaspelde zijzakken.

9002 Blouses

De witte blouse met korte of lange mouwen is van een katoenen of andere soepele stof. De blouse heeft een vaste boord en is van voren voorzien van kleine witte knopen. Op beide schouders is een schouderlap aangebracht.

9003 Rokken en broeken

1. De blauwe rok is van donkerblauwe kamgaren serge (Daagse tenues) of van donkerblauw laken (ceremoniële en avondtenues). De rok is geheel glad, iets gerend en heeft een opgezette tailleband. De rok heeft middenvoor en middenachter een platte stolpplooi. De rok wordt gesloten met een ritssluiting in de middenachternaad. De korte blauwe rok valt tot op de knie, de lange rok (avondtenues) tot 5 cm boven de grond.
2. De witte rok is van wit katoen. De rok bestaat uit drie banen en is enigszins gerend en wordt middenachter gesloten met een verdeckte treksluiting. De rok is voorzien van een opgezette band met sluitlip en riemlussen.
3. De blauwe broek is van donkerblauwe kamgaren serge of van donkerblauw laken. In ieder voorbeen van de broek is een dubbele bandplooï geplaatst en ieder voorbeen is voorzien van twee schuin aangebrachte zijzakken. De broek wordt middenvoor gesloten met een verdeckte treksluiting.

9004 Overkleding

1. De pijjeker voor vrouwelijke militairen is overeenkomstig de overige pijjekkers, met dien verstande, dat de lengte van de jas zodanig is, dat de onderkant ruim over de knie valt zodat de rok niet zichtbaar is.

9500 OMSCHRIJVING VAN KLEDINGSTUKKEN VOOR VROUWELIJKE MILITAIRES VAN HET KORPS MARINIERS

De kledingstukken voor de vrouwelijke militairen van het korps mariniers⁹⁶, die in dit hoofdstuk niet afzonderlijk zijn genoemd, zijn overeenkomstig de kledingstukken genoemd in hoofdstuk 9000.

9501 De open uniform jas

De open uniform jas is van donkerblauwe kamgaren serge. De jas heeft een omgeslagen kraag en revers, en is van voren voorzien van een rij van drie grote mariniersknopen. De voorpanden hebben een deelnaad die loopt van armsgat tot onderkant. In de deelnaad is een figuurnaad van circa drie cm onder de armsgatlijn geplaatst. Tot zover is deze jas dus gelijk aan die in 9001. De jas heeft zijzakken met kleppen in accoladevorm, die met mariniersknopen worden gesloten. Op de schouders zijn schouderlappen aangebracht die worden gesloten met mariniersknopen.

9502 Rokken en broeken

De rokken en broeken zijn cf paragraaf 9300-1 en 9300-3, en voorzien van rode biezen zoals beschreven in 8609-1 en 8609-2.

10000 OMSCHRIJVING VAN KLEDINGSTUKKEN VOOR ADELBORSTEN

De kledingstukken voor de adelborsten, die in dit hoofdstuk niet afzonderlijk zijn genoemd, zijn geheel overeenkomstig de gelijknamige kledingstukken genoemd in dit voorschrift.

10010 Het blauwe baadje met rode kraag

Het blauwe baadje met rode kraag is van donkerblauw laken. Het baadje heeft een staande kraag en revers. Het is aan de onderkant zodanig uitgesneden, dat het op de zijden reikt tot op ongeveer 8 cm onder de taillelijn en het aan de rug enigszins puntig toeloopt. Van voren zijn twee rijen van zeven kleine verguld koperen ankerknopen geplaatst, zodanig, dat bij gesloten baadje, horizontaal gemeten, de bovenste knopen 10 cm en de onderste 7 cm uit elkaar staan. De kraag, hoog 5 à 6 cm, is van ponceaurood laken. Beide revers, waarin bovenaan een knoopsgat is aangebracht, zijn op de voorzijde van het baadje geknoopt met twee kleine verguld koperen ankerknopen. Op elke mouw is een omslag aangebracht, hoog 8 cm. Op een afstand van 1 cm voor de buitennaad van elke mouw zijn twee kleine verguld koperen ankerknopen bevestigd, de onderste knoop halverwege de omslag en de tweede knoop 8 cm daarboven.

10020 Koppel en ponjaard

1. De koppel bestaat uit een ceintuur van zwart leder, om het middel sluitende met een metalen gesp. De ceintuur is verstelbaar met een metalen schuifgesp. Aan de onderkant van de ceintuur bevinden zich twee metalen ringen ter bevestiging van de ponjaardketting. De ponjaardketting bestaat uit twee delen; het lange deel wordt bevestigd aan de achterste ring van de ceintuur, het korte deel aan de voorste ring. De andere uiteinden van de ketting zijn voorzien van veersluitingen, ter aanhaking van de ponjaard. Bij de voorste ring van de ceintuur is een metalen haak aangebracht. De metalen delen van de koppel, evenals de ketting, zijn van tombak of verguld metaal, overeenkomende met de kleur van de vergulde delen van de ponjaard en schede.
2. De ponjaard bestaat uit een lemmet van verhard staal, geëtst met figuren, voorstellende attributen der Koninklijke Marine, en met een handgreep van wit ivoor of been, aan de bovenzijde voorzien van een verguld metalen knop. Tussen het lemmet en de handgreep is een stootplaat van verguld metaal aangebracht, waarop aan beide zijden, loodrecht op het scherp, een korte vergulde arm met knop is bevestigd. De ponjaardschede is van verguld

⁹⁶ Ook voor vrouwelijke Officieren der Marinierskapel, adelborsten voor het Korps Mariniers, aspirant-officieren voor het Korps Mariniers en schepelingen BDMZKT.

metaal, voorzien van figuren in reliëf. Aan een zijde bevinden zich twee ogen elk met een ring, ter bevestiging van de ponjaardketting.

11000 EMBLEEM VOOR HET KORPS MARINIERS

Vastgesteld bij koninklijk besluit van 29 juli 1955, nr. 58.

Het Korps Mariniers voert een embleem, bestaande uit:
in een rond schild van azuur, bezaaid met staande blokjes van goud, een gekroonde leeuw van goud, getongd van keel, houdende in de rechtersvoorklauw in schuinlinkse stand een ontbloot zwaard van zilver met gouden gevest, en in de linkersvoorklauw een bundel van zeven pijlen van zilver met gouden punten, de punten omhoog, de pijlen te samen gebonden met een lint van goud; het schild omgeven door het devies "JE MAINTIENDRAI" in Latijnse letters van goud op een koppel van keel, welke is gesloten met een gouden gesp en waarvan de uiteinden aan de benedenschildrand worden bijeengehouden door een epaulet van keel; het geheel omkranst met een oranjetak van sinopel en geplaatst op twee schuin gekruiste ankers van sabel, waarachter een gouden stralenkrans, gedekt met de Koninklijke kroon; op een golvend lint van azuur onder de stralenkrans de embleemspreuk "QUA PATET ORBIS" in Latijnse letters van goud.

12000 AANWIJZINGEN VOOR HET VERVAARDIGEN VAN DE LANGE JAS

1. De lange jas is van donkerblauw laken. De jas heeft een schoot, twee schootzakken en een split en een omgeslagen kraag met revers.
2. De jas is van voren voorzien van twee rijen van zes grote vergulde ankerknopen, zodanig geplaatst, dat de jas met de onderste vijf knopen kan worden gesloten. De bovenste knoop is een sierknoop.
3. In beide voorpanden zijn, 1,5 cm uit de kant, vijf knoopsgaten aangebracht, groot 3 cm. Het bovenste knoopsgat bevindt zich ter hoogte van de rever-omval, het onderste in de schootnaad. De overige drie knoopsgaten zijn op onderling gelijke afstanden verdeeld tussen het bovenste en het onderste knoopsgat. Wanneer de jas gesloten is, staan beide onderste knopen 8 cm en beide bovenste knopen -vijfde rij - 10 cm uit elkaar. Tussen beide rijen knopen, precies in het midden, loopt de middenborstnaad. De bovenste knoop op het rechterpand alsmede de knopen op het linkerpand zijn verzonken bevestigd. In de linkerrever is, 2 cm uit de kant en 3,5 cm onder de reverhaak, een knoopsgat, groot 3 cm, aangebracht.
4. De belegsels, zowel aan de panden als aan de schoot, worden aangesneden. Aan de voorkant mag geen naad zichtbaar zijn. De middenborstnaad loopt zowel aan de binnen- als aan de buitenzijde gelijk met de voorkant, waardoor die naad ook op de revers zichtbaar is en daarop uitkomt in de hoek van de spiegelnaad en de reverhaak. De reverhaak wordt enigszins oplopend verwerkt. Het spiegelgedeelte is breed 4,5 cm, de reverhaak 5,5 cm en de kraaghaak, evenals het kraagblad middenachter, 4 cm.
5. De rug van de jas, uitgevoerd met een middenrugnaad en couténaden - ronde deelnaaden - loopt door tot de taille. De couténaden liggen op de taillehoogte 12 cm uit elkaar en sluiten aan op de schoot-splitstuknaden. Van de taillenaad uit, onder de middenrugnaad, bevindt zich een split, breed 2 cm. De achterkant van de schoot wordt aan de splitstukken gestikt en als een platte plooi met een diepte van 1 cm overgeperst. Op beide splitstukken wordt een verticaal geplaatste tweepuntige zakklep met een lengte van ongeveer 35 cm - kordon 1,5 mm - opgestikt. De zakkleppen lopen van niets, uit de taillenaad naar beneden, tweepuntig uit, beide punten, op onderscheidenlijk ongeveer 16 cm en ongeveer 31 cm van de taillenaad uit en enigszins hol gesneden. Van de onderste punt uit loopt de zakklep met een schuine, iets aflopende zijde van ongeveer 7 cm lengte, weer op niets uit tussen de schoot- en splitstuknaad. De breedte van de kleppen bij de punten is 4 cm. De kleppen worden voorzien van drie grote vergulde ankerknopen, de bovenste - niet verzonken - 7,5 mm onder de taillenaad, de twee overige - verzonken - 15 mm van ieder punt uit. Onder iedere zakklep, aan de binnenzijde, wordt in de voering een verticaal geplaatste schootzak aangebracht met een intastlengte van 20 cm, aanvangende van de taille uit.
6. De schoot met splitstukken wordt met een opengeperste naad in de taille aangezet. Onder de armen, in de taillenaad, wordt door de voering heen een 5 mm grote opening gelaten ter doorlating van de koppelhaak. De koppelhaak wordt zodanig aan een - van het armsgat uit komende - voeringband bevestigd, dat de onderkant van de haak 7,5 mm beneden de taillenaad vrij komt.
7. De jas wordt rondom kordon doorgestikt. Op de schouders, 2 cm uit de armsgatnaad, worden goudgeborduurde passanten aangebracht.
8. De jas - die in de regel dadelijk over het hemd wordt gedragen - is in de taille aansluitend. De lengte van de jas is zodanig, dat de onderkant juist over de knie valt.

